

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Chronologiae Veteris Testamenti Accvratvm Examen
Augustißimæ, Invictissimæq[ue] Domui Austriacæ
Dicatvm**

Philippi, Henricus

Coloniae Agrippinae, 1637

In Genesin.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64340)

NOTÆ ET
QVÆSTIONES
CHRONOLOGICÆ
IN CAPVT I.
GENESEOS

vers. 1.

IN principio creauit Deus cœlum & terram. *De mundi æternitate disputant Theologi & Philosophi: nos hîc dum inquirimus quando mundus sit conditus, duo solum in questione ponimus. 1. Vtrum vere, an hieme, autumno, an æstate. 2. Quot annis ante v-sitatam Christi æram fuerit prima rerum creatio.*

QVÆSTIO I.

Qua parte anni mundus sit conditus.

1. **A**utumno potius quàm, vere, aut æstate, aut hieme creatum esse mundum arbitrantur Rabbi Eliezer, Rabbi Abraham, & plerique Hebrœorum, Abulensis Gen. 1. q. 21. & Defens. p. 1. cap. 14. Arias Montanus de sæculis. Picus Mirandulanus lib. 7. adu. Astron. cap. 6. Serarius Iosue 7. q. 27. Petauius de Doctrina temporum tomo 2. lib. 9. cap. 6. Fauet etiam Lyranus Gen. 7. lit. d. Quam sententiam probabilioribus stabiliri argumentis ait Torniellus, die 6. sub finem, eamque Sectariorum nostri æui non infimæ notæ propugnant, vt Scaliger in posteriori editione, Caluifius Ifag. Chron. cap. 34. quæ opinio sequentibus potissimum argumentis nititur.

*Quidam
putant
Autumno*

A

2. *Primum*

1. Ratio.

2. *Primum.* Quia ante Moysen caput anni erat in autumnò: siquidem festum Tabernaculorum, mense septimo celebrari solitum dicitur incidere in exitum anni. Exodi 23. v. 16. Solemnitatem quoq; in exitu anni, quando congregaueris omnes fruges tuas de agro, &c. Et cap. 34. v. 22. Solemnitatem hebdomadarum facies tibi, in primitiis frugum messis tuae triticeae; & solemnitatem, quando redeunte anni tempore, euncta conduntur. Quod vero iubente Deo Moyses caput anni ad mensem Nisan retraxerit, constat Exodi 12. v. 2. Mensis iste vobis principium mensium, primus erit in mensibus anni. Causa autem alia fuisse non videtur, nisi quod tunc ex Ægypto Israëlitarum educti fuerint. Hinc Iosephus ab huius opinionis authoribus laudatus, ait mensem Nisan, per Moysen fuisse primum in fastis, & ijs quæ ad rem diuinam spectant, ordinatum, quod in eo Hebræos ex Ægypto eduxisset: (sic enim Iosephi textum proferunt) quoad nundinationes autem, & ciuiles contractus, nihil de anni dispositione immutasse, sed primum ordinem ac modum retinuisse. Quem modum Orientales populi, vt Chaldæi, Persæ, Ægyptij seruasse videntur, annum ab autumnò ordiētes. Quibus adde Hetruscōs, qui Idib. Septemb. quot annos clauum annalem figebant, vt singulorum annorum numerum designarent, testibus Festo Pompeio & Lituio, & annotat Salianus.

2. Ratio.

3. *Argumentum secundum* ex Euz primæ nostræ parentis testimonio depromunt, quæ, de fructibus lignorum, ait, quæ sunt in paradiso vescimur: Vnde opinionis huius authores colligunt, ea anni parte conditum esse vniuersum, quæ fructibus arbores onerantur. Hoc autem autumnò potius, quam veri conuenit.

3. Ratio.

4. *Probatum tertio,* ex eo, quod diluuium cæperit die septimo decimo secundæ mensis. Gen. 7. v. 11. quod Octobri aut Nouembri optimè congruit, quando imbres copiosius decidunt.

4. Ratio.

5. *Probatum quarto.* Quia decebat, res à Deo in statu perfecto creari, vt sunt arbores, cum ferunt fructus, & vites vuas, quæ non nisi autumnò maturescunt.

1. Confirmatio.

2. Confirmatio.

6. *Confirmant aliqui* 1. ex Chaldæo Paraphraste, qui 3. Reg. 8. v. 2. loquens de mense Ecthanim: antiquitus ait, ante Exodum dicebatur primus, nunc autem septimus. 2. ex vetustissima Synagoga consuetudine, in qua mense Tisri sacras lectiones, à primo capite Genesios auspicantur Hebræi. Addunt nonnulli testimonium Firmici, qui sub Constantino Magno floruit, asserentis antiquam sententiam esse, quæ statuit terram in posterioribus libræ compositam. Firmicum autem sic intelligunt, vt terra sit producta circa 26. diem Octobris, quando tempore Firmici, Sol in postremis gradibus libræ versabatur. Hinc concludit Caluissius, sententiam, quæ in autumnò mundi creationem constituit, nisi argumentis euidentibus ex sacra scriptura antiquissimorum authoritatibus, & coniectura probabili desumptis: Cui, inquit, contradicere, & contra sacram scripturam aliud initium rerum ab initio Hebræorum prisco diuersum instituerè velle, magna temeritas.

ta videtur. Hæc ille, meo iudicio temerè: quasi verò ij sacræ Scripturæ authorita-
tem non agnoscant, qui rerum conditum Veri attribuunt. Ex allatis argumentis
inferri solum potest, opinionem eorum, qui mundi creationem in autumnò
fuisse arbitrancur, non videri temerariam. Non tamen idcirco temeritatis no-
tam merentur alij, qui contrarium sentiunt.

7. Siquidem longè plures sunt authores, qui & sacræ scripturæ infallibi-
lem authoritatem reuerentur, & Veris nihilominus amœnitatem creationi or-
bis consecrant. Per Solem quatuor annorum conversiones constituuntur, quarum prima
verna est, in qua Deus res vniuersas condidit, idq; ex eo constat, quod nunc quoque flores ger-
minent. Ita S. Ioannes Damascen. lib. 2. de fide Orthod. c. 7. Idem sentit Theo-
doceus in Exodum q. 72. vbi reddit causam, cur Deus voluerit Tabernaculum
erigi, primi mensis initio his verbis: propterea quod eodem ferè tempore creaturas con-
didit, cuius rei fidem facit arborum germinatio. Germinet, inquit, terra herbam virentem.
S. Ambrosius libr. 2. Hexa. cap. 4. In hoc ergo principio mensium cælum & terram
fecit, quod inde mundi capi oportebat exordium, vbi erat oportuna omnibus verna tempe-
ries. Vnde & annus mundi nascentis imaginem expressit, vt post hibernas glacies & hiema-
les caligines sereno solito verni temporis splendor eluceat, &c. Ergò, vt ostenderet Scriptura
veris tempora in constitutione mundi, ait: mensis hic vobis initium mensium, primus est vo-
bis in mensibus anni, primum mensum vernum tempus appellans. Idem innuit S. Grego-
rius Nazianz. Oratione 42. & clarius Nicetas in eum locum, dum ait: Mensis
igitur Paschatis, qui apud Ægyptios Pharmuthi, apud Macedones Xanticus, a-
pud Hebræos Nisan, apud Romanos Martius vocatur, hic primus in mensi-
bus introducitur atque decernitur ac principium mensium anni, fortasse quod
inde à principio primus ordine erat. Arcanus enim apud Hebræos sermo est,
hoc tempus esse, quo Deus vniuersam rerum molem condidit. Vernum porro
hoc tempus est, quo terra quoque herbas profert. Hanc sententiam tenent Pa-
tres Cõcilij Cæsariensis tempore Victoris Papæ congregati, vt refert Beda tomo
1. lib. de sex ætatibus. Cyrillus Ierofolym. catechesi 14. S. Augustinus, Elias Cre-
tensis, Irenæus, Athanasius, Isidorus, Iunilius, Strabus, Rabanus, Glossa interli-
nealis Gen. 35. Gaudentius Brixinensis tract. 1. in Exodum. Aponius, Salius Hi-
lariion, Albinus, Beda, Ado Rupertus, Hugo, Comestor, Marianus Scotus,
Rabbi Iosue, apud Lyranum, Genes. 7. quem etiam citat & sequitur Forosem-
promiensis. His assentitur Martinengus in sua magna Glossa, Ioãnes Lucidus 1.
de emend. temp. cap. 2. Salius initio suorum Annalium, Molina in opere 6.
dierum disp. 14. Caietanus, Del Rio, Cornelius Gen. 1. Emmanuel Sa. Gen. 8.
Genebrardus & Adrichomius initio Chron. Gregorius de Valentia 1. p. disp. 5.
Eusebius in Chronico, Clauius in Sphæram cap. 2. Bonfrerius Gen. 1. v. 11.

8. Probatur hæc Chronographia eorum maximè numero & authoritate
qui

A 2

qui

Temeritas
Caluissis.Plures
mundum
vere con-
ditum
sentent.

Probant.

4
qui difertè primam rerum molitionem ad vernum tempus referunt. Si enim, ut dici solet, vox populi, vox Dei; ubi paria militant argumenta, in eorum sententiam proniores esse solemus, qui tum multitudine, tum autoritate præstant. Qui mundi primordia in autumnum vel æstatem conijciunt, nec plurimi, nec admodum ab antiquitate commendati sunt, ut ex dictis manifestum est.

*Miracula
sine ratio-
ne nõ sunt
multipli-
canda.*

9. Deinde licet initio nascentis vniuersi Deus non nulla fecerit eodem tempore, quæ diuersis postea anni tempestatibus prodierunt; sine ratione tamen plura præter ordinarium naturæ cursum fingi non debent. Quod terra tunc produxerit herbas virentes, & arbores fructiferas testatur Moyles Gen. 1. v. 12. fructus etiam aliquos ex arboribus pependisse fidem facit Eua: *De fructu lignorum, quæ sunt in paradiso, vescimur*, inquit, Gen. 3. v. 2. Fac igitur verno tempore mundum à Deo creatum, ea dispositione & rerum facie, quæ postea redemptibus annis fuit per mensum Nilam in Palæstina, vicinisque regionibus, additis si placet nonnullis extraordinaria Creatoris beneficentia fructibus, ad primorum parentum usum honestamque delectationem. Veri succedat æstas, ætati autumnus, autumno hiems, iuxta eum, qui postea tenuit naturæ cursum, sine alia circa annum rerum ortum & interitum mutatione. Sic huius anni primi quadripartita varietas sine nouo miraculo decurret. Sit est, ut dicas in primæ rerum productione eam fuisse plantarum & fructuum rationem, quæ autumno postea extitit abundantia quidem fructuum, & aliqualis herbarum copia reperiebatur, sed semimarcidarum & maiore ex parte deteriorum, quam vere, aut ætate esse soleant. Omnibus verò floribus & fructibus, qui veris & æstatis de cursu consumi solent, prima nascentis mundi facies destituebatur. *Gemebant igitur, ut scribit Sallianus, in illo communi totius terre gaudio, totæ arborum, prunorum, malorum assyriarum, Medicarum, Persicarum, Armenicarum genera. Scabant, non sine pudore, cum cæteris, totæ species pyrorum, ficuum, amygdalorum, aliæque non pauca. Marcebant rosæ sine rosis, & liliorum caudices sine liliis, omniumque, pene florum planta, quarum vis à Deo tanta producta est, suis viduata ornamentis, nulli poterant quasi symboli in hanc mundi primæ celebritatem conferre. Absit, inquit nonnulli, tam tristis rerum ortus absit tam lugubris rerum primò orientium vultus, quin potius Creatoris benignitate & potentia factum eredamus, ut hæc saltem vice, autumnus suo, veris, æstatisque decore, florum herbarum, frugum, varietate, efficacia, pulchritudine gauderet. At contra reclamabunt alij, neque tot miracula sponte concedent, quot requiruntur, ut autumnali frigore tellus plantis, plantæ floribus ac frondibus, in speciem vernorum æstiuorumque mensium decoteret, idque exiguo illo temporis spatio, quo hiemis asperitas imminebat, recentes illas mundi delicias, vel confestim absumptura, vel nouo rursus miraculo non læsura.*

Ratio 10. Non male igitur Damascenus, Cyrillus, Theodoretus, Ambrosius & alij,

alij, mundum vere potius, quam autumnu productum colligunt ex eo, quod *S. Damasceni, &c.* Scriptura dicat Gen. 1. v. 11. *germinet terra herbam virentem &c.* & v. 12. *Et factum est ita.* Terræ nempe superficies plantis, alijs germinantibus, alijs iam in culmos adolescentibus, alijs gemmantibus, alijs florentibus, alijs fructus, vel naturæ suæ conditione, vel beneficio diuino, victui hominibus recens creatis suppeditante ferentibus. In hoc enim, quod aliquas arborum perfectæ magnitudinis, onultas pomis Deus creauerit; aliquid eum supra vires & ordinem naturæ fecisse palam est: plura sine sufficienti indicio miracula non sunt asserenda, vt SS. Patres tacite videntur insinuare.

11. Nec inepta est eorum coniectura, qui cum Patribus Synodi Palæstinæ, *Alia Ratio* mundum ea anni constitutione reparatum autumant, quo ante conditus fuerat. Xantico mense, inquit Cyrillus, *ver est reliquum, estq; hoc tempus mensis primus, in quo festum Paschæ prioris erat typica, nunc verò est vera.* Hoc tempus est creationis mundi. Et Theodoretus l. c. *Deus sub idem tempus liberavit populum Israel à seruitute Aegyptiorum, & Gabriel Archangelus S. Virginis Mariae letum nuncium admirandi partus attulit: eodem quoque tempore Christus Dominus salutarem pertulit passionem.* Simili diuinae providentiæ dispositione factum est, vt eodem mense Casleu templum Ierosolymitanum diuino rursus cultui dicaretur, quo ante triennium fuerat contaminatum. i. Machab. 4. v. 54. *Secundum tempus, & secundum diem, in qua contaminauerunt illud gentes, in ipsa renouatum est in canticis & citharis &c.*

Huc referunt nonnulli, quod naturæ lumine vi disse, aut aliunde inaudisse videtur, & cecinit Virgilius 2. Georg.

*Non alios prima crescentis origine mundi
Illuxisse dies, aliumve habuisse tenorem
Crediderim. Ver illud erat, ver. magnus agebat
Orbis, & hibernis parcebant flatibus Euri.
Cum primum pecudes læcem trausere &c.*

12. Tertia opinio est eorum, qui mundum æstare etearum asserunt, quod *Pausi mundum æstare etearum opinantur.* facit Gerardus Mercator initio suæ Chronol. probatque ex eo, quod Columba circa medium mensis vndecimi viridem oliuæ ramum ad Arcam Noë retulerit Gen. 8. v. 11. quod mensi Maio conuenire putat, quando non oleæ solùm sed & cæteræ arbores maximè virere solent. Vnde infert, mensẽ primam oliuæ fuisse Iulium, eam vtique ob causam, quod mundus tunc conditus fuerit. Hinc Aegyptij solem initium Leonis ingressum, quando mundus producebatur, vt refert Solinus cap. 35. At verò Ioannes Keplerus sub finem primæ partis Tabularum Rudolphi, primam rerum effectiõnem tribuit diei 24. Augusti, (stylo Iuliano antorsum reducto) cum Sol foret in puncto Solstitij æstiu, anno ante modernâ ætatem 3993. quia scilicet, inuenit tunc situm planetarum orbis creationi conuenientem, vt ipse arbitrat. *A 3 13. De*

Notand. 1. 13. De hac quæstione monent boni authores .i. hic apodixes minimè requirendas, aut argumenta irrefragabilia: ac proinde haud ita pertinaciter vni parti adhærendum, vt altera tanquam erronea damnetur. *Neque enim vtram in partem inclines, magnopere interest.* inquit Petauus. Et Clavius: Quicquid sit de tempore, quo mundus fuerit creatus, cuiuslibet, per me licet, vt teneat, quod vult.

Notand. 2. 14. Notant 2. dici non posse, cum Deus mundum crearet, fuisse in quavis terræ plaga, ver, aut æstatem, vel autumnum; sed hanc disputationem esse de terra Palæstina, vicinisque regionibus, quarum in eblas hæc scribens Moyses erudiebat, seque ad eorum captum accommodabat, qui in medio orbis à se cogniti Palæstinam constituebant, iuxta illud Ezechielis 5. v. 5. *Ista est ierusalem, in medio gentium posui eam, & in circuitu eius terras.*

Opinio Auctoris. 15. Quibus consideratis libentius eorum rationibus subscribo, qui mundi creationem vere factam autumant: idque propter autoritatem eorum, qui secundam propugnant sententiam, & ne miracula sine necessitate multiplicentur.

Ad 1. Rationem. 16. Ad primum argumentum primæ opinionis dici potest, caput anni fuisse antiquitus in autumnos; non quod tunc mundus fuerit conditus; sed quod veteres autumnus opportunitatem secuti, in contrariis eam anni partem principem constituerint, in qua collectis frugibus, & partis pecoribus, suas quisque rurales & pastoritias gazas videret, suarumque rerum copiam, inopiamve perspectam haberet; quod etiamnum ad S. Remigij aut S. Galli festum, pluribus in locis fieri solet. Imò & Hebræi idem in annis Sabbaticis & Iubilæis obseruant, quos à mense Tisri ordiuntur, & olim ordiebantur, ne alius esset, qui seminaret, alius qui meteret; nulla habita ratione temporis, quo mundum Deus è nihilo produxisset. Concedendum igitur præcis temporibus initium anni ciuilis in autumnos fuisse: sed negandum non est, quin etiam olim in vere annus inierit: sicut re ipsa Hebræi semper duplex anni principium obseruarunt, nempe in Tisri & Nisan.

Cur Nisan sit casus anni. 17. Sacri anni primordia ad mensem Nisan iugiter Moyses reuocauit, idcirco fortè, quod iam pridem ab ipsa rerum origine, inde singuli anni deducuntur, vt ex Ambrosio, Nazianzeno, Niceta colligit Salianus. Iuxta autem huius reuocationis causa fuit, quod tunc etiam Hebræos ex Ægypto eduxisset. Quemadmodum igitur ferias hebdomadarias Moyses non primum instituit, sed ad Sabbati obseruationem primæuamque dispositionem perpetua lege sanxit: ita fieri potuit, vt non tam de nouo annum à Nisan ordiretur, quam antiquum morem renouaret, & mensem antiquitate primum, paschali celebritate in perpetuam Exodi memoriam exornaret. Sicut enim festum hebdomadarum, ob messis beneficium à Deo institutum non impediabat, quo minus eodem

dem die legis datæ memoria recoleretur: ita eductio ex Ægypto non obstat, quin eodem mense orbis productus esse credatur. Vnum si alicubi legislator expressit; alterum idcirco non negauit. Iosephus loco citato tantum ait, Moysen initium anni definiuisse Nisan, & per eum mentem ex Ægypto populum eduxisse, vt patet ex Græco. Deinde Iosepho, si opinaretur mundum autumnis tempore factum, opponi possent SS. Patres, qui contrarium arbitrantur. Vide quæ in hanc sententiam recole Exodi 12. v. 2.

18. Argumentum secundo loco propositum ex dictis facile soluitur. Eua enim non dixit, se ex omni genere fructuum, quos terra productura erat, velci: sed ijs duntaxat, quos Deus in paradiso creauerat, siue extraordinario, siue eomodo, quo annis quibusdam melioribus, in agro Damasceno proueniebant in vere: multo nimirum felicius, quam nostro aut auorum tempore, vt plerique notant in illud Psal. 106. *Terram fructiferam in salugine, à malitia inhabitantium in ea.*

Ad 1. Rationem.

19. Nec quicquam etiam concludit tertia ratio, nisi constet aliunde diluuium & mundi creationem in eandem anni partem, & quidem autumnalem incidisse. Cum autem cataclysmus supra naturæ vires toti orbi castigando inductus fuerit, non est, quod Octobri, aut Nouembri potius quam Aprili vel Maio tribuatur. Causæ diluuii non physicæ, sed supra vim & ordinem physicam fuerunt.

Ad 2. Rationem.

20. Denique, sicut Eua & reliquæ sexus feminei animantes, ex eo, quod essent in statu ad generandum apto, dici poterant perfecta Dei opera, quamuis necdum in utero sætum gestarent; ita & arbores frondibus vestitæ, & floribus ornatae, licet necdum fructibus onustæ. Taceo non paucas arbores videri non nihil de sua perfectione amisisse, & quasi senio confectæ, vbi earum fructus perfecte maturuerint. Neque verò vniuersi perfectio, tam in vniuscuiusque rei specie, quam variarum rerum collectione cernitur, vt puta ea varietate, qua in horto, aut ampla regione diuersi generis arbores, frutices, segetes successiuis temporibus fronde, flore, fructu decorantur.

perfecta Dei opera quomodo?

21. Ad primam confirmationem idem dicendum, quod ad primum argumentum dictum est: puta eum mensẽ civiliter fuisse primum ante Exodũ; computandis vero mundi annis, septimum, sicuti post Exodum, diuersis rationibus, modo primus modo septimus numeratur. Lex hoc fecit, vt Hebræis non liceret, ab autumnis duntaxat annum inchoare; sed Nisan etiam primus in mensibus anni censeretur.

Ad 1. Confirmationem.

22. Ad 2. confirmationem: nego inde sequi mundum in autumnis creatum; sed homines collectis terræ frugibus meminisse debere Creatoris cæli & terræ, tanquam primi omnium bonorum authoris, cui proinde, non Dijs alienis seruiendum & gratias agendum. *Consuetudini synagogæ oppono morem*

Ad 2. Confirmationem.

Ecele-

Ecclesiæ, quo fit, vt sub Veris initium, nempe Dominica Septuagesimæ Lectio-
nes horarum Canonicarum ab initio Libri Geneleos auspicietur Ecclesiæ. Fir-
micus nisi quis eum violentè interpretetur ab ijs dissentit, qui mundi creatio-
nem ad initium libræ referunt, non minus quàm à nobis, qui mundum Vere
creatum arbitramur. Sic eius authoritas hac in re non magnopere curanda est.

*Æstate nō
est mūdus
conditus.*

23. Tertia opinio vt paucissimorum est; ira argumento debilissimo niti-
tur. Oliua suua virorem alijs etiam anni temporibus conseruat. Nec quicquā
mouere debet. Egyptiorum authoritas sine ratione adducta: quod enim in re-
bus controuersis gratis asseritur, gratis pariter negari potest. Nec est ratio, cum
omnes planetæ in 4. punctis Cardinalibus potius, quàm alio inter se aspectu
creari debuerint, & quo iure, vt cætera fileam, eum situm primæ astorum mo-
litioni congruere vult Keplerus, eodem alius negauerit, & fortè meliori, nimi-
rum si plurium antiquitate, doctrina sanctitate præstantium suffragijs nitatur.

QVÆSTIO II.

*Quot annis Mundi creatio aram Christi vulgarem
præcesserit.*

*Varia hæc
de resenti-
tia unde
oriuntur.*

3. **H**Ac de controuersia fere dici potest: quot capita, tot sensus. Adeo diuersæ
sunt hinc Chronologorum, sacre Scripturæ interpretum, & aliorum con-
iecturæ. Creant hoc dissidium antiquorum monumentorū obscuritas, salebræ,
quæ varijs temporum interuallis occurrunt, textus Græci ab Hebræo discre-
pantia. Obscuritas ex eo nascitur, quòd cum certa annorum summa ponitur,
non constet, vtrum illi anni currentes, an absoluti, aut aliquot mensibus redun-
dantes accipiendi sint, putà illi 130. anni, qui Adamo ante Natiuitatem Sethi
attribuuntur & illi 105, quos Sethus vixit antequam Enos nasceretur, si expleti
accipiantur, conficiunt 235. si labentes erunt circiter 234. si denique redundan-
tes, fortè 236. Cum igitur decem eiusmodi numeri cap. 5. Geneleos, & totidem
cap. vñdecimo ponantur, valde perplexa redditur Chronologia. Idem est, de
annis Abrahamæ, Isaac, Iacob ante filiorum procreationem, idem de annis Iudi-
cum, de annis Regum Iuda & Israël, aliisque eiusmodi passim occurrentibus.

*De Cainā
ad inore.*

2. Nec minorem obijciunt difficultatem salebræ de annis, quos plerique
tribuunt Cainan iuniori: alii prorsus expungunt. Quidam Abrahamum na-
tum volunt anno septuagesimo parentis sui, alij centesimo tricesimo. Vnde
valde incertum remanet interuallum annorum, qui à diluuiio ad Abrahamæ nata-
lem intercipiuntur. Si enim Cainan omiseris & Abrahamum septuagesimo
Thars

IN GENES. CAP. I. 79

Tharz anno natum dixeris: a diluio ad Abrahamum annos 292. numerabis.

Table with 4 columns and 10 rows. The columns are labeled at the bottom as 'GENES', 'GENES', 'GENES', and 'GENES'. The table is mostly blank with some faint markings.

GENES	GENES	GENES	GENES
-------	-------	-------	-------

70. In-
preib.

supp-
is.

supp-

supp-

100			10		14		62
99	1		11		15		63
98	2		12		16		64
97	3		13		17		65
96	4		14		18		66
95	5		15		19		67
94	6		16		20		68
93	7		17		21		69
92	8		18		22		70
91	9		19		23		71
90	10		20		24		72
89	11		21		25		73
88	12		22		26		74
87	13		23		27		75
86	14		24		28		76
85	15		25		29		77
84	16		26		30		78
83	17		27		31		79
82	18		28		32		80
81	19		29		33		81
80	20		30		34		82
79	21		31		35		83
78	22		32		36		84
77	23		33		37		85
76	24		34		38		86
75	25		35		39		87
74	26		36		40		88
73	27		37		41		89
72	28		38		42		90
71	29		39		43		91
70	30		40		44		92
69	31		41		45		93
68	32		42		46		94
67	33		43		47		95
66	34		44		48		96
65	35		45		49		97
64	36		46		50		98
63	37		47		51		99
62	38		48		52		100
61	39		49		53		
60	40		50		54	1	
59	41		51		55	2	
58	42		52		56	3	
57	43		53		57	4	
56	44		54		58	5	
55	45		55		59	6	
54	46		56		60	7	
53	47		57		61	8	
52	48		58		62	9	
51	49		59		63	10	
50	50		60		64	11	
49	51		61		65	12	
48	52		62		66	13	
47	53		63		67	14	
46	54		64		68	15	
45	55		65		69	16	
44	56		66		70	17	
43	57		67		71	18	
42	58		68		72	19	
41	59		69		73	20	
40	60		70		74	21	
39	61		71		75	22	
38	62		72		76	23	
37	63		73		77	24	
36	64		74		78	25	
35	65		75		79	26	
34	66		76		80	27	
33	67		77		81	28	
32	68		78		82	29	
31	69		79		83	30	
30	70		80		84	31	
29	71		81		85	32	
28	72		82		86	33	
27	73		83		87	34	
26	74		84		88	35	
25	75		85		89	36	
24	76		86		90	37	
23	77		87		91	38	
22	78		88		92	39	
21	79		89		93	40	
20	80		90		94	41	
19	81		91		95	42	
18	82		92		96	43	
17	83		93		97	44	
16	84		94		98	45	
15	85		95		99	46	
14	86		96		100	47	
13	87		97	1		48	
12	88		98	2		49	
11	89		99	3		50	
10	90		100	4		51	
9	91	1		5		52	
8	92	2		6		53	
7	93	3		7		54	
6	94	4		8		55	
5	95	5		9		56	
4	96	6		10		57	
3	97	7		11		58	
2	98	8		12		59	
1	99	9		13		60	
	100					61	
<i>Ante Christi</i>	<i>Ara Christi</i>	<i>Ara mundi Graeca</i>	<i>Periodus Juliana.</i>	<i>Ara mundi Iudaica</i>			

QVÆSTIO CHRONOLOG. I.

Ecclesiæ. quo fit. ut sub Veris initium. nempe Dominica Septuagesimæ Lectio

*Æstate
est mīa
conditu*

*Varia
de res
tia vna
ariant*

*De C
ad ino*

Tharæ anno natum dixeris: à diluio ad Abrahamum annos 292. numerabis. Si annos 30. Cainan dederis & Tharæ 130. nascente Abrahamo: conficies 392. Si anni 30. Cainan & Tharæ 70. tribuatur: exurgēt 322. Si denique nō fuit Cainan, & ortus Abrahæ in annū 130. Tharæ delatus est: colligentur à diluio ad Abrahami natalem anni 352. Cum igitur quisque sequatur, quod sibi probabilius videtur, auctores qui vno in puncto conueniunt, alibi dissidere solent, quæ dissensio aliquoties repetita, magnam in fine diuersitatem parit. Sic non facile apparet, vnde sumendum sit annorum initium, qui singulis Iudicibus, post obitum Moysis inscribuntur, eo quod certum non sit, vtrum seruitates quæ inscribuntur distinctis annis contigerint. Sunt enim qui ista interregna vel omnia vel pleraque ab annis Iudicium distinguat: sunt qui omnia coniungant, adeo, vt non pauciores, quam 15. sententiæ reperiantur, de annis, qui ab Exodo, ad templum Salomonis decurrerunt. Celebris est etiam disputatio, de annis, quibus hoc templum stetit, de exordio & fine 70. annorum seruitutis Babylonicæ, vt quis locis patebit.

3. Adhæc 70. Interpretes multo plures annos tribuunt Patriarchis ante filiorum, quos facer textus nominat, generationem, quam fons Hebræus & Latina editio. Mirum igitur non est, si inter tot difficultates deprehensi boni auctores, qua cuique commodissimum videtur, euadere conentur, ac per diuersas temporum ambages sæpius vagati, spatijs annorum inæqualibus ad Christi tandem incunabula pertingant, vt singulis maximè cauendum sit, ne sua rationia pro certissimis vendiderit, aliena temerè exagitet.

De 70. In-
terpretib.

4. Vincentius Belouacensis specul. hist. lib. 6. cap. 88. ait Christum natum ab initio regni Dauid anno 1005. ab Exodo 1501. à promissione facta Abrahæ 1931. à Natiuitate ipsius Abrahæ 2006. à diluio 2298. ab initio Mundi 3953. Monet autem se hunc annorum numerum ex Hebræo textu accipere, ab Adam ad Abraham: ab Abrahamo autem ad Christum ex S. Hieronymo & Eusebio, ita vt ab Exodo ad templum Salomonis retineat numerum in sacris Biblijs notatum, annorum scilicet 489. Quod ante tradiderat, agens de temporibus Iudicium, lib. 2. cap. 56.

1. Supple-
tatio.

5. Cardinalis Bellarminus inscribit diluuium anno Mundi 1656. Abrahæ Natalem 1978. Ducatum Moysis 2483. Initium regni Salomonis 2959. Euerfionem Ierosolymorum 3377. Solutam captiuitatem 3447. Natalem Christi 3984.

2. Supple-
tatio.

6. Augustinus Tornielus totum tempus, quod ante Christi Passionem effluxit, in sex ætates distribuit. Prima ab Adamo ad finem diluuij dat annos 1656. Secunda à finito diluio ad promissionem Abrahæ factam 456. Tertia à promissione ad Exodum 431. Quarta ab Exodo ad templi ædificationem 479. Quinta à

3. Supple-
tatio.

Templo fundato ad eiusdem casum 424. Sexta ab euerſis Ierofolymis ad Chriſti Paſſionem 638. Ex quibus colliguntur ab Adamo formato ad Chriſtum paſſum anni 4084. inde ſi demas 33. integros, quos Chriſto patienti aſſignat Tor- niellus, remanebunt anni ab Orbe condito ad annum Chriſti nati 4051. Cum autem hic author communem æram Chriſti biennio præueniat, erunt tandem ab Adamo ad viſitatum Chriſti Epocham anni 403. Datos igitur annos à Na- tali mundi iuxta Tornielli computationem, ſi à 4054. ſubtraxeris, remanebunt anni ante vulgarem æram Chriſti, v.g. ſi annus mundi 16. 6. à prædicta ſumma ſubtrahatur, relinquetur annus ante Chriſti Epocham 2398. quo Torniellus ca- taclifmum deſcribit.

4. *Supput.* 7. Henricus Samerius à creatione mundi ad finitum diluuium colligit an- nos 1656. hinc ad Abrahamum 322. hinc ad promiſſionem Abrahæ 75. hinc ad deſcenſum in Ægyptum 215. Hinc ad Exodum 215. Hinc ad templum Salomo- nis 479. Hinc ad euerſionem templi 427. Chriſtum autem biennio ante æram Dionyſianam natum diſcretè aſſerit, & annum primum æræ iſtius anno Mundi 4054. coniungit.

5. *Supput.* 8. Cornelius Cornelij in Synopſi Pentateuchæ præfixa, ab Orbe condito ad diluuium numerat annos 1656. à diluuiio ad Abrahamum 292. hinc ad Exo- dum 505. ab egreſſu Iſraëlitarum ex Ægypto ad fundatum templum Salomo- nis 479. à templo fundato ad eiusdem & ciuitatis ſanctæ excidium 426. ab hac calamitate ad libertatem ſub Cyro 60. hinc ad annum primum Chriſti 532. Æ- ra autem Chriſtiana poſt biennium inchoatur, nempe anno 46. Iuliano. Iuxta huius authoris calculos mundus conditus fuerit annis ante communem Epo- cham Chriſtianorum 3953. Diluuium 2296. Natiuitas Abrahæ 2004. Exodus 1499. fundatum Templum 1018. euerſa Ierofolyma 594. Laxata captiuitas 534. natus Chriſtus biennio ante modernam æram.

6. *Supput.* 9. Iacobus Saliarius cenſet mundum conditum anno ante Chriſti æram 4053. Diluuium anno ante eandem æram 2398. Mundi 1656. ortum Abrahæ in- ſcribit anno ante præſatam æram 2015. Mundi 2039. Exodum 1510. Mundi 2544. Fundatum Templum 1031. Mundi 3023. Excidium Ierofolymitanum 607. Mundi 3447. Laxatam captiuitatem 537. Mundi 3517. Æram Chriſtianam in- choat anno 2. nati Chriſti, Mundi 4054. Ergo ſicuti ex ſententia Tornielli, ita & Saliari ſi anni ab Orbe condito tollantur de 4054. relinquetur annus ante communem æram Chriſti: ſimiliter ſi anni ante Chriſtum auferantur à 4054. remanebunt anni Mundi ex Tornielli & Saliari ſupputatione. Ex ea ſi annus ante æram Chriſti 2398. ſubtrahatur ex 4054. remanebit annus Mundi 1656. quo ipſi diluuium notant.

7. *Supput.* 10. P. Dionyſius Peraius lib. 9. de Doctrina temporum cap. 6. credit ab Orbe

Orbe creato ad æram Dionysianam fluxisse annos 3983. æternos circiter menses. Mundum enim conditum putat, anno Periodi Iulianæ 730. die 26. Octobris, Cyclo Solis 2. Lunæ 9. Addit plenilunium futurum fuisse 27. eiusdem mensis hora 8. minut. 47. circiter si tunc Luna creata fuisset, æquinoctium autem verum Ierololymis 23. Octobris, hora 23. min. 52. Constat autem æram Christi vulgarem inire simul cum anno Periodi Iul. 4714. Calendis Ianuarijs. Pro sua sententia adducit Carolum Botuillum, qui à mundi conditu ad Christum numerabat annos 3984. apud Munsterum in Computo Hebræorum pag. 7. Intertualla porò sic distribuit Petauus.

Ab Orbis initio ad diluuium anni 1656.

A diluuiò ad Abrahami ortum 292.

Hinc ad Israëlitarum migrationem 505.

Fiunt ab Orbe condito ad Exodum 2453.

Deinceps ab Exodo ad Salomonici templi fabricationem anni 520. vbi fatetur se à communi sententia discedere.

A conditu Templi ad laxaram Babylonicam seruitutem anni 474.

Hinc ad Christum 536. Sic fiunt ab Orbe condito ad Christi natalem anni completi 3983. cum mensibus tribus, ita vt Natalis Domini incurrat in 3984. si annorum caput ab autumno repetatur. Ita Petauus, qui clarè docet, hæc intelligenda de Natali Christi vulgari.

11. S. Iulianus Episcopus Toletanus in libris contra Iudæos, censet in primis sequendam esse 70. Seniorum translationem, & Christum natum anno 41. Augusti, ad quem ab Adamo colligit annos 5325. hinc ad æram 724. numerat annos 686. vniuersim ab origine mundi vsque ad prædictam æram 6611. Vnde patet hunc authorem annos Christi vulgares ritè cum æra Hispanica componere: quanam autem ratione annus 41. Augusti cum initio æræ Christianæ congruere possit, non video.

12. Nicephorus Constantinopolitanus, qui obiit circa annum Domini 827. *Fiunt*, inquit, vniuersi ab Adamo, ad Domini Nostri IESV Christi in carne administrationem exquisitissima ratione anni 5500. Quæ supputatio non nisi 9. annis ab æra mundi Constantinopolitana distat: ad quam propius accedit Nicephorus Calist. qui libro 1. Eccl. histor. cap. 10. & vltimo, Christum natum putat ad annum Mundi 5505. Africanus, Hippolytus, Antiocheni, Æthiopes Maronitæ rotundum numerum 5500. annorum Christi Natiuitati præponunt, vt latè Capellus explicat, additque à Cedreno huic summæ septennium detrahi, à Maximo Monacho nouennium.

13. Fasti Siculi anno mundi 2262. diluuium ponunt: hinc ad exitum de Ægypto numerant annos 1575. hinc ad primam Templi fabricationem 614. hinc

ad Cyrum Persarum Regem 480. hinc ad Alexandrum Magnum 248. hinc ad annum xv. Tiberij 356. Ab orbe ergo condito ad xv. Tiberij colligunt annos 5537. siue vt habetur ad marginem 5536. Vbi aduerte *primò*, ex collectione annorum recensitorum non exurgere nisi 5535. *Secundò* ex horum fastorum supputatione Christum fuisse 30. annorum illo anno xv. Tiberij, ac proinde Natiuitas Domini, esset orbe condito posterior annis 5505. *Tertiò*, authorem huius libri, sibi non constare: quia ad annum 2. Salomonis, annos ab Exodo ad Templi fabricam 630. enumerat. Omitto ab initio regni Cyri, vsque ad mortem Alexandri Magni, non esse nisi 236. annos: aram vero regni Græcorum inire, anno ab Enchronismo Cyri Regis 248. annis 12. iam ab excessu Alexandri Magni elapsis.

31. Supp.

14. Iulius Hilariion mundi creationem refert ad 8. Calendas Aprilis annis ante Passionem Domini 5530. Ado vult mundum conditum in vere, ita vt quarta dies incidere in 12. Calend. Aprilis anno ante Christum circiter 4270. Gregorius Turonensis numerat ab Adamo ad diluuium annos 2242. hinc ad Exodum 1404. hinc ad Passionem Christi 1538. summam 5184.

32. Supp.

15. Beda ab initio mundi ad Christum signat annos 5199. Hanc summam ex eo confici ait Vincentius illo. cap. 88. quod ab exitu de Ægypto, vsque ad ædificationem Templi, aliqui computent annos 600. & regno Aman Regis Iuda dent annos 12.

33. Supp.

16. Eusebius ab Adamo ad diluuium supputat annos 2242. à diluio ad Abrahamum 942. ab Abrahamo ad Dauid 941. à Dauide ad transmigrationem 485. hinc ad Christum 588. Ergo ab Adamo ad Christum 5199. quam sententiam Beda amplexus est. Naucleus etiam huc quadam tenus inclinatur, dum ab exordio mundi ad Christi Natalem annos numerat iuxta textum Hebræorum 3962. iuxta septuaginta 5199. aut 5201. vt aliqui volunt, inquit. Eundem annorum 5199. numerum ab Adamo ad Christum retinet Martyrologium Romanum, de quo plura infra Exodi 12. q. quando contigerit Exodum, §. 5.

34. Supp.

17. Lucas Goaricus ad Alfonsoas tabulas ab Adamo ad diluuium annos interponit 3882. dies 267. à diluio ad Saluatorem 3101. dies 319. Vniuerso à primo rerum conditu ad Christum 6984. dies 221. Quæ sententia est Alfonso & Regiomontani, vt notant in sua Chronologia Mathematici Viennenses: quibus Origenes visus est mundi creationem Christo nascenti præponere annis 4758. Capellus vero asserit Origenem in cap. 24. Matthei tract. 29. sibi persuasisse, ab Orbe condito ad natum Christum fuisse sexcentas nonaginta annorum hebdomadas, hoc est, annos 4830. Hinc ad excidium Templi 10. hebdomadas, id est 70. annos: quod, inquit Capellus, ita assequeris, si ante diluuium sequens Hebræicam veritatem, post diluuium Græcam versionem, quam rationem, quod minus est, secuti sunt Samaritanis.

18. Chris-

18. Christophorus Lauretus ab initio rerum conditarum vsque ad diluuium computat annos 2262. hinc ad natalem Thare 1002. hinc ad ortum Abrahæ 70. hinc ad promissionem 75. hinc ad Exodum 430. ex quibus confluunt anni 3829. quos Lauretus facit 360. dierum, Capellus autem reducit ad annos Iulianos 4783. Deinceps annos solares putat ab Exodo ad Templum inchoatum 480. inde ad eiusdem Templi euerfionem 427. tum ad annum 2. Darij Hystaspis 82. denique ad æram Christi 520. Ad quem computum Capellus hoc Glossema apponit. Ita putat Solem creatum anno 5302. ante Christi æram, cyclo Solis 1. Luna 2. Aprilis 28. feria 1. qua die nouilunium cum æquinoctio concurrisset arbitratur. Sed omnino annis ante Christi æram 5300. æquinoctium verum fiebat potius Maij primo, quam Aprilis 28. Itaque melius dixisset Lauretus Solem creatum Maij primo feria 4. corniculante Luna. Hæc ille, quæ non probat. Quicquid enim sit de æquinoctio, annus 5302. ante æram Christi vendicat sibi cyclo Solis 8. Luna 1. lit. Domin. A. Sic illo anno, 28. Aprilis incidisset in feriam 6. prima Maij in fer. 2. Nouilunium circa 9. Maij. Anno vero ante eandem æram 5300. deberet cyclo Solis 1. Luna 2. sic 28. Aprilis in Dominicam, & Nouilunium saltem ciuile incurtebat.

19. Ioannes Keplerus mundi creationem, signat anno ante vulgarem Christi Epocham 3993. 24. Augusti. Diluuium 2337. Exodum 1535. fundatum templum Salomonis 999. excidium Ierosolymitanum 606. reditum de Babilone: 337. Natalem Christi anno 40. Iuliano, qui est sextus ante vulgarem æram. Passionem vero anno 31. eiusdem æræ. Vnde patet Keplerum à communibus bonorum authorum sententijs desistere: nam in primis à diluuiio ad Exodum non plures annos quam 792. aut 797. computare deberet. Cum enim Cainan iuniorem non agnoscat, & Abrahamum anno 70. Thare natum velit, à diluuiio ad natalem Abrahæ, non plures annos quam 292. colligere potest. Hinc ad Exodum anni 505. aut 505. poni solent: ipse autem circiter 802. interponit. Deinde ab Exodo ad templum Salomonis supputat annos 536. quæ opinio est singularis. Denique ex eius dogmate, Christus ante annum 40. Augusti natus foret & passus anno 36. ætatis suæ, quæ à SS. Patribus minimè admittuntur, ut ipsemet fateatur, dum annum Natiuitatis Domini inquit. Sic nempe Sectarij procedere solent. Betros idus ab Orbe condito ad diluuium numerat annos 1656. hinc ad discessum Abrahæ ex Carris 427. hinc ad legem 430. hinc ad templum Salomonicum 480. hinc ad transmigracionem Babilonis 408. hinc ad reditum populi in terram Iuda 70. hinc ad Christi Domini Natalem 457. Summa, inquit, horum annorum est sex milia nongentorum viginti octo. Audax est hic calculus, & in vltimo interuallò egregie fallax, ut alibi ostendi. Sed nec penultimum cum communi authorum sensu congruit.

17. *Suppl.*

20. Hieronymus Vecchiectus signat diluuium anno Iuliano 1656. post conditum vniuersum currenre, ortum Abrahamæ 1948, Exodum 2453, annum quartum Salomonis 2933, annum vndecimum Sedeciæ 3362, annum primum Christi, à decima die Nisan Augusto xiiii. & Siluano Coss. 3950, æræ Christi communis initium C. Cæsare & Paulo Coss. 3952. Ex literis vero Dominicali- bus, quas singulis annis dispersit mundus conditus esset anno ante æram Dio- nylianam 3952, diluuium accidisset 2297, natiuitas Abrahamæ 2005, Exodus 1500, annus quartus Salomonis 1020, annus vndecimus Sedeciæ 591, natus Chri- stus anno 3, ante æram vulgarem. Atque ita hic author exiguam fidem aut potius nullam suis calculis conciliat, & suam audaciam, ne quid grauius dicam satis prodit cum Saluatorem natum asserit 25, die Martij.

18. *Suppl.*

21. Quarta cura Bucholcerorum ponit diluuium anno mundi 1657, Abra- hæ natalem 1949, exitum Israëlitis de Ægypto 2434, Templum Salomonis 3365, Iudæorum à Babylone in patriam reditum 3435. Addit annum nati Sal- uatoris distare à diluuiio annis 2314, à natali Abrahamæ 2021, ab exitu de Ægypto 1517, à condito Templo 1037, Vrbis desolatione 606, à reditu populi in terram Iuda 536, Christum autem natum putat anno Mundi 3970, Augusto xiiii, & Plautio Coss. & hac ratione æram vsitatam vno anno præuertit.

19. *Suppl.*

22. Sethus Caluissus, Scaligerum magistrum securus, comitante Theo- baldo Meuschio primam diem Orbis conditi putat fuisse 26. Octobris à præce- denti vespere more Iudæici festi computatâ anno ante communem Epocham Christianorum 3950, ita vt vesperi diei 25, Octobris cœperit rerum creatio: in quo ei non assentior, tum alijs de causis, tum habita ratione eorum, quæ me- lioris notæ interpretes docent ad illud Gen. 1. *Factum est vespere & mane dies vnus.* Capellus anno Mundi 50, ait sententiæ Scaligeri multa aduersari, & conuen- nientius fuisse vt æquinoctium conferretur in 4, quam in primam feriam. Deinde illo anno Solem non fuisse 26. Octobris in primo Libræ gradu, sed se- cundum verum motum in quarto. An res ita se habeat, alij ponderent.

20. *Suppl.*

23. Iacobus Capellus ab Adamo ad diluuium computat annos Ægyptia- cos 1652, Iulianos 1651, hinc ad natum Thare 252, hinc ad natalem Abrahamæ 10, tum ad Exodum cum Iudæis ponit annos 500, deinceps ad Templum Salo- monis 480, inde ad eius euersionem 427, hinc ad eiusdem restorationem sub Dario Hystaspis 70, hinc ad æram Seleucidarum 208, Ex quibus concludit ab Orbe condito ad æram Christi effluxisse plus minus quatuor millia annorum. Infra verò accuratori calculo ponit Solem æquinoctio verno creatum, anno ante Christi æram 3959, die 21, Aprilis feria 4, cyclo Solis 15, Lunæ 12, Ada- mum factum 23, Aprilis Arietis tertio gradu, feria 6, ac proinde eum proxima post sui creationem nocte contemplari potuisse Lunam circa $\mu\sigma\sigma\epsilon\upsilon\beta\alpha\tau\iota\omicron\nu$ oriẽ- tem.

tem, Tabellæ meæ illo anno 3999. prædictos Solis & Lunæ cyclos exhibent, & nouilunium ad 4. Aprilis & 4. Maij. Quod verò Capellus ante diluuium non nisi 1652. annos Ægyptiacos, Iulianos 1651. computet, non probat; simili enim licentia quibus aliquot annos tollere de summa, ex generationibus cap. xi. Geneleos recensitis, poterit. Vide notata infra Gen. 5. q. 2. prælestim §. 8. contra Calendaristas.

24. Conradus Pauuell in consilio Chronologico 4022. annos Iulianos ^{22. Supp.} ab Oibe condito ad Christum hac ratione digerit. Ab Adamo ad diluuium 165; hinc ad annum 131. Thare, quo Abraham natum censet 353. Hinc ad promissionem 70. hinc ad Exodū 430. hinc ad Templum 480. hinc ad annum 2; Ezechie exclusiue 314. Hinc ad Epocham Christi 721. Hoc autem vltimum diastema sic probat. A primo, inquit, Ianuario primi anni Epochæ Christianæ vulgaris vel anni 42. Augusti Imperatoris exclusiue vsque ad annum pugne naualis ad. Altium: anni 29. Adicta pugna in annis Regum Ægyptiorum, ex quo Lagide Ægypto potiti sunt, in anteriora numerantur anni 295. (forte 295. scribendum erat) Ante occupationē istius regni post mortem Alexandri interregnum anno 1. A victoria Arbelliana Alexander M. Asia dominatus est annis 2. Ante illam victoriam Arbellianam Persæ rerum potiti sunt annis 205. Ante eos Chaldaei & Babylonij Reges, inde ab excidio Ierosolymitano 70. Primus Ianuarij anni 23. Ezechie Regis præcessit excidium Ierosolymitanum annis 114. Summa annorum omnium eadem que supra 721. annorum. Sed hæc non subsistunt; ex prædictis enim interuallis non colliguntur 721. sed 816. Deinde à pugna Arbelana ad excessum Alexandri non nisi biennium computat: quod planè cum historica veritate pugnat. At hæc pugna Æthiaca anno ante Christi Epocham 31. commissa est; cur igitur Pauuel hoc interuallum 29. annis destruit? Denique à morte Alexandri vsq; ad Æthiacum pugnam interfunt anni duntaxat 293. siquidem obiit Alexander anno ante æram 324. anno verò 31. Augustus Antonium & Cleopatram ad Actium vicit.

25. Ioannes Alstedius in fundamentis Chronologiæ §. dato anno Mundi, & Chron. 2. Sect. 1. & Chron. 3. §. Epochæ temporum tradit mundum creatum anno Periodi Iulianæ 765. Rursus Chronolog. 2. §. A Martio ineunt: *Annus mundi*, inquit, *incipiunt iuxta nostram sententiam die 25. Martij cyclo Solis 8. Lunæ 4. litera Dom. E. feria prima.* Idem de die 25. Martij repetit Chron. 3. §. citato, ac denuo Chron. 5. inculcat primum mundi diem fuisse 25. Martij cyclo Solis 8. Lunæ 4. litera Dominicali E. Quæ doctrina ita seipsam destruit, vt nulla ratione defendi posse videatur. Currente enim cyclo Solis 8. & litera Dominicali E, dies 25. Martij incidit in feriam 3. non primam. Deinde fatetur, quod inter omnes constat, anno primo Periodi Iulianæ conuenire cyclum Solis primum: ergo annus eiusdem Periodi 765. quo Alstedius mundum creatum asserit, cyclum

clum Solis 9. sibi vendicat. Deinde vult dato anno mundi adijci 8. vt habeatur cyclus Solis: anno igitur mundi primo adijciat 8. & habeat cyclum Solis 9. cui respondent. lit. Domin. D. C. vt disertè notat in fundamentis Chronologiæ num. 20. Vnde sequitur 25. Martij tunc in feriam 5. incurrisse. Ad hæc initio sue Chronologiæ ante & post Præfationem, tradit annum mundi 5577. concurrere cum anno 1628. æræ Dionysianæ: ergo ad huius æræ annos oportet 3949. apponere, vt exurgat annus mundi, iuxta Alstedij sententiam. Siquidem ad annum Dom. 1628. adijcit 3949. vt habeat annum mundi 5577. Quod si verum est, mundi creatio incidit in annum ante æram Christianam 3949. cyclo Solis 9. lit. Dom. D. C. quarum posterior ostendit 25. Martij fuisse feriam 5. Denique cyclus Solis 8. cum Lunæ 4. non conuenit anno Periodi Iulianæ 765. sed præcedenti, & neutro horum annorum, 25. Martij in feriam primam incurrit. Si verò circa illa tempora anno mundi primo, dies 25. Martij fuit Dominica, creatio mundi ad annum Periodi 762. referenda potius erit, quam ad 765. & mundus conditus fuerit cyclo Solis 6. Lunæ 2, qui sunt clara & æres anni ante vulgarem Christi Epocham 3952.

*Æra
quatuor
principales*

26. Quicquid porro sit de alijs sententijs, quatuor potissimum æræ hic considerandæ sunt. 1. æra Christi vulgaris siue Dionysiana. 2. Mundi Græcæ, quæ Constantinopolitana dicitur. 3. Periodi Iulianæ. 4. æra mundi Iudaicæ. Anno primo æræ Christi incipit annus 5510. æræ Græcæ 4714. Periodi Iulianæ 3762. æræ mundi Iudaicæ. Harum ærarum connexionem sequens tabella ostendit.

His est locus tabula connexionis æræ mundi Græcæ, Periodi Iulianæ, æræ mundi Iudaicæ cum annis ante & post Christum vulgaribus.

Quinque habet annorum ordines: in primo sunt anni ante Christum, in 2. æra Christi, in 3. æra mundi Græcæ, in 4. Periodus Iuliana, in 5. æra mundi Iudaicæ. Vsum huius tabulæ in simili tradidi in *qq. Chronol. de annis Domini, Iulianis &c. cap. 18.*

*De Perio-
do Iuliana*

27. Cum autem connexio Periodi Iulianæ cum æra vulgari Christi ritè constituta mirificum habeat in rebus Chronologicis vsum, iuvat hoc loco breuiter quædam ad eam spectantia annotare. *Primum* diastema, quo hæc Periodus recepta æram Christi antecedit est annorum 4713. ita vt vnus idemque annus à Calendis Ianuarijs inceptus, sit Periodi 4714. & æræ Christi primus. *Secundum*. Si detur annus Periodi qui non superet 4713. subtrahatur à 4714. & relinquetur annus ante æram Christi, v. gr. Annus Periodi 4712. qui fuit 44. Iulianus subductus à 4714. relinquet annum 2. ante æram Christi. Sic annus Periodi 3938. à 4714. ablati dat annum ante Christi æram 776. quo iniit primus Olympiadis primæ. Hac ratione inuenies annum primum Periodi esse 4713. ante Christum cyclo Solis 1. Lunæ 1. Indictione 1. 28. Si

Ante Christu	Ara Christi ✠	Ara mundi Græca		Periodus Iuliana		Ara mundi Iudæica	
	3000	8600	8500	7800	7700	6800	6700
	2900	8500	8400	7700	7600	6700	6600
	2800	8400	8300	7600	7500	6600	6500
	2700	8300	8200	7500	7400	6500	6400
	2600	8200	8100	7400	7300	6400	6300
	2500	8100	8000	7300	7200	6300	6200
	2400	8000	7900	7200	7100	6200	6100
	2300	7900	7800	7100	7000	6100	6000
	2200	7800	7700	7000	6900	6000	5900
	2100	7700	7600	6900	6800	5900	5800
	2000	7600	7500	6800	6700	5800	5700
	1900	7500	7400	6700	6600	5700	5600
	1800	7400	7300	6600	6500	5600	5500
	1700	7300	7200	6500	6400	5500	5400
	1600	7200	7100	6400	6300	5400	5300
	1500	7100	7000	6300	6200	5300	5200
	1400	7000	6900	6200	6100	5200	5100
3500		2000	1900	1200	1100	200	100
3600		1900	1800	1100	1000	100	0
3700		1800	1700	1000	900	0	
3800		1700	1600	900	800		
3900		1600	1500	800	700		
4000		1500	1400	700	600		
4100		1400	1300	600	500		
4200		1300	1200	500	400		
4300		1200	1100	400	300		
4400		1100	1000	300	200		
4500		1000	900	200	100		
4600	✠	900	800	100	0		
4700		800	700	0			
4800		700	600				
4900		600	500				
5000		500	400				
5100		400	300				
5200		300	200				
5300		200	100				
5400		100	0				
5500		0					
Ante Chrm	Ara Chri	Ara mundi Græca		Periodus Iuliana		Ara mundi Iudæica	

Ante Christu	Era Christi ✠		Era mundi Graeca		Periodus Iuliana		Era mundi Iudaica	
	3000	8600	8500	7800	7700	6800	6700	
	2900	8500	8400	7700	7600	6700	6600	
	2800	8400	8300	7600	7500	6600	6500	
	2700	8300	8200	7500	7400	6500	6400	
	2600	8200	8100	7400	7300	6400	6300	
	2500	8100	8000	7300	7200	6300	6200	
	2400	8000	7900	7200	7100	6200	6100	
	2300	7900	7800	7100	7000	6100	6000	
	2200	7800	7700	7000	6900	6000	5900	
	2100	7700	7600	6900	6800	5900	5800	
	2000	7600	7500	6800	6700	5800	5700	
	1900	7500	7400	6700	6600	5700	5600	
	1800	7400	7300	6600	6500	5600	5500	
	1700	7300	7200	6500	6400	5500	5400	
	1600	7200	7100	6400	6300	5400	5300	
	1500	7100	7000	6300	6200	5300	5200	
	1400	7000	6900	6200	6100	5200	5100	
	1300	6900	6800	6100	6000	5100	5000	
	1200	6800	6700	6000	5900	5000	4900	
	1100	6700	6600	5900	5800	4900	4800	
	1000	6600	6500	5800	5700	4800	4700	
	900	6500	6400	5700	5600	4700	4600	
	800	6400	6300	5600	5500	4600	4500	
	700	6300	6200	5500	5400	4500	4400	
	600	6200	6100	5400	5300	4400	4300	
	500	6100	6000	5300	5200	4300	4200	
	400	6000	5900	5200	5100	4200	4100	
	300	5900	5800	5100	5000	4100	4000	
	200	5800	5700	5000	4900	4000	3900	
	100	5700	5600	4900	4800	3900	3800	
	0	5600	5500	4800	4700	3800	3700	
0	✠	5500	5400	4700	4600	3700	3600	
100		5400	5300	4600	4500	3600	3500	
200		5300	5200	4500	4400	3500	3400	
300		5200	5100	4400	4300	3400	3300	
400		5100	5000	4300	4200	3300	3200	
500		5000	4900	4200	4100	3200	3100	
600		4900	4800	4100	4000	3100	3000	
700		4800	4700	4000	3900	3000	2900	
800		4700	4600	3900	3800	2900	2800	
900		4600	4500	3800	3700	2800	2700	
1000		4500	4400	3700	3600	2700	2600	
1100		4400	4300	3600	3500	2600	2500	
1200		4300	4200	3500	3400	2500	2400	
1300		4200	4100	3400	3300	2400	2300	
1400		4100	4000	3300	3200	2300	2200	
1500		4000	3900	3200	3100	2200	2100	
1600	✠	3900	3800	3100	3000	2100	2000	
1700		3800	3700	3000	2900	2000	1900	
1800		3700	3600	2900	2800	1900	1800	
1900		3600	3500	2800	2700	1800	1700	
2000		3500	3400	2700	2600	1700	1600	
2100		3400	3300	2600	2500	1600	1500	
2200		3300	3200	2500	2400	1500	1400	
2300		3200	3100	2400	2300	1400	1300	
2400		3100	3000	2300	2200	1300	1200	
2500		3000	2900	2200	2100	1200	1100	
2600		2900	2800	2100	2000	1100	1000	
2700		2800	2700	2000	1900	1000	900	
2800		2700	2600	1900	1800	900	800	
2900		2600	2500	1800	1700	800	700	
3000		2500	2400	1700	1600	700	600	
3100		2400	2300	1600	1500	600	500	
3200		2300	2200	1500	1400	500	400	
3300		2200	2100	1400	1300	400	300	
3400		2100	2000	1300	1200	300	200	
3500		2000	1900	1200	1100	200	100	
3600		1900	1800	1100	1000	100	0	
3700		1800	1700	1000	900	0		
3800		1700	1600	900	800			
3900		1600	1500	800	700			
4000		1500	1400	700	600			
4100		1400	1300	600	500			
4200		1300	1200	500	400			
4300		1200	1100	400	300			
4400		1100	1000	300	200			
4500		1000	900	200	100			
4600	✠	900	800	100	0			
4700		800	700	0				
4800		700	600					
4900		600	500					
5000		500	400					
5100		400	300					
5200		300	200					
5300		200	100					
5400		100	0					
5500		0						
Ante Chrm	Era Christi	Era mundi Graeca		Periodus Iuliana		Era mundi Iudaica		

abeanu
his 9. cu
oologie
ritio lue
concur
et 39. 49
i ad an
i verim
lo Solu
Denique
sed pte
rrit. Si
ca, crea
& min
vulga

ere hic
Graea
udaica
i Iulia
tabella

ds

m, in
andi le
i, iul

risti rit
co bro
Period
lemque
primu
714. 4
uit 44
c annu
nij p
odi eff
28. 8

28. Si proponatur annus Periodi qui superet 4713. ab eo tollantur 4713. residuum dabit annum Domini. Exca. ab anno Periodi 4744. tolle 4713. remanebit annus Domini 31. Sic ab anno Periodi 4783. demantur 4713. & remanebit annus Domini 70. quo Titus Ierusalem evertit.

29. Si annus ante æram Christi propositus excesserit 4713. erit ante initium Periodi Iulianæ: si verò non fuerit maior quam 4713. subtrahatur à 4714. residuum erit annus Periodi. Sic annus 6. ante Christum. si dematur à 4714. ostendet annum Periodi 4708. Annus ante æram Christi 220. sublatus de 4714. eruet annum Periodi 4494. Annus ante æram Christi 753. subtractus à 4714. relinquit annum Periodi 3961. vnde exordium sumit annorum vrbis supputatio Varroniana.

30. Si aliquis annorum Christi proponatur, adde ei 4713. vt exurgat annus Periodi illi correspondens. v. g. annus Christi 222. qui fuit primus Imperatoris Alexandri Mameæ est Periodi 4935. annus Domini 1631. est Periodi 6344. Quod si numerus annorum collectus integram Periodum superauerit, abijciantur 7980. in residuo erit annus secundæ Periodi. v. gr. anno Christi 3270. si adieceris 4713. exurget summa 7983. Hinc abijce 7980. remanebit annus 3. secundæ Periodi, qui est idem cum anno Domini 3270. cyclo Solis 3. Lunæ 3. Indict. 3.

31. Percius libro 7. in Daniele qu. 11. numerat ab Orbe condito ad Christum annos 4022. Gordonus 4001. Mathematici Viennenses in tabula Chronologica, à Protoplasto ad Messiam annos computant secundum Vespbergensem & Picum Mirandulanum 3962. secundum Theophil. 3474. Rabbi Nahasson 3706. Pantal. Basil. & Hebr. 3970. Lombardum 3971. Funcium 3996. Rabbi Mosen 4058. Brentium 4121. Iosephum 4163. Origenem 4758. Epiphanium 5029. Orosium 5049. Hieronymum 5102. Philonem & Augustinum 5195. Isidorum 5196. Guaricum & Petrum de Aliaco 5343. Suidam & Cuspinianum 5500. Ioannem Regiomontanum & Alfonso 6984.

32. Si anno ante æram Christi 4040. vt arbitror, mundus est conditus: prima dies creationis incidit in 20. Aprilis Iuliani, aut 19. Martij Gregoriani cyclo Solis 2. Lunæ 9. annus, erat Periodi Iulianæ 674.

Varia supputaciones annorum Mundi

IN CAPVT V.
GENESEOS.

Gitur hic de annis 10. Patriarcharum, Adam, Seth, Enos, Cainan, Malaleel, Iared, He-

C

noch

noch, Mathufala, Lamech Noë: ac in primis quæritur, quot annos vixerit Adam ante generationem Sethi, quot annis Sethus generationem filij sui Enos præcesserit, & sic de alijs, qui hoc capite recensentur. Nam quoad horum annorum numerum editio vulgata Latina, & paraphrasis Chaldaica, siue Targum Onkelij cum fonte Hebræo, prout ad nostra tempora defluxit, consentiunt: codices verò 70. Interpretum, neque inter se ubique, neque cum Hebræis conveniunt, ut ex sequentibus manifestè apparebit.

LATINVS ET HEBRÆVS SIC HABENT.

Gen. 5. à vers. 3.

Vixit autem Adam centum triginta annis, & genuit ad imaginem & similitudinem suam, vocavitque nomen eius Seth. Et facti sunt dies Adam, postquam genuit Seth, octingenti anni: genuitque filios & filias. Et factum est omne tempus quod vixit Adam, anni nongenti triginta, & mortuus est. Vixit quoque Seth centum quinque annis, & genuit Enos. Vixitque Seth postquam genuit Enos, octingentis septem annis, genuitque filios & filias. Et facti sunt omnes dies Seth nongentorum duodecim annorum, & mortuus est. Vixit vero Enos nonaginta annis, & genuit Cainan. Post cuius ortum vixit octingentis quindecim annis, & genuit filios & filias. Factique sunt omnes dies Enos nongenti quinque anni, & mortuus est. Vixit quoque Cainan septuaginta annis, & genuit Malaleel. Et vixit Cainan postquam genuit Malaleel, octingentis quadraginta annis, genuitque filios & filias. Et facti sunt omnes dies Cainan nongenti decem anni & mortuus est. Vixit autem Malaleel sexaginta quinque annis, & genuit Jared. Et vixit Malaleel postquam genuit Jared, octingentis triginta annis, & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Malaleel octingenti nonaginta quinque anni, & mortuus est. Vixitque Jared centum sexaginta duobus annis, & genuit Henoch. Et vixit Jared postquam genuit Henoch, octingentis annis, & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Jared nongenti sexaginta duo anni, & mortuus est. Porro Henoch vixit sexaginta quinque annis,

annis, & genuit Mathusalam. Et ambulauit Henoch cum Deo: & vixit, postquam genuit Mathusalam, trecentis annis, & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Henoch trecenti sexaginta quinque anni. Ambulauitque cū Deo, & non apparuit: quia tulit eum Deus. Vixit quoque Mathusala centum octoginta septem annis, & genuit Lamech. Et vixit Mathusala, postquam genuit Lamech, septingentis octoginta duobus annis, & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Mathusala nōgenti sexaginta nouem anni, & mortuus est. Vixit autem Lamech centum octoginta duobus annis, & genuit filium: vocauitque nomen eius Noe, dicens: Iste cōsolabitur nos ab operibus & laboribus manū nostrarum, in terra cui maledixit Dominus. Vixitque Lamech, postquam genuit Noe, quingentis nonaginta quinque annis, & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Lamech, septingēti septuaginta septem anni, & mortuus est. Noe vero cum quingentorum esset annorum, genuit Sem, Cham & Iapheth.

IN GRÆCIS AVTEM CODICIBVS REGIIS SIC LEGIMVS.

1. Vixit autem Adam annos *ducentos triginta*, & genuit ad figuram suam, & nominauit nomen eius Seth. Facti sunt autem dies Adam postquam genuit ipse Seth anni *septingenti*, & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Adam quos vixit anni nongenti triginta, & mortuus est.

2. Vixit autem Seth annos *ducentos quinque*, & genuit Enos. Et vixit Seth postquam genuit ipse Enos annos *septingentos septem*, & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Seth, anni *nongenti duodecim*, & mortuus est.

3. Et vixit Enos annos *centum nonaginta*, & genuit Cainan. Et vixit Enos postquam genuit ipse Cainan annos *septingentos quindecim*, & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Enos anni *nongenti quinque* & mortuus est.

4. Et vixit Cainan annos *centum septuaginta* & genuit Malaleel: & vixit Cainan postquā genuit ipse Malaleel annos *septingentos quadraginta*, & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Cainan, anni nongenti decem & mortuus est.

5. Et vixit Malaleel annos *centum sexaginta quinque*, & genuit Jared: & vixit Malaleel postquam genuit ipse Jared annos *septingentos triginta* & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Malaleel *octingenti nonaginta quinque* anni, & mortuus est.

6. Et vixit Jared annos *centum sexaginta duos*, & genuit Enoch: & vixit Jared postquam genuit ipse Enoch annos *octingentos*, & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Jared, anni *nongenti sexaginta duo*, & mortuus est.

7. Et vixit Enoch annos *centum sexaginta quinque* & genuit Mathusala: Placuit autem Enoch Deo: & vixit Enoch postquam genuit ipse Mathusala annos *ducentos* & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Enoch anni *trecenti sexaginta quinque* &c.

C 1

8. Et

8. Et vixit Mathufala annos centum sexaginta quinque (editio Romana habet 167.) & genuit Lamech : & vixit Mathufala postquam genuit ipse Lamech annos octingentos duos, & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Mathulalæ, quos vixit anni nongenti sexaginta novem, & mortuus est.

9. Et vixit Lamech annos centum octoginta octo, & genuit filium, & nominavit nomen eius Noë, &c. Et vixit Lamech postquam genuit ipse Noë annos quingentos sexaginta quinque, & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Lamech anni septingenti quinquaginta tres, & mortuus est.

10. Et Noë erat quingentorum annorum, & genuit Noe tres filios, Sem, Cham, Iaphet.

Ex his patet r. in annis totius vitæ horum decem Patriarcharum omnes codices inter se convenire exceptis annis Lamech, quos Hebræus 777. numerat; Græcus 733. *Secundò* patet, codices Græcos ferè semper annos 100. adijcere, ad tempus textu Hebræo notatum ante singulas generationes : postea verò totidem subtrahere. v. gr. Hebræus dat Adamo ante genitum Sethum 130. annos; Græcus 230. post generationem Sethi, Hebræus ait Adamum vixisse 800. annos; Græcus textus 700. Patet *tertio*, editionem Romanã 70. Interpretũ, vno in loco à Regia suæ Antuerpiensium discrepare: illa enim Mathufalæ ante p. reationẽ Lamech a. n. tribuit 167. hæc verò 163. Quod ipsũ clarè ostendit sequens tabella:

Nomina Patriarch.	Anni ante genitum fil.		Anni post gen. filium.		Anni totius vitæ.	
	Hebr.	Græc.	Hebr.	Græc.	Hebr.	Græc.
1. Adam.	130	230	800	700	930	930
2. Seth.	105	205	807	707	912	912
3. Enos.	90	190	815	715	905	905
4. Cainan.	70	170	840	740	910	910
5. Malaleel.	65	165	830	730	895	895
6. Jared.	162	162	800	800	962	962
7. Henoch.	65	165	300	200	365	365
8. Mathufala.	187	167. a	782	802	969	969
9. Lamech.	182	188	595	565	777	733
10. Noe.	500	500	450	450	950	950

* Regia habent 165. & Africanus legit 187.

Ergo

Ergo prima ætas ab Adamo ad diluuium durauit annos 1656. iuxta Hebræum fontem: at iuxta translationem septuaginta Seniorum colliguntur anni 2262. vt habet Nicephorus Constantinopolitanus & nonnulli alij: vel vt habet communis supputatio 2242. sed quæstio hæc oritur 1. vtralectio sit præferenda: Hebræane, cui congruit Latina versio; an Græca 70. interpretatio? 2. vtrum hi anni sint completi an adhuc fluentes & mutili. 3. vtrum hi anni sint nostris æquales.

QVÆSTIO I.

*Sine textus Latinus quoad annorum numeros,
præferendus Græco.*

Huius loci interpretes magno consensu id affirmant: Tostatus, Pererius, quibus subscribunt Bonfrerius, Torniiellus & Salius ad annum mundi 131. Gordonus tom. 1. Chronol. cap. 3. numer. 5. Petauius loco iam citando, Vincentius specul. histor. libr. 1. cap. 58. Beda de 6. ætatibus, Baronius sub finem Apparatus ad Annales Ecclesiasticos, secutus S. Augustinum libr. 15. de Ciuit. cap. 13. S. Hieronymum in quæstionibus Hebraicis. Fauent S. Gregorius lib. 20. moral. cap. 23. Hego de S. Victore lib. de Scripturis cap. 9. Bellarminus & Smerius in suis Chronologijs Barradius, Haræus, Azor. &c. consentiunt turmatim Sectarij Keplerus, Scaliger, Sethus, Alstedius, Funccius, Temporarius, Conradus Pavvel, &c.

Texti Latini Græco præferunt.

1. Probatur autem hæc communis sententia 1. Quia maior in textu Latino & Hebræo reperitur constantia, quam in Græco, vt ex Eusebio, Isidoro, alijsq; aduertit Baronius 2. Translatio septuaginta Seniorum, quæ ad nos peruenit, ætatem Mathusalæ ultra generalem cataclysmum protrahit. Siquidem Mathusala vixit annos 969. atqui iuxta editionem Græcam Romanensem idem Mathusala ante genitum Lamech vixerat annos 167. quibus si addas 188. quos eadem editio tribuit Lamecho ante genitum Noe, & alios 600. quos diluuij tempore exegerat Noe, reperies solum 955. annos à nato Mathusala ad diluuium: remanet igitur anni 14. post diluuium, vt compleatur summa annorum 969. qui Mathusalæ assignantur, nec tamen Arce beneficio vim aquarum inundantium euasit. In Arca enim octo duntaxat animæ saluæ factæ sunt. 1. Pet. 3. v. 20. scilicet Noe, Sem, Cham, Iaphet, singulorumque singulæ vxores. At vero editio vulgata signat Mathusalæ, ante generationem Lamech annos 187. inde ad Noe 182. hinc ad diluuium 600. Ex quibus colliguntur anni Mathusalæ 969. diluuii terminati. Imo bene notat Salius an. m. 875. & Petauius lt. 9.

Probans 1.

Probans 2.

cap. 8. Chronicum Alexandrinum, Epiphanium, Africanum, qui Græcam alias versionem vsurpare solent, asserere Lamechum in hanc lucem prodijisse cum Mathusala esset 187. annorum, prout exhibet vulgata editio. Ergo computatio Græca, vt varia est; ita minus probabilis, quam Hebræa & Latina. Taceo iuxta editionem Antuerpiensem & Basileensem, Mathusalem diluio superuixisse annos 16. Huc spectat, quod in quibusdam codicibus Græcis, tribus, & vno Latino, & vno etiam Syro inter se consentientibus, inuentus sit Mathusalem sex annis ante diluuium fuisse defunctus, vt tradit S. Augustinus illo lib. 15. Ciuit. ca. 13. Quam sit inconstans annorum numerus in editionibus 70. Interpretum etiam ex eo liquet, quod à Diluio ad Abraham Eusebius supputet annos 942. alias 1720. S. Augustinus lib. 16. ciuit. cap. 10. 1072. Isidorus 942.

Probat 3.

3. Probat *tertio* Hebræi textus prærogatiua. Hic enim prior fuit Græco, nec videtur credibile omnes vbique Iudæos nullo suo lucro, eò dementiæ venisse, vt sprete veritate in sacrorum codicum deprauationem vnanimi mendacio conspirarent. Hinc S. Augustinus loco prædicto. *Resè fieri nullo modo dubitauerim, vt cum diuersum aliquid in verisque codicibus inuenitur, quandoquidem ad fidem rerum gestarum, vtrumq; non potest esse verum, ei lingua potius credatur, vnde est in aliam per interpretes facta translatio.* Hæc ille: nempe nisi ex alio Scripturæ loco veritas se prodar, vt infra suis locis dicitur. Denique authoritati, quam vulgata editio, non dico à paraphrasi Chaldaica, sed ab vniuersa habet. Eccl. si hoc merito debetur, vt reliquis editionibus præponatur, & annorum numerus in illa expressus cum honore suscipiatur, & si quæ loca inter se discrepare videntur; commoda interpretatione inter se concilientur.

*Quid de
70. Inter-
pretibus
hic sen-
tiendum*

4. Neque idcirco damnandi sunt erroris ipsi septuaginta duo interpretes: sed ille potius, qui Ptolemæi Philadelphi primum exemplum descripsit, ex quo cæteri deinceps errorem constanter propagarunt, ita vt in 1. 2. 3. 4. 5. & septima generationibus annos centenos primis numeris adijcerent; medijs totidem subtraherent, & sic pari summa vltimos clauderent. *Quod non casum, sed industriam redoler,* inquit S. Augustinus, qui libro illo 15. ciuit. cap. 11. 12. 13. hæc latè discutit, & suspicatur eum, qui de industria numeros mutauit, fortè credidisse annos illos Patriarcharum, nostris multo fuisse breuiiores. Quicquid sit, ex dictis apparet, vulgata editioni ex fonte Hebræo calculos suos sine varietate deducenti, cap. 5. Gen. potius, quam Græcæ interpretationi ad hærendum.

QVÆSTIO II.

Vtrum hi anni tanquam integri censerī debeant?

1. **M**irum cuiquam videri possit, antiquos illos Patriarchas, sic examissimam rationes temporum seruasse, vt vbi alicuius parentis vita desinebat, inde filius viuere inciperet: præsertim cum vt iam olim notauit Theophilus Antiochenus lib. 3. ad Antolycum, in sacris literis non semper adnotentur dies & menses abundantes, aut deficientes.

Ratio dubitandi.

2. Recinenda nihilominus est ex æquo & bono communis grauissimum authorum supputatio, qui hic annos absolutos in suas rationes inducunt, dum ab Adamo ad diluuium ex Patriarcharum generationibus colligunt annos 1656. Quod ipsum sacra monumenta nobis innuere videntur, dum annos totius vitæ Adami nongentos triginta sic diuidunt, vt ante generationem Seth 130. numerent, post eam 800. Idem in reliquis seruatur. Pari modo Noe dicitur vixisse ante diluuium annos 600. Gen. 7. v. 6. post diluuium 350. cap. 9. v. 28. & sic totam vitæ suæ periodum annis 950. terminasse. Annus igitur 131. Adami idem fuit, qui primus Sethi; annus 106. Sethi, primus Enos; annus 91. Enos, primus vitæ Cainan, & sic de cæteris. Quando enim absolutè Scriptura dicit, huc aut illum tot annos vixisse, de completis accipi solet, nisi certæ aliquæ notæ obstitant, & annos mutilos fuisse indicent: quod in annis Regum Israël plerumq; contingit. Deinde nulla ratio suadet, hos annos aut omnes esse redundantes, aut omnes inchoatos: quin potius existimandum est, ita esse inter se digestos, vt quod vni fortasse deerat, id ab alio sumeretur, & sic tandem summa annorum in sacro textu reperta, si non exactissimè; at morali saltem computatione resultaret. Alias manea esset, sine vlllo remedio sacra Chronologia. Adhæc anni 187. quos Mathusala vixerat, ante susceptum Lamechum, & 182. quos Lamechus ante natalem Noë peregrisse dicitur integri fuerunt: his enim si 600. addantur ad quos Noë sæuiente diluio peruenerat, confient 969. quot Mathusalæ tribuuntur. Sicut igitur anni, quos S. Scriptura Mathusalæ & Lamecho annumerat antequam filij nominati nascerentur fuerunt expleti: ita par est æstimare similem computandi rationem in cæteris Patriarchis seruata esse, ne plures supputandi modos sine necessitate confingamus. Hinc bene Petauus: Nos pro eo, ac Chronologi solent, omnes annos, qui in aliqua serie descripti sunt, pro integris accipimus, quamdiu nihil occurrit, quod secus opinari cogat, quodque alia ratione, quam adhibitis annorum fractionibus explicari nequeat.

Conclusio.

3. Neque

No per-
los primo-
genitos te-
xitur Ge-
nealogia
Patriar-
charum.

3. Neque etiam credendum est, hanc annorum seriem, per solos primogenitos deduci. Sicut enim Adamus ante Sethum alios filios procreauerat; ita non est verisimile late d. v. g. ante annum vitę suę 162. aut Lamech ante 182. nullam prolem suscepisse. Eorum autem nomina expressit Scriptura, ex quibus homines post diluuium propagati fuerunt.

Generatio
aliquando
pro Nati-
uitate ac-
cipitur.

4. Hic porro generatio, pro perfecta, siue pro natiuitate, non autem pro conceptione accipi debet, ac proinde menses nouem, quibus Seth utero materno gestabatur, ad annum 130. Adami referendi sunt; & sic de alijs. Nam verbum Hebræum יָלַד quod nos ter interpretatur genuit, ad natiuitatem geniti referri solet, & non solum ad conceptionem, vt patet Gen. 29. v. 32. & 37. & alibi sæpius, vt notat Salius in scholijs ad annum mundi 131. Adam igitur cum esset 130. annorum, suscepit ex vxore filium Seth. Cum enim verbum יָלַד ad feminam refertur, parere significat; cum autem de viro dicitur, vel generare, vel prolem suscipere denotat.

Iuxta Heb.
à mundo
condito ad
diluuium
anni 1656.

5. Hinc sequitur 1. Hebraicam, Latinam, Chaldaicam Chronologiam ab Orbe condito ad diluuium, continere annos 1656. quam sequuntur Beda de 6. ætatib. Bellouacensis specul. hist. lib. 1. cap. 6. Cornelius Bouffretius, & alij plerique interpretes Latini in Genesin præsertim recentiores, vniuersa Hebræorum Synagoga, nostri æui Chronologi, Bellarminus, Torniiellus, Salius, Samerius, Godonus, Barradius, Azor, Sectarij turmatim Scaliger, Sethus, Temporarius, Funccius, Pavvel, Alstedius, & alij supra q. 2. recensiti.

Græcus hæ-
bet nunc
2242.
nunc 2656.

6. Sequitur 2. iuxta translationem Græcam Romanensem hoc interuallo numerari annos 2242. iuxta Antuerpiensem & Basiliensem 2240. quem numerum retinet author de mirabilibus sacre Scripturæ lib. 2. cap. 4. iuxta eam versionem, qua vsi sunt Nicephorus Constant. Fasti Siculi, Africanus in ijs laudatus, Epiphanius initio Panarij, Contius in Nicephorum; 2262. Iosephus verò, lib. 1. Antiquitatum cap. 5. ab Adamo ad Cataclysmum notat annos 2656.

Annus 131
Adami est
1. Sethi.

7. Sequitur 3. annum primum Sethi pariari anno ab ortu rerum 131. primum Enos, respondere anno mundi 236. & ita de reliquis, prout in tabulis expansis annotaui.

Error quo-
rundam
Calenda-
riarum.

8. Sequitur 3. merito in dubium vocari posse computum Calendaristarum, qui ab orbe condito ad diluuium non nisi 1650. annos computant. Hoc enim modo anni 5. vel 6. ab eo numero, quem sacrarum literarum monumentis consignatum habemus, detrahendi foret; cur verò alius quatuor duntaxat aut septem eximere non possit! Cur non ex annis posterorum Noe vsq; ad Abraham aliquot anni pariter non subtrahantur, ex ea summa quam nobis caput xi. Geneseos repræsentat? Esto igitur nõ omnino certū sit hos omnes annos fuisse completos, nullum verò deficientē; numerus tamen, quę sacri codices nobis exhi-

exhibent, tanquam in antiqua possessione, iure merito retinentur. Hic, ut alibi, sapere licet, sed sapere ad sobrietatem, nec temerè aliorum rationes grauiore censura notare.

9. Licet autem ex editione 70. interpretum ob diuersitatem Græcorum Codicum & interpretationum, vix aut ne vix quidem certa Chronologia haberi possit: computus tamen eorum non est cum irrisione explodendus. Nam antiqui Patres quamuis inter se assignandis numeris dissideant, ex eorum tamen versione annos ab origine mundi deducere consueuerunt, ut Cyprianus in præfat. libr. de exhort. martyr. Clemens Alexandrinus lib. 1. Stromatum. Hippolytus in Can. temp. Iulius Africanus ad Arist. Origenes tract. 29. in Mathæum, Eusebius passim, Lactantius lib. 7. cap. 25. Epiphanius hæresi 66. Hieronymus in epist. ad Titum, cap. 1. Philostrius de hæresibus cap. 112. Orosius lib. 1. cap. 1. Augustinus 12. Ciuit. cap. 12. Anastasius Sinaita lib. 7. Hexam. Anastasius Nicenus q. 92. Nicephorus in Chronico. Suidas in hist. His adde acta sextæ Synodi Oecumenicæ, quæ notatur anno mundi 6199. & Martyrologiū Romanum die 25. Decembris. vt eruditè monet Baronius sub finem Apparatus.

Mulsi sũt
vst cõputo
Græco 70.

QVÆSTIO III.

Virum anni Patriarcharum nostris fuerint æquales.

1. **A**DAM licet non in ætate puerili natus, sed in virili à Deo formatus sit, annos nihilominus 930. vixisse dicitur; Jared 962. Mathusala 969. Ncè 950. alij aliquot annorum centurias. Quæ hominum longæuitas cum nonnullis Gentilibus visa esset, aut saltem videri posset, incredibilis & fabulosa; non defuerunt, qui vt numeram annorum quos Adam & posterius eius Gen. cap. v. & xi. vixisse scribuntur, defenderent, annos illos facerent non nostris æquales, sed multo minores, puta quasi menstruos, ita vt sexies sex, hoc est 36. diebus anni singuli absoluerentur, & decem ex illis annis vnum è nostris conficerent. Qua de re fuse S. Augustinus lib. 15. de Ciuitate Dei, vbi præter alia cap. 12. Quidam, ait, non destruentes fidem huius sacræ historię, sed astruente nitentes, ne sit incredibile, quod tam multos annos vixisse referatur antiqui; persuaserunt sibi, nec se suadere imprudenter existimant, tam exiguum spatium temporis tunc annum vocatum, vt illi decem sint vnus noster, & decem nostri centum illorum. Hoc autem falsissimum esse documento euidentissimo ostenditur. Hæc S. Doctor.

1. Opinio
falsa.

2. Eadem forte ratione Plinius sacram scripturam interpretatus fuisse, qua libro 7. Naturalis historię explicabat Alexandrum, Cornelium, Xenophon-

2. Opinio
explicatur.

D

phon-

phontem & alios, qui quosdam 600. 700. aut etiam 800. annos vixisse afferbant: *qua omnia, inquit, inscitia temporum acciderunt. Alij enim vnum annum astate determinabant & alterum hieme: alij quadripartitis temporibus, sicut Arcades, quorum anni trimestres fuere, quidam Luna senio, vt Aegyptij. Itaque apud eos aliqui & singula millia annorum vixisse produntur.* Hæc Plinius. Nec his multum absimilia habet Solinus lib. 2. cap. 12. & 32. Veritatem sacrae Scripturae negasset Epigenes, qui inficiabatur fieri posse, vt homo, 122. annos viuendo expleret, & Berofus, qui non vltra 117. annos vitam humanam extendi posse tradebat, vt refert Pererius Gen. 5. q. 1.

Refellitur.

3. Verum ad propugnandam sacrorum Codicum auctoritatem, & Epigenis ac Berofi vanitatem, opus non est, vt ad annos menstruos, aut bimestres confugiamus. Nam & Plinius ipse Lib. xi. cap. xxxvii. cum retulisset figmentum Aegyptiorum asserentium cor humanum augeri ab ortu hominis per singulos annos, ac binas drachmas ad quinquagesimum annum accedere, deinde ab eodem tantundem detrahi, ac proinde cordis defectu hominem vltra centesimum annum non viuere: cum inquam hoc figmentum retulisset Plinius, falsum esse confirmat his verbis: *Accedunt experimenta & exempla recentissimi census, quem intra quadriennium Imperatores Casares Vespasiani, pater filiusq; Censores egerunt.* Et vt multos omittam, inuenti sunt duo, alter Bononia, alter Arimini 150. annorum. In regione autem Italia octaua centesimam annorum census sunt homines 54. centesimam densim homines 57. centesimam vicenim quinam homines duo, centesimam tricenis homines quatuor, centesimam tricenis quinam, aut septenim totidem, centesimam quadragenim homines tres. Cum autem Vespasianus & Titus hunc censum anno Dom. 75. egerint, mirum non est, si ante diluuium plures annos vixerint homines: si quidem omnium opinione prisca & robustiores & vitæ diuturnioris fuisse creduntur. Confirmat hanc veritatem Tornielus an. m. 106. varijs exemplis, vt S. Seruatij, qui 370. annos vixisse dicitur, 10. annis de temporibus, qui annos natus 362. obiit, circa annum Dom. 1140. Indi cuiusdam Bengalenfis, qui parentum nostrorum ætate, vitam ad annum 355. produxit, & aliorum quos ibi latè recenset. Vide Plinium illo lib. 7. cap. 48. & 49. Solinum loco citato, Strabonem lib. 5. Theatrum vitæ humanæ, volum. 2. libro 3. initio. Bonferium. Ruth. 1.

*Quinque
causæ lon-
gioris vitæ*

4. Varias causas longæuitatis Patriarcharum afferunt Pererius, Tornielus & alij. *Prima* fuit bonitas temperamenti, qua primorum hominum corpora gaudebant. *2.* Sobrietas, continentia, & moderatio vitæ. *3.* Præstantia alimētorum ob eximiam terræ bonitatem ante diluuium. *4.* Adamus nouerat, quænam ad vitæ conseruatione conducerent, & sine dubio posteros idem docuit, fermè vsq; ad generalè cataclysmum, quippe qui vixerit ad 57. annos cum Lamech

Lamech parente Noe; Lamech autem cum Noe vixit 595. annis. Gen. 5. v. 30. 5. Benigni influxus caelestes in eas regiones, quas ante diluuium isti Patriarchæ incolebant. 6. vt homines multiplicarentur, prout circa mundi primordia congruum erat. 7. Ad artes & scientias acquirendas, alijsq; tradendas. Hinc Iosephus lib. 1. Antiq. cap. 3. varios Gentilium auctores refert, qui scriptis prodiderunt, quosdam antiquis temporibus ad quingentos, sexcentos, imo mille annos vitam produxisse.

5. Moysen etiam non esse locutum de annis mensuris, aut trimestribus, tum caput 5. tum c. 11. Geneleos consideranti manifestum est. Nam si 10. ex illis vnum de nostris conficerent, pleriq; Patriarcharum, vix septem annos nati filios procreassent, vt Malaleel, qui dicitur genuisse Iaredum, cum esset 65. annorum. Gen. 5. v. 15. Iared vero cum annos haberet 62. genuit Henoch. ib. v. 18. Imo Gen. 11. maiori ex parte nati dicuntur filij, cum parentes necdum quadragessimam ætatis annum attigissent. Vnde necessario fatendum esset, eos prius parerculos fuisse, quam quadrimulos. Deniq; cum nulli Patriarchæ ad annum millesimum peruenisse legantur, si decem anni è nostris centum illorum adæquant, nullus ad centesimum pertigisset, cum tamen nostro etiam tempore nonnulli illam ætatem superent.

6. Non videtur etiam vllo modo probabile singulos annos Patriarcharum fuisse trimestres, siue quartam anni nostri partem solum habuisse: alioquin Sale, Phaleg, Sarug necdum octennes genuissent filios, quos genuisse dicuntur, cū essent triginta annorum, vt taceam Nachorem, cui cum esset 29. annorum, natus est Thare. Abraham, qui dicitur vixisse 175. annos, non peregisset nostrorum annorum quadragessimam, quem tamen S. scriptura ait mortuum in senectute bona, prout ætatis, plenum dierum. Gen. 25. v. 8. Isaac & Iacob non admodum senes fuissent, quorum tamen oculi præ senio caligabant. Isaac enim vixisse dicitur 180. annos. Gen. 35. v. 28. Iacob vero 147. Gen. 47. v. 28.

7. Vt porro res tota exactius inuestigetur aduerto 1. nullam esse causam cur suspicemur annos 130. quos ante Sethum genitū vixit Adamus, fuisse inæquales ijs, quos deinceps nato Setho transegit: ac proinde omnes illos 930. quos vniuersè Moyses Adamo tribuit, Gen. 5. v. 5. æquales inter se fuisse arbitror. Idē est de triplici annorum notatione, qua singulis Patriarchis certus annorum numerus assignatur, dum aliqui anni, filiorum generationi præponuntur, alij postponuntur, ac deniq; omnes vnā in summam colliguntur. v. g. annos Setho attributos Gen. 5. v. 6. 7. 8. opinor æquales esse inter se, imò & annis Adami tribus præcedentibus versiculis eodē capite notatis. Idē autumo de annis sequentium Patriarcharū toto illo capite recēsit. Non sunt enim quantitates annorum sine ratione multiplicandæ: nullā autē hic video rationē, nullā necessitatem.

Hi anni non fuerunt vnus aut duorum mensium.

Noq; triū menses.

Omnes anni Adami sum inter se, sum annis sequentiū Patriarcharum fuerunt æquales.

Sic annos illos quingentos, quos Noë, ante Sem, Cham & Iapheth exegerat, reor æquales fuisse annis Lamechi, & ijs quos postea Noë traduxit, vsq; ad finē vitæ suæ, siue ante, siue post diluuium. Quanti igitur fuerunt anni singuli illorū 500. qui notantur in fine cap. 5. Gen. tantum existimo fuisse annum sexcentefimum, de quo Gen. 7. v. 11. tantos singulos 350. quibus post diluuium vixisse scribitur Gen. 9. v. 28. tantos 950. quibus totam vitæ suæ periodum finiuit. ib. v. 29. Nec enim mihi persuadere possum, Moysen in vnam summam, quosdam annorum maiores, quosdam minores (nisi adscita subinde intercalatione) retulisse, nullo relicto illius inæqualitatis indicio.

*Chrono-
graphia
Diluuii.*

8. Aduerto vterius anno sexcentesimo Noë mense secundo, septimo decimo mensis iniisse diluuium. Gen. 7. v. 11. intra 40. dies sæuientis diluuii arcam in sublime eleuatam. ib. v. 17. aquas obtinuisse terram 150. diebus. v. 24. aquas cœpisse minui post 150. dies, cap. 8. v. 3. Arcam requieuisse, mense septimo, vigesimo septimo die mensis, super montes Armeniæ. v. 4. sic aquas decreuisse, vt prima die mensis decimi montium cacumina apparerēt. v. 5. post quadraginta dies coruum emissum. v. 7. deinde prima vice columbam. v. 8. altera vice post 7. dies, & rursus post alios septem dies auolare permissam. v. 12. anno autem sexcentesimo primo Noë, initio mensis primi tectum Arcæ deductum, ac tandem die 27. secundi mensis arefactam fuisse terram, vt latius illo cap. 8. narratur.

*Annus
Noë 600.
fuit 12.
mensium.*

9. Vnde liquido constat, annum illum, qui dicitur sexcentefimus vitæ Noë habuisse non solum mensem septimum, sed etiam decimum: post cuius initium numerantur 40. dies ante corui emissionem, & bis septem dies auolantis columbæ, aliaq; facta insinuantur, quibus mensis vndecimus & duodecimus facile completi fuerint. Nec minus certò patet, mensem septimum illius anni habuisse vt minimum dies 27. totidemq; mensem secundum anni sexcentefimi primi.

*Menses 6.
tant 30.
circiter
dierum.*

10. Ex his probabiliter deduco primò annum istum sexcentefimum Noë, duodecim mensibus constitisse (nisi fortè placeat decimum tertium intercalare) & menses singulos fuisse 30. circiter dierum. Neque enim scio vllam anni formam in vsu fuisse, quæ vndecim duntaxat mensibus constaret, aut cuius menses singuli ordinariè 27. dierum numerum non excederent.

*Eadem est
ratio alie-
rum anno-
rum.*

11. Deduco secundò, probabile videri singulos Patriarcharum annos, qui Gen. cap. 5. & cap. 11. numerantur ordinariè constitisse 12. mensibus tricenis circiter dierum. Quæ enim eadem sunt vni tertio, singulari, sunt eadem inter se, quoad quantitatem siue continuam, siue discretam. Iam autem declaratum est, probabile esse, singulos annos ante & post diluuium illis capitibus recensitos, æquales esse vni illi, qui est, vel in quem incidit, sexcentefimus vitæ Noë, quem-

quemq; probabile est, in 12. menses tricenorum circiter dierum fuisse distributum. Ergo & illi anni, quibus tum ante, tum post generalem illam eluionem Patriarchæ vixisse scribuntur. Dixi annorum istorum singulos menses ordinariè fuisse 30. circiter dierum, tum propter intercalationem vnus pluriumve dierum, aut fortè integri mensis, quæ suis temporibus adhibebatur: tum quod fortassis menses alternatim fuerint 29. & 30. dierum, prout modo ab Hebræis vsurpantur. Nihil igitur mihi iam probabilius occurrit, quam quod nostris annis æquales aut ferè æquales fuerint anni Patriarcharum, quos sacrarum literarum monumentis consignatos habemus.

IN GEN. cap. 5. v. 32.

Noë verò cum esset quingentorum annorum genuit Sem, Cham, & Iapheth.

1. Certum mihi videtur, hunc versiculum non fuisse necessarium ad Chronologiam ab Adamo ad Abrahamum deducendam. Siquidem constat Lamechum annos egisse 182. quando natus est Noë. Gen. 5. v. 28. Noë fuisse sexcentorum annorum, quando diluuij aqua, mundauerunt super terram. Gen. 7. v. 6. Sem habuisse centum annos, quando genuit Arphaxad biennio post diluuiū. Gen. 11. v. 10. Vnde clarè deducitur Sem fuisse genitum cum Noë annorum esset quingentorum duorum. Quare existimo, eos scitè philosophari, qui aiunt, Moysen in fine huius quinti capituli recensuisse filios Noë, non quod omnes illo anno 500. nati fuerint, sed quod ante illum annum quingentesimum vitæ Noë nullus eorum sit procreatus, vt docent Procopius, Cateranus, Del Rio, Sa, Cornelius, Bonfrerius, Gen. 5. & 11. Salius ad annum m. 1557. num. 4. Petauus an m. 1558. & 1658. Iure autem inter antiquos Patriarchas recensentur Sem, Cham & Iapheth, quia per hos vniuersum genus humanum, à generali eluione seruatum, restauratum, propagatum est. Re & etiam additur Noë tunc fuisse 500. annorum, quia cum nullus ex præcedentibus Patriarchis hic enumeratis fuerit post 200. sui parentis annum natus; hi tamen tres filij Noë non prius sunt procreati, quam eorum genitor annos iam quingentos peregisset, quæ differentia tam notabilis est, vt merito sacrarum literarum monumentis signanda fuerit, sicut & in Natiuitate Abrahamæ suo loco notabimus. Hinc non malè Bonfrerius Gen. 11. v. 10. ait finem capituli quinti Geneseos, non posse de præciso humero capi, quia alias dicendum esset, eodem anno quingentesimo Noë omnes tres filios generasse.

Quomodo
anni ab
Adam ad
Abraham
deducan-
tur.

2. Obijciat quispiam 1. hinc sequi, eodem modo intelligi posse, quæ de alijs Patriarchis habentur, ex ca. Adamum non genuisse Sethum antequam esset

1. Obiectio.

Responsio. 130. annorum; sed postea: & sic tota ratio Chronologiæ fatiscet. Resp. esse magnam differentiam: quia in alijs mox adiungitur, quot annos prole genita vitam parens produxerit, quot denique totius vitæ periodum absoluerit: quod non fit in prædicto versu ultimo cap. 5. v. g. Adam dicitur vixisse 130. annos priusquam Seth nasceretur, inde octingentos, totiusq; vitæ spatium 930. annis circumscribitur. Ordo vero temporis à Noë ad diluuium deducitur, tum à diluuiò ad Arphaxad: nam in primis ponuntur anni 600. vitæ Noë, finiente diluuiò Gen. 7. v. 10. iuncto cap. 8. v. 13. Deinde numerantur anni 350. quos Noë post diluuium transegit. Gen. 9. v. 28. ac tandem summa totius vitæ colligitur 950. annorum, ib. v. 29.

1. Obiectio 3. Obijcies 2. hinc sequi aut Sem non esse horum trium filiorum Noë hinc nominatorum natu maximum, aut nullum ex istis esse illo anno 500. Noë genitum: quorum vtrumq; videtur absurdum. R. Quidam concedunt Sem non fuisse ante alios natum, & sic vnum è fratribus illius in hanc lucem prodijisse anno illo quingentesimo absoluto: quod quo pacto defendant, viderint ipsi, Alij, vt Cornelius, Bonfrierius, Salianus, Peraius, probabilius existimant Semum alios duos ætate præire: tum quia Noë prius benedictionem ei impertit, quam Iaphetho & Chamo. Solebant autem Patriarchæ in filijs benedicendis ordinem Natiuitatis seruire, vt fecit Iacob Gen. 49. & eum secutus Moyses Deut. 33. eundemq; morem tenendum putabat Ioseph. Gen. 48. v. 28. cum diceret: non ita conuenit Pater, quia hic est primogenitus. Tum quia Sem vocatur Iaphethi frater maior, vt habet vulgata editio, Gen. 10. v. 21. cui congruit Pagnini & Tigurina versio, ac Paraphrasis Chaldaica, eamque retinent Olearter, Lipomanus, Caietanus, Pererius, Del Rio. S. Augustinus lib. 16. ciuit. cap. 3. & Procopius Gazæus, qui tamen duo postremi alio textu Græco vtebantur. Denique non pauci ex antiquis Patribus Semum Iaphetho & Chamo seniores censentes, primogenitum, aut natu maximum filiorum Noë vocitabant, vt S. Augustinus l. c. S. Cyrillus lib. 4. in Genesin. S. Hieronymus ad Euagrium, Epiphanius in fine Anchorani, Isidorus in cap. 8. Gen. & Procopius in caput 9. quos laudat & sequitur Salianus ad an. m. 1539. & repetens, quæ iam alibi dixerat, concludit anno quingentesimo Noë nullum ipsi natum filium, nec scripturam vllum natum asserere, sed velle tantum Moysen illo cap. 5. Gen. v. ultimo docere, hosce tres filios natos esse post annum 500. patris, & non ante. *Vide NOTAS Gen. XI. v. 10.*

Quicquid sit eo tandem cadunt horum annorum calculi, vt Arphaxad natus fuerit biennio post diluuium; diluuium autem omnium iudicio Orbi inductum est, anno Noë sexcentesimo vel currente, vel absoluto: quod clarius ex dicendis apparebit.

GEN. cap. 6. v. 3.

Dixitq; Deus: non permanebit spiritus meus in homine in aeternum, quia caro est, eruntq; dies illius centum viginti annorum.

Quæritur hic primò, vtrum hæc verba dirigantur ad omne genus humanum, quasi generalis vitæ humanæ periodus 120. definiatur, quam homines etiam post diluuium nascituri, non possint ordinariè excedere; an vero de ijs tantum hominibus intelligenda sint, qui tunc existerant, & inundante diluuiio perituri erant. q. d. nisi pœnitentiam egerint homines, non ultra 120. annorum spatium permanebunt. Priorem interpretationem amplectitur Iosephus lib. 1. Ant. cap. 3. & 6. Vitam eorum, inquit, breviori spatio circumscripsit, & abrogata longevitate intra centum & viginti annos coercuit. Idem sensisse videtur Laëtantius de Orig. Err. id est lib. 2. cap. 13. diuinit. In-
st. & Procopius in hunc locum.

*Sensu r.
quæstionis.*

2. Posterior autem explicatio communis & retinenda est, cum Ruperto, Toftato, Lipomano, Del Rio, Cornelio, Bonfretio, Menochio, in hoc caput, Saliano an. m. 1537. Hunc sensum innuunt septuaginta: *non permanebit, inquit, spiritus meus in hominibus istis: nempe, qui iam existunt, & tantis sese flagitijs inquinant. Et Chaldæus paraphrastæ: non permanebit generatio pessima hæc coram me in aeternum, eo quod caro sunt, & opera eorum pessima & terminus dabitur eis centum & viginti annorum, si forte conuertantur.* Eadem est sententia S. Hieronymi in Tradit. Hebraicis: *Porro, ait, ne videretur in eo esse crudelitas, quod peccantibus locum pœnitentia non dedisset adiecit: sed erunt dies eorum 120. anni. hoc est, habebunt 120. annos ad agendam pœnitentiam. Non igitur humana vita vt multi errant, in 120. annos contracta est, sed generationi illi ad pœnitentiam dati sunt.* Et S. Augustinus lib. 15. ciuit. cap. 24. *Quod autem dixit Deus, erunt dies eorum centum viginti anni, non sic accipiendum est, quasi prænunciatum sit, post hæc homines 120. annos viuendo non transgredi, cum & post diluuium etiam 500. annos excessisse inueniamus.* Idem docet S. Chryostomus homilia 22. in Genesim, & Diod. Tharsensis apud Lypomanum in catena.

*Conclusio
120 anni
hominibus
ad pœnitentiam
dati.*

3. Enimvero Patriarchæ post diluuium nati, Arphaxad, Sale, Heber, Phaleg, &c. annos 120. viuendo excesserunt, vt patet Gen. 11. Imò Iojada Pontifex ad annum 130. peruenit 2. Paralip. 24. v. 15. Addit Bonfretius in Commentarijs libri Genesios editis anno Dom. 1625. sua ætate confirmatum in Thuringia ab Episcopo Bambergensi, vnum alterumue feniculum, qui 150. annos attingerat, & Pastorem in Vestphalia extitisse, vt minimum 130. annorum, san-

*Multi post
diluuium
vixerunt
vltra 120.
annos.*

num adhuc & vegetum. Recole quæ ex Flinio retuli Gen. 5. quæstione 3. numero 2.

*Statu 2.
quæstionis.*

4. Quæritur 2. an reuera post hanc comminationem vsq; ad diluuium anni 120. interfluxerint? Notant S. Hieronymus & S. Chrysoft. locis commemoratis, Deum ob duritiam hominum pœnitere nolentium tempus designatum non expectasse, sed detractis 20. annis, diluuium immisisse anno centesimo à comminatione: & ex eo confirmant, quod ante hanc comminationem, quæ habetur capite sexto Geneleos, scriptura præcedenti capite dixerit, v. 31. Noe fuisse 500. annorum. Orbem vero merfit diluuium anno 600. Noe. Gen. 7. v. 11.

Conclusio.

5. At probabilior est D. Augustini interpretatio, hanc diuinam indulgentiam non fuisse ad 100. annos duntaxat reuocatam, sed per 120. ipsos annos saltem inchoatos concessam. *Sine pœnitentia enim sunt dona Dei.* Rom. 11. v. 29. vt cum Emmanuele Sa, docet Salianus, Cornelius, Bonfrerius, Petauius, secuti Pererium in hunc locum, Lyranum Gen. 8. & 11. Saluanum Lib. Antikimenon ex Genesi. Ad confirmationem prioris opinionis, facilis est responsio, Moysen in fine capitis 5. & initio 6. ordinem temporis mutasse, vt vno narrationis filo generationem Noe, cum cæteris cap. 5. recensitis pertexeret. Quæ solutio mihi solidior videtur, quam eorum, qui suspicantur, rotundum 500. annorum numerum, pro 480. positum fuisse. Hos igitur 120. annos ante diluuiū numerandos censeo, & à quadringentesimo octogesimo anno vitæ Noe accersendos.

GEN. 6. v. 14. & 22.

*Noe 100.
annis ar-
cā extru-
xit.*

1. *Fac tibi Arcam de lignis leuigatis, &c.* v. 14. Fecit igitur Noe omnia, quæ præceperat ei Deus, v. 22. Quando hoc præcepit Deus? quanto tempore Noe Arcam fabricauit? S. Augustinus lib. illo 1. Ciuit. cap. 27. & contra Faustum Manichæum lib. 12. cap. 18. disertis verbis asserit Arcam à Noe extructam 100. annis, cui assentitur S. Gregorius hom. 15. in Ezechielem: *Noë ante oculos veniat, qui cura domestica postposita ex iussione omnipotentis Domini, per centum annos ad Arcam fabricam vixit occupatus.* Origenes contra Celsum lib. 4. Rupertus lib. 4. in Genesin cap. 20. His suffragantur Ado, Marianus Scotus, Genebrar. Oleaster, Cornelius Bonfrerius, &c. Torriellus an. m. 1557. num. 5. Salianus num. 2. Be-louacensis lib. 1. hist. cap. 59.

Obisio.

2. At verò Caietanus non putat tantum temporis in Arca fabricanda consumptum: quia cum Deus Arcam construi iuberet, simul iussit, vt Noe cum vxore, & filijs, filiorumq; vxoribus in eam se reciperet. *Et ingredieris in Arcam, tu & filij tui, & vxor tua, & vxores filiorum tuorum tecum.* Gen. 6. v. 18. Quibus verbis insinuari putat Caietanus, iam tum filios Noe vxoratos fuisse, cum

cum Deus de Arca fabricanda mandatum daret. Atqui anno centesimo ante diluuium, qui erat Noe quingentesimus, hi tres eius filij necdum erant nati, tantum abest, vt vxores haberent. Vnde concludit, non constare, quanto tempore ante diluuium, præceptum de Arca fabricanda Noemus acceperit.

3. Verum hunc nodum expedite soluere possunt auctores contrarij: Opus enim non erat, vt filij Noe aut vxores eorum existerent, cum Deus diceret: *ingredieris Arcam, tu & filij tui*: sicut neque Arca tum existerat. Sufficiebat abunde, vt dum Arca conficeretur, hi paulatim nascerentur, & Arcam constructam haberent vxores: quia hoc modo poterat diuina iussio suo tempore executioni mandari. Licet igitur ex Scriptura non habeatur, vtrum Noe anno ætatis suæ 500. hoc mandatum acceperit, & quot annos Arca fabricandæ dederit: non est tamen, quod falsam dicamus S. Augustini & aliorum sententiam, asserentium à præcepto, de Arca conficienda dato, vsque ad diluuium annos centum saltem emergentes intercessisse, quibus Noe in opere adornando desudârit, præco penitentia & comminationis diluuij. Tunc adhuc in viujs erant Mathusala & Lamech, quos etiam consilia, & manus operi admouisse credibile est.

*Responsio
in his hoc
Deus anno
500. Arca*

GEN. cap. 7. v. 6. & 10.

*Eratq; Noë sexcentorum annorum quando diluuij aqua inundaerunt super terram. v. 6.
Anno sexcentesimo vitæ Noe mense secundo septimo decimo die mensis, rupti sunt
omnes fontes abyssi magna &c. v. 10.*

1. Quamuis à mundi conditu vsque ad diluuium Eusebius in Chronico, Sulpitius lib. 1. sacrae historiae, Isidorus lib. 5. Etymolog. cap. vlt. recenseant annos 2242. iuxta vulgatam tamen editionem, Hebræum fontem, & paraphrasin Chaldaicam, ex Patriarcharum generationibus, vnanimi Chronologorum, sacrorum que huius temporis interpretum consensu, colliguntur anni 1656. Nec dubium est, quin generalis hæc inundatio annum integrum tenuerit: cœpit enim mense 2. die 17. anni 600. Noe, vt dicitur v. 10. finito autem diluuiio arefacta est terra die 27. mensis secundi anno 601. Noe. Gen. 8. v. 13. & 14. Sed

*Diluuium
fuit anno
mūdi 1656*

QVÆSTIO PRIMA

*Status
quæstionis.*

Hic est vtrum istis 1656. annis, contineatur annus ipse durantis diluuij; an vero annus mundi 1656. & Noe sexcentimus transactus fuerit, antequam erumperet cataclysmus.

2. Quorundam opinio est, diluuium incepisse anno mundi 1656. Noe sexcentesimo absoluto. Ita Pererius in hunc locum disp. 1. Arbitror inquit sexcentimum

1. Opinio.

E

tesimum

tesimum illum annum, non tantum fuisse inchoatum, sed planè completum, exactis præterea 46. diebus sexcentissimi primi. Et repetit disput. 2. ante § placet, Scaliger, & ex eo Caluissius Introduct. Chron. cap. 35. Bucholterus ait Noe anno ætatis suæ 600. plus minus completo ingressum in Arcam. Probat Caluissius ex Gen. 7. v. 6. vbi Noe dicitur fuisse sexcentorum annorum, quando inuit diluuium: quod de annis completis accipiendum ait, sicut in simili 3. Reg. 6. v. 1.

Ratio 1.

Ratio 2.

3. Probari potest 2. ex S. Augustino. qui lib. 15. Ciuit. cap. 24. ait centum ipsos annos Noe Arcam fabricasse, & cum præceptum de ea ædificanda acciperet absoluisse annum ætatis quingentesimum. Pari modo anni illi 120. quos Deus ante diluuium agenda pœnitentiæ concessit, inciperunt anno 480. Noe completo, & 481. inchoato, vt habet S. Augustinus & ex eo Sallianus: & sic non nisi anno 600. Noe completo completur annus 120. pœnitentiæ concessus. Similiter Mathusala non compleuit annum ætatis 969. si initio anni 600. Noe venit Cataclysmus.

Conclusio.
Veni diluuiū anno 600.
Noe inchoato.

4. Communior aatem sententia, censet currente anno sexcentesimo Noe diluuium cœpisse. Est Lyrani, Abulensis, Caietani, Cornelii, Bonfrerii, in hoc cap. Salliani anno mundi 1656. num. 4. qui in hanc sententiam laudat Rupertum, Marianum Scorum, Bedam, Adonem, Iulium Hilarionem tom. 7. Bibliothecæ Patrum libro de mundi duratione, Augustinum, Hieronymum: quibus tamen Pererius addi non debet. Idem censent Driedo, Genebrardus, Mercator. Petauius lib. 9. cap. 8. Torniius illo anno mundi 1656. Et è Sæctariis Temporarius, Beroaldus, Vignerius, Alstedius, Chron. 2. Epocharum,

Probatum 1.

Pavvel, Scopulo 1. Probatum primò ex Gen. 7. v. 10. Anno sexcentesimo vira Noe mense secundo, septimo decimo die mensis rupti sunt omnes fontes abyssi magnæ. Non potest autem dari ratio cur sicut dies 17. ad mensẽ proximè nominatum refertur, ita & mensis ad proximè nominatum annum non debeat referri, & quidem inchoatum duntaxat, non absolutum. Cui congruit quod scribitur Gen. 8. v. 13. Sexcentesimo primo anno, primo mense, prima die mensis imminuta sunt aqua super terram. Quod de anno 601. ineunte accipi debet, sicut annus iniens intelligitur, quo, mense primo, prima die mensis collocatum est tabernaculum. Exod. 40. v. 15. Neque enim à verborum intelligentia ordinaria & vsitata, sine ratione discedendum est.

Probatum 2.

5. Probatum 2. Quia Sem biennio post diluuium, genuit Arphaxad cum esset centum annorum, Gen. 21. v. 10. Atqui iam ante genuerat Elam & Assur: siquidem hi primo loco recensentur, Gen. 10. v. 22. & 1. Paralip. 1. v. 17. non vtique alia de causa, quam quod priùs sint editi. Hoc autem fieri non potuit, nisi illud biennium à diluuis finito computetur. Siqui-
dem

dem communis opinio tenet in Arca Noë & eius filios, ab omni usu coniugij abstinuisse. Ergo si anno mundi 1657. contigit diluuium, natus fuit Arphaxad anno 1659. completo: quod non admittunt Aduersarii, quorum rationes diluere non est magni negotij, ac proinde licet aliquando probabiliter diluuium anno 1657. mundi notauerim: re tamen accuratius considerata malo communi sententiæ subscribere: tum ob rationes iam allatas, tum quod biennium nati Arphaxad computari soleat à transacto diluuiio: pari autem ratione anni 350. quos Noë post diluuium vixit. Gen. 9. v. 28. à finito diluuiio numerandos puto. quibus si addantur 600. anni quos Noë ante finem diluuii transegerat, consent anni totius vitæ illius 950. Gen. 9. v. 29.

6. Ad primam igitur rationem dico, Noë dici sexcentorum annorum, sicut ut est in Hebræo, filius sexcentorum annorum, nempe inchoatorum Gen. 7. v. 6. quando erupit diluuium: ut insinuat ibidem v. 10. & cap. 8. v. 13. ut iam numero 4. dicebam.

Ad 1. Rdt.

7. Porro, Noë in Arca construenda centum ipsos annos posuisse dicitur, vel inchoatos nimirum, vel fortè per synecdochen extremis in numerum adscitis, vel fortè rotunda computatione omisâ vnus anni fractione. Idem de annis 120. ad pœnitendum humano generi indultis dici potest. Mathufala verò, annum attingit 969. sed non compleuit.

Ad 2.

8. Rem totam sic breuiter compono. 1. Annos Patriarcharum singulis generationibus, præfixos, Chronologicos puto, ac pro integris accipiendos: anni verò vltimi vitæ, pro inceptis haberi possunt, ut ostendit Scriptura, ad quorum vitæ suæ annum singuli Patriarchæ peruenerint. 2. Anni qui præponuntur plurium simul filiorum generationibus mihi non videntur Chronologiæ continuandæ idonei, ut cum Noe dicitur fuisse 500. annorum, quando genuit Sem, Cham & Iapheth, cum Thare septuagenarius dicitur genuisse Abram Nachor & Aran, ut dixi sup. cap. 5. v. 32. numer. 2. 3. an-

*Anni Pa-
riarcha-
rū nō sem-
per integri*

*Inisium &
finis dilu-
uii.*

num 600. Noe Gen. 7. v. 11. & 601. Gen. 8. v. 13. more ordinario pro curren- tibus accipio, ita ut Noe fuerit 600. annorum inchoatorum, quando venit diluuium Gen. 7. v. 6. sicut Christus erat octo dierum quando circumcide- batur. Hoc modo cœperit diluuium ineunte anno mundi 1656. desierit sub initium anni mundi 1657. qui fuit vitæ Noe 601. anni verò secundæ ætatis numerentur à diluuiio transacto, Noe vixerit ante finitum diluuium annos 600. eo finito 350. & summa annorum totius vitæ ad 950. peruenerit.

*De forma anni à Patriarchis vsurpati.**1. Opinio.*

Lunariibus annis dierum 354. vsos Patriarchas forte existimauerint, ij, qui hebdomadas Danielis de annis lunariibus interpretantur, nisi enim apud Patriarchas in vsu fuisse hanc annorum formam dixerint, non facile, vt reor, docebunt annos lunares fuisse vsu ciuili receptos. Anni verò solares, quorum singuli ordinariè 365. dies complectuntur, adhibita identidem vnus alteriusve diei intercalatione, plerisque ad vsum popularem accommodatiores iudicantur.

Refellitur.

2. Annos purè lunares, (etsi apud Mathematicos in temporum calculationem veniant) non arbitror sub diluuij tempus vulgo vsurpatos fuisse. Etenim si quispiam v. g. natus esset in æquinoctio verno, primum ætatis suæ annum vndecim diebus ante istud æquinoctium absolueret, secundum annum 22. diebus ante reditum solis in Arietem: nonum verò ante solstitium hibernum: decimum octauum ante autumnale æquinoctium, quæ numerandi ratio intricatior est, quam vt vulgo obseruari posse videatur: esto non sit omnino impossibilis.

2. Opinio probabilis.

3. Fieri vero potuit, vt prisca illi patres vterentur mensibus lunariibus, alternatim cauis 29. dierum, & plenis tricenijs, ac mensem vnum congruo embolismo quandoque interponerent, ad eum ferè modum, quo iam pridem intercalare solent Hebræi, anno ad solis cursum aliqua ratione accommodato, ita vt primus mensis non procul ab æquinoctio remoueretur. Nouerant enim Patriarchæ Solis Lunæque cursus, quantum satis erat, ad eiusmodi annorum formam vulgo proponendam. Imo credibile est Moysen, ita ad Hebrææ gentis captum annos Patriarcharum instituisse, vt non essent ijs annis ab similes quos ex institutione diuina à Nisan ordiendos tradebat.

Varia anni forma.

4. Vtrum autem reuera eam anni dispositionem & mensium quantitatem tenuerint, quam moderni Iudæi vsurpant, quis affirmare audeat? Potuit enim Moyses per tales annos tempora metiri, qualibus in Ægypto Hebræi affluenerant: qualem autem formam ij anni habuerint, non puto vlli mortalium hæctenus exploratum esse. Siquidem pluribus modis potuerunt illi veteres annos suos nostris ferè æquales, ad vsum popularem instituire.

1.

Primo enim occurrit annus æquabilis Ægyptiorum, qualis est in æra Nabonassari apud Ptolemæum, constans 12. mensibus tricenijs dierum & quinque epagomenis sine

2.

vlla intercalatione. Secundo, si post 120. annos æquabiles 165. dierum, integro

mense

menſe triginta dierum extraordinariè adſcito anni caput ad uſitatum epocham reuocatum fuiſſet. *Tertio*, ſi quarto quoque anno ſexta dies epagomenis adiecta, primi menſis initium ita fixum teneret, ſicut ex Iulij Cæſaris inſtitutione poſtea retentum eſt, in annis Syro Chaldaicis ad formam anni Iuliani accommodatis, qui perpetuo cum Octobri Iuliano aperiantur. *Quarto*, ſi menſes eſſent lunares, & identidem per emboliſmum ad ſolis curſum directi, eo ferè modo, quo Calendaria modernorum Iudæorum cum Gregoriano quadrantenus congruunt.

5. Prima ratio hoc habet incommodi, quod per eam, anni caput paulatim à vere ad hiemem, ab hieme per autumnum & æſtatem, ruruſus ad uerum tempus prorepat, nèpe annis æquabilibus 1461. ut alibi monui. Secunda ratio per placet Scaligero & Caluiſio; nec Petauio diſplicet. Tertia uerò & quarta non plus habent difficultatis, quam Calendarium Iulianum, aut Gregorianum. Nam ut bene aduertit Petauius, ratio menſtrua interualla diebus triginta definiendi antiquiſſima eſt, quam & Græci veteres ſecuti ſunt, & Patriarcharum tempore exiſtiſſe, nihil uetat. Quænam uerò horum intercalandi methodus tunc in uſu fuerit, etiam noui later: quicquid aſſerat Scaliger & Caluiſius Intrad. Chron. cap. 33. Nam neque ex diluuij hiſtoria certo liquet, quænam fuerit eo tempore anni communis forma, neque conſtat, utrum Patriarchæ ſemper eam formam tenuerint, quæ ſub diluuij tempus uſu recepta erat, ſicut neque exploratum habemus, utrum Moyses menſem primum, ſecundum, ſeptimum, decimum in diluuij hiſtoria, à vere, an ab autumno deducat.

6. Equidem in hac rerum obſcuritate aduerto *primò*, quod etiam notat Petauius lib. 2. cap. 30. ex communi omnium conſenſu, Iosephi, Philonis aliorumque uetustiorum authoritate, Iudæos non modo à Chriſti natiuitate, ſed ante Chriſtum aliquot ſaltem ſæculis anno lunari uſos fuiſſe, non quidem ea penitus forma, & ijs regulis, quas æuo noſtro obſeruant, ſed quæ ad curſum Lunæ menſibus ordinandis aliquo modo ſpectarent, ita ut in menſe Niſan ratio haberetur æquinoctij uerni; in Tiſri æquinoctij autumnalis.

7. Aduerto *ſecundò*, probabiliffimum eſſe, Hebræos tempore Moyses menſes habuiſſe lunares, quod habet Lorinus, Num. 11. v. 20. & propè ſibi certum eſſe ſcribit Bonfrerius Exodi 12. v. 2. notab. 3. idque non ſolum Rabinorum in ſuo Seder olam & Calendarijs; ſed Chriſtianorum etiam Doctorum ferè omnium opinione, probatque ex eo, quod initium cuiuſque menſis ad Neomeniam retulerint. Nam à menſe Niſan annum ſacrum ex legis præſcripto auſpicabantur, ita ut communi authorum conſenſu circa plenilunium ſiue luna 14. ad uesperam Paſcha celebrarent; quod fieri commodè non poterat, niſi cæteri menſes curſui lunæ quadrantenus reſponderent. Adde, huius rei indicium ali-

3.
4.
Anni æquabilis difficultas.

In Annis Præſcis habitatio æquinoctiorum.

Tempore Moyses menses fuerunt lunares.

quod apparere 1. Regum 20. v. 18. vbi Dauid ad Ionathan: *Ecce Calenda sunt cras*. *Idod* δὴ νεομηνία ἀορίων: ecce nouilunium cras, Ecce mensis cras. Vox enim *שָׁרָא* chodes ordinariè mensē significat, quia nimirum apud Hebræos menses lunationibus ciuili saltem modo congruebant.

*Et seqq.
Temporib.*

8. Ex quibus deduco in primis, nihil mihi probabilius videri, quam tempore Exodi, menses lunares obseruatos fuisse, & eam obseruationem sequentibus temporibus viguisse, cum nullum extet vel in sacris, vel in profanis authoribus indicium, quo videantur menses lunares in gente Hebræa post Exodum cœpisse vsurpari. Quod autem iam ad initium legis Mosaicæ hæc ratio mensium in vsu fuerit, sua praxi confirmant, accuratioris diligentię Chronologi, qui hæc subtilius inquirentes, quintam decimam mensis Nisan Israëlitarum migratione nobilitatam, sextam tertij mensis lege data memorabilem, & similia certis mensibus & diebus patrata, ex lunæ cursu inuestigant, & ad Romanos menses reducunt. Hac ratione Petauius colligit primum Pascha in Ramesse celebratum secunda die Aprilis, primum Pascha in terra Promissionis, decima Aprilis Iuliani: primum diem Nisan, quo tabernaculum erectum est, ad 8. Aprilis refert. Simili computo etiam Sectarij vtuntur, Scaliger, Serhus, Alstedius: quod minimè fecisse debuissent, si Hebræos mensibus & annis non lunaribus, sed solaribus tantum vsurpasse censuissent.

*Imo et tē-
pora dilu-
uii.*

9. Imò Tokatus Gen. 7. in illa verba: *in mense secundo*, fatetur menses in sacro textu diluuij tempore notatos de lunaribus intelligendos esse. Idem diseretè asserit Lyranus Gen. 8. quam opinionem communem vocat & sequitur Serarius lib. 1. in Iosue, q. 7. Chineses & Iaponij etiamnum lunares menses habent, & annum à Vere ordiuntur, vt tradunt Maffeijs & Trigautius, monet Bonfrerius, & Annuæ Societatis ex Iaponia, anno Dom. 1624. Vnde autem hanc anni formam acceperint, non constat. Sicut neque constat ex quo tempore verum sit, quod ait Ecclesiasticus cap. 43. v. 7. *A Luna signum diei festi, & v. 8. mensis secundum nomen eius. nempe Hebraicè Iareach, Ierach. Græcè μὴν, μήν:* vnde etiam nonnulli nomen *mensis* deriuant.

*Forma an-
ni prisca
erat fortis-
simè qualom-
ni paschate
ad pascha
habemus.*

10. Re totà sine affectu consideratà opinor annos Patriarcharum fuisse ita lunares, vt mense vno lunari suis temporibus adiecto, suum initium non procul ab æquinotio haberent, eo ferè modo, quo Nisan à multis sæculis apud Hebræos, & mensis Paschalis apud Christianos, cum ingressu Solis in Arietem componi solet. Ferè, inquam, nolim enim modernas Iudæorum Ephemerides cum omnibus suis minutijs ad Patriarcharum tempora retrahere. Non video rationem, cur putemus Patriarchas anno Solari vsos, & à Moyse Lunarem institutum. Cauebat quidem lex Mosaica, vt annus Sacra à Nisan inchoaretur: sed non vetabar, quin prisca anni forma retineretur, & quoad

quoad res ciuiles annus ab autumnno duceretur. Iosephus, cum dixisset Moy-
sen omnium quæ ad rem diuinam pertinerent, mensem Nisan, exordium fe-
cisse; alioqui, ait, quod ad nundinationem rerum venalium reliquamque dispen-
sationem anni, τὸν πρῶτον κόσμον διέφθλας, primam formam ac modum conseruauit.
Sicut igitur tempore Christi, Machabæorum, Siracidæ, Regum Iuda &
Israël, atque Moylis; ita & temporibus Abraham, Noë reliquorumque Pa-
triarcharum, menses & annos lunares in vsu fuisse arbitror, & verna tem-
pore inijsse: qui vsus ne penitus interiret, Deus per Moysen iusserit Nisan
esse principium mensium apud Israelitas; ac proinde in historia diluuij,
menslem primum, secundum, septimum, decimum, eodem profus sensu in-
terpretor, quo in libro Exodi, Regum, Prophetarum, Machabæorum. Pos-
sello antiquitati suffragatur, nec est causa, cur eadem mensium nomina, am-
biguè modo hoc, modo alio sensu, accipiantur, & sine necessitate interpreta-
tiones multiplicentur.

11. Quod si quilibet annus Patriarchicus, diebus 365 vt nonnulli volunt
absoluebatur; ita vt post annos 120, mensis 30, dierum adijceretur: consequens
esset, vt post quadriennium vno circiter die æquinoctia citius euenirent. Exem-
pli causa, Si prima die primi anni foret æquinoctium; quintus annus inijsset v-
no circiter die, antequam rediret æquinoctium; annus nonus biduo æquino-
ctium præcurreret. Dixi circiter, ne in minutis hæteamus.

*Singuli
anni nom
fuerunt
365, dierum.*

12. Qui igitur talem anni formam Patriarchis tribuit, videat quam ra-
tione, diluuij tempore designando, aptè calculos ad æquinoctia colloget.
Quia in re Caluissii rationes non probo: cum enim rerum creationem die 26.
Octobris ad æquinoctium assignasset, & ab Orbis conditu vsque ad diluuium
annos 1656, menslem vnum ac dies 16, computasset, addit 1, omnes menses tunc
30, diebus fuisse definitos: Quod, inquit, apertissime in historia diluuij indicatur, ita vt
mirari libeat, quod quibusdam veniat in mentem, vt menses lunares in anno diluuij nu-
merent. Addit 27, duodecim mensibus tricenijs adiunctas fuisse dies 5, post
annos vero 120, elapsos, integrum menslem intercalatum, vt æquinoctium ad
suos terminos reuocaretur. Tutissimum nihilominus ipsi videtur, annum di-
luuii ab æquinoctio autumnali arcessere. Quæ mihi non satis cohæreere viden-
tur. Si enim Caluissius ex historia diluuij apertissime colligit, menses tricenarios à
Patriarchis fuisse vsurpatos, cur eorum methodum anno diluuii inchoando
non seruat? quem si seruaret, annum diluuii à 2. Octobris deduceret, diebus
24, ante æquinoctium, quo mundum ait fuisse conditum, vt ipse fatetur.
Sicut igitur Sethus & alii grauare anni primordia, quo diluuium cæpit
multis diebus ab æquinoctio remouent: ita ereditibile est Patriarchas sic anno-
rum rationes instituisse, vt æquinoctia annorum, initiis propius adhærent.
Credi-

*Opinio
Caluissii
examina-
tur.*

Crediderim igitur Patriarchas Astronomiæ non ignaros. suos annos per legitimam mensis lunaris intercalationem æquinoctijs, eo ferè modo accommodasse, quo Iudæi nostro tempore faciunt, dum ad veris initium respiciunt, ut mensẽ Nilan ritè auspicerent.

QVÆSTIO III.

De varia Chronotaxi diluuij, donec Arca quiesceret.

Vnaquã-
sitas anni
360. altera
354.

I. **D**Vobis tricenarijs mensibus continentur dies 60. ternis 90. quaternis 120. quinis 150. senis 180. septenis 210. octonis 240. nouenis 270. denis 300. vndenis 330. duodenis 360. Mensibus autem lunaribus, si primus sit plenus, & sequenter alternis modo caui, modo pleni, binis continentur dies 59. ternis 89. quaternis 118. quinis 148. senis 177. septenis 207. octonis 236. nouenis 266. denis 295. vndenis 325. duodenis 354. Si ergo sex mensibus tricenarijs addantur dies 17. exurgent ab anni principio, vsque ad diem 17. mensis septimi dies 197. In lunaribus vero 194. Qua supputatione seruata; quando menses sunt tricenum dierum, ab anni epocha; vsque ad diem 27. septimi mensis inclusiue colliguntur dies 207. in lunaribus vero mensibus 204.

1. Hypo-
thesis.

2. Si dies 40. pluuiæ non continentur in illis 150. post quos aquæ minui cœperunt, vt dicitur Gen. 7. v. 12. & cap. 8. v. 3. numerabuntur ab incunte diluuijo vsque ad aquarum imminutionem dies 190. sin est, vt dies 40. pluuiæ sint pars dierum 150. prævalentis diluuij, sicut ab initio pluuiarum, vsque ad aquarum decrementum dies 150. duntaxat.

2. Hypo-
thesis.

3. Aduertendum præterea à die 17. mensis secundi, vsque ad 17. septimi, inclusiue esse dies 151. si menses singuli fuerint tricenarij. Detractis enim 46. diebus à 197. qui ab anni exordio, vsque ad 17. secundi mensis exclusiue præterfluxerant, remanent 151. Si verò menses putentur lunares, non comprehenduntur isto intervallo, nisi 148. dies: totidem enim sunt, residui, si 46. tollantur de 194. Quod si mensis primus caui fuerit, non nisi 45. subtrahendi sunt: sed tunc secundo mensi dabuntur 30 dies. Idem porro numerus dierum reperitur à 17. secundi mensis, vsque ad 27. septimi; qui à 17. secundi, vsque ad 17. septimi, nempe dies 161. in mensibus tricenarijs; in lunaribus 158.

Aqua di-
luuij non
fuit in im-
minuta.

4. Cum autem aquæ cataclysmi ad 15. cubitos vltra montium cacumina exercebant: valde consonum rationi videtur, vt antequam Arca in montibus Armeniæ resideret, aquæ diebus aliquot imminui cœperint.

5. Hæc

5. Hæc & similia diligenter notanda existimo; quia in Hebræo, & Latino textu signatur initium diluuij die 17. mensis secundi; in Græco 27. eiusdem. At verò quietem Arca in montibus Armenia, Hebræus 17. mensis septimi; Latinus & Græcus 27. eiusdem signant. Tempus ergo, quod ab ineunte pluuia elapsum est antequam Arca resideret; Hebræus à 17. secundi, ad 17. septimi mensis extendit; Græcus à 27. secundi ad 27. septimi porrigit. Latinus denique à 17. secundi mensis protrahit vsque ad 27. septimi. Atque ita Latinus de initio diluuij pugnat cum Græco, conuenit cum Hebræo: de tempore verò quo Arca requieuit ab Hebræo dissentit; Græco subscribit. Decem igitur dies addit Latinus ad rationes Hebræi & Græci: siquidem 10. diebus citius quam septuaginta diluuium inchoat; diebus itidem 10. tardius Arca quietem tribuit, quam fons Hebræus.

Hebrai & Latini textus differunt in Armenia.

6. His animaduersis 24. modi excogitari possunt, quibus tempus, quo aquæ diluuij decrescere cœperunt comparari potest, cum eo die, quo Arca montibus infedisse dicitur. Octo modi desumuntur ex Hebræo textu, totidem è Græco, è Latino totidem.

24. Modis hic procedi potest.

7. Primo igitur, si cum textu Hebræo pluujs initium detur die 17. secundi mensis, & Arca quies signetur 17. septimi, & hic septimus mensis ab initio ruentium imbrium deducatur, nec non 40. dies pluuiz à 150. quibus aquæ dicuntur obtinuisse terram, secernantur, ac denique menses tricenarij adhibeantur; tunc Arca requieuit die 197. ab ineunte diluuijo, & aquæ imminui cœperint vna hebdomade citius, nempe die 190. 2. In casu prædicto si menses lunares vsurpentur; aquarum decrementum quatrinduo solùm Arca quietem præcessisset. Arca enim substitisset die 194. ab irruente Cataclysmo.

1. Modus

8. Tertio si iuxta Hebræum textum initium pluuiz 17. secundi mensis, Arca quietem 17. septimi notemus; mensēque septimum ab ineuntibus pluujs numeremus, & dies 40. imbrium in illis 150. sæuientium aquarum inuoluamus; in mensibus lunarijs Arca requieuit ab initio diluuij die 194. nempe diebus 44. post aquarum imminutionem die 150. cœptam. Quarto, si in hoc casu utamur mensibus tricenarijs: aquæ prius decreuissent 47. diebus, quam Arca die 197. subsisteret.

2. Modus

9. Quinto, si eundem textum sequamur; sed mensē septimum ab anni Epochā putemus, & dies 40. imbrium, à 150. consistentis Cataclysmi distinguamus; subsederit Arca die 148. ab inchoato diluuijo, nempe 42. diebus, ante aquarum decrementum, si menses fuerint lunares. Sexto, si verò menses 30. dierum putentur, Arca hac ratione, quietem cœperit 39. diebus, citius, quam vis aquarum remitteret.

10. Septimo, si septimus mensis ab anni exordio, & dies 40. pro parte in illis

F

illis

illis 150. inclusa computentur: fiet aquarum decretio die 151. Arca vero sistetur 148. die biduo antequam aqua minuerentur, puta in mensibus lunaribus. *Octavo.* At verò in mensibus tricenarijs, hoc casu quievisset Arca, die 151. quo & aqua remittere cœpissent. *Atque hæc de textu Hebræo.*

11. Iuxta 70. interpretationem, qua imbres die 27. secundi mensis iniisse, & aqua 27. septimi decrevisse scribuntur: si mensis septimus computetur ab ineunte eluione, & dies 40. ab illis 150. distinguantur: aquarum imminutio fiet die 191. Arca verò firmabitur die 204. à diluio incepto: quæ est 14. ab aquarum decremento, in mensibus lunaribus. *Secundò,* in mensibus tricenarijs, quies Arca signabitur die 207. quæ est 17. ab aquarum decreto.

12. *Tertiò.* Si mensis septimus rursus ab imbre ruente, & dies 40. pluuiarum cum alijs 150. confundantur: quies Arca incidet in diem 204. ab inundationis principio, quæ erit post aquarum remissionem 54. in mensibus lunaribus. *Quartò.* In tricenarijs autem Arca subsederit die 207. ab exordio pluuiarum, aquarum verò decrescens die 57.

13. *Quintò.* Fac mensis septimum deduci ab anni capite, & 40. dies imbrum ab illis 150. distingui: tunc Arca montes attinget die 148. ab incepto diluio, antequam decrescerent aqua diebus 52. in mensibus lunaribus. *Sextò.* Sed in mensibus tricenarijs, Arca prius quievisset 40. diebus, quam aqua decrevisset.

14. *Septimò.* Mensis septimum denuo accersit ab anni exordio: sed 40. dies pluuia include in summa 150. aquarum terram obtinentium: Arca quietem reperiet die 148. ab irruente Cataclysmo, biduo antequam decrescerent aqua, in mensibus lunaribus. *Octauò:* At verò in tricenarijs simul & Arca requiescet die 151. ab inundationis exordio, & aqua decrescet. *Es hæc de Græco textu.*

15. Computatione denique Latina, qua imbres ruunt die 17. secundi mensis, Arca verò quiescit die 27. septimi: Si hunc mensis septimum ab initio pluuiarum, & dies 40. ante alios 150. computemus; Arca montibus adhærebit die 204. ab imbre ruente; vis aquarum remittet die 191. indidem computato, diebus ante quietem Arca 14. in mensibus lunaribus. *Secundò.* Hac ratione in tricenarijs, die 207. ab ineunte Cataclysmo, post aquarum decrementum die decimo septimo.

16. *Tertiò.* Si rursus mensis septimum ab ipso diluuij exordio peramus, sed dies 40. pluuia in illis 150. sauientium aquarum includamus: Arca subsederit die 204. ab initio eluionis; ab aquarum remissione 54. in mensibus lunaribus. *Quartò.* In mensibus 30. dierum, isto casu, Arca quies aquarum imminutionem sequetur 57. diebus.

17. *Quind.* Pura mensē septimum ab anni principio, & dies 40. ab illis 150. seorsim numera: sic Arca quiescet die 204. ab initio anni: aqua verò decrescet die 237. nempe diebus 32. ante aquarum decrementum. Intellige in mensibus lunariibus. *Sextid.* In tricenarijs verò, Arca susteretur, die 207. ab anni exordio, vigesima nona ante aquarum remissionem.

18. *Septimd.* Si ab anni capite denuo mensis septimus ducatur, & 40. dies imbrum in illis 150. prævalentium aquarum intercipientur: Arca statuetur die anni currentis 204. quæ incidet in octauam diluuij decrescentis, in lunariibus mensibus. *Octauo.* In tricenarijs autem, Arca quies attinget diem 207. anni labentis, & vndecimam eluionis paulatim decrescentis. Vide, si placet, Pererium lib. 13. in Gen. disp. 5. Petauium lib. 9. cap. 10. Salianum & Torniellum, ad annum mundi 1656.

QVÆSTIO IV.

Vtrum in Chronotaxi diluuij textus Latinus, Hebraeo & Græco præferendus sit.

1. In Hebræo & Latino diluuiū iniisse dicitur die 17. mensis secundi; in Græco die 27. Gen. 7. 11. Arcam requieuisse die 17. mensis septimi habet Hebræus cum Chaldæo; Latinus & Græcus die 27. Gen. 8. v. 3. Sic nulla est de mensibus, sed solum de diebus controuersia. De qua sine ambagibus existimo, cum authoribus citandis Latinum textum reliquis præferendū esse: quia plus operæ impendit Ecclesia in hoc, quam illis corrigendis & limandis: textum tamen Hebræum, aut Græcum absolutè falsitatis non condemno. Licet enim nostra editio nihil contineat, quod aut sacræ fidei, aut bonis moribus, aut apertæ veritati repugnet, & Tridentinum sess. 4. decernat, vt hæc pro authentica habeatur; & vt nemo illam reijcere quouis prætextu audeat, vel præsumat: non videtur tamen esse contra mentem Concilij, si quis suspicetur, eam editionem necdum ita plenè esse correctam, quin adhuc, aliqua loca minoris momenti perfectius limati & corrigi possint, vt notat Bonfrerius in præloquijs cap. 15. sect. 5. & confirmat authoritate Andreæ Vegæ, qui eidem Concilio interfuit, & Marcelli II. qui antequam ad Pontificatum eueheretur, in illa Synodo Præses fuerat. Idem docet latius Serarius in Prolegomenis.

2. Arbitror igitur diluuij pluuia cœpisse die 17. secundi; Arcam in montibus Armeniæ quieuisse 27. die mensis septimi. Quod censent Del Rio, Cornelius, Bonfrerius, Gen. 7. & 8. Petauius lib. 13. ad ann. m. 1655. lib. 9. cap. 9. & sequentibus. Salianus ann. m. 1616. num. 7. & 48. Torniellus ann. m. 1656. num. 8. *Conclusio.*

Vtrum Vere, an Autumno inceperit diluuium.

- Quidam autumno putant.* 1. Iosephus lib. 1. Antiq. cap. 3. diluuium autumno cœpisse tradit, siue mense Marchesuan, quem passim sequuntur, qui mundum autumno conditum putat. Lyranus hîc, Tostatus, Oleaster, Petauius, Tornielius, Scaliger, Caluissus suæ assertionis rationem asserunt, quod verisimile sit, Deum illa anni parte diluuium immisisse, qua maximè pluuiæ & imbres decidere solent, quod plerumque adulto autumno accidere solet. Cum enim pluuiæ 40. dies; vis aquarum 150. dies præualuerint, diluuium totam hiemem tenuisse videtur: quod magis rerum naturæ congruit, quam si verno tempore cœptam inundationem tota æstate sæuisse dicamus. Idem aliqui coniectant ex eo, quod sub diluuii finem columba viridem oliuæ ramum in Arcam retulerit. Hoc enim autumno potius quam veri congruum esse putant.
- Rat. 1.*
- Ratio 2.*
- Ad vere cœsigitte probabilius.* 2. At verò S. Ambrosius cap. 14. initium diluuii in vernum tempus conijcit. Rupertus lib. 14. ca. 25. loquens de mense, quo erupit Cataclysmus ait: mensis secundus secundum legem, ipse est, qui apud Romanos Maius dicitur. His assentitur Del Rio, Cornelius, Menochius Gen. 7. Bonfrerius cap. 1. v. 11. Rabbi Mose apud Lyranum Gen. 7. Salianus ann. m. 1656. num. 18. Pererius Gen. 7. disp. 2. qui addit omnes prope Scriptores Ecclesiasticos idem sentire. Altedius Chron. Calendariorum, quæ sententia mihi vt communior, ita & probabilior videtur. Nam certum est diluuium anno integro perdurasse: siquidem Noe Patriarcha anno sexcentesimo vitæ suæ, mense 2. Arcam ingressus est: anno 601. mense item secundo Arca egressus in terram plenè desiccata exscendit, & animalia quoquo versum more modoque naturali pabulum sibi quæsitura dimisit. Vix autem, aut saltem non sine miraculo alimenta sibi conuenientia reperissent, si nostro Octobri vel Nouembri, terris recens exsiccatis in campos & silvas immissa fuissent.
- Ad 1. Rat. 2. opiniois* 3. Diluuiio particulari hiems potius, quam æstas idonea videtur: Vniuersalis Cataclysmi alia est ratio, qui in aliqua mundi plaga necessario in æstatem incidit. Suavis diuinæ prouidentia dispositio effecit vt respectu Armenia & vicinorum climatum, verno tempore diluuium inciperet, ac transacta anni periodo desineret. Sic animalium corpora tædio & pædore tot mensium pene confecta, veris amœnitate & vbertate respirarent, ijs herbis & frugibus paulatim repertis, quæ ad vires reparandas & species propagandas vires naturales suppeditare solent. Si vni tantum terræ portioni hanc Deus eluuiionem inducere,

ccre,

ere, neque post eam feras conseruare decreuisset, tempestas autumnalis im-
bribus apprimè conuenisset; Secus autem res gerebantur. Addunt nonnulli di-
uinam iustitiam, misericordiæ tamen admixtam tempus vernum imbribus
istis deputasse, vt hoc tam terribili & intempestiuo Cataclysmo duras homi-
num mentes Noëmi monitis non audientes, aut permoueret ad pœnitentiam,
aut etiam punire inciperet. Quod innuere uisus est D. Ambrosius, qui cum
præmisisset diluuium uerno tempore iniisse, subiunxit: *Tunc ergo fecit diluuium
quando dolor eorum maior foret, qui in sua abundantia puniebantur, &c.* Et infra: *Ideo
non post collectos fructus infunditur aqua, ne beneficium magis diluuii terra sentiret, puta
in ijs partibus, qui cum Noë habitabant, & uernum tempus habebant.*

4. Ramus oliuæ, vt supra dixi uirere potuit mense uidecimo, qui ferè
nostro Februario aut Ianuario respondet, cum tota hieme oliua uireat, & in
calidioribus illis regionibus iam tum soleat noua germina & teneriores ra-
musculos foras protrudere, vt præter alios notat Bonfrerius. Imo Rupertus
inde colligit diluuium uerno tempore finitum fuisse. Quibus consideratis sicut
eorum opinio qui veri diluuium tribuunt, mihi alijs præferenda uidetur: ita et-
iam me ijs libentius adiungo, qui mundi creationem ad uernam temperiem
referunt. Scriptores enim eo ferè conspirant, vt, qua quisque anni parte orbem
conditum putat, eadem etiam diluuium mundo inductum arbitretur.

Ad 2. Rat.

QVÆSTIO VI.

*Vnde deducatur mensis secundus, quo diluuium
cæpit.*

1. Certum est, mensẽ istum secundum, quo cæpit fieri diluuium aliqua ra-
tione ad annum sexcentimum vitæ Noë referendum esse, Moyses e-
nim clarè scribit: *anno sexcentesimo vitæ Noë, mense secundo, septimo decimo die men-
sis rupti sunt omnes fontes, &c.* Sed quæstio est, utrum mensis iste secundus com-
putetur ab initio anni 600. Noë, siue à die Natali ipsius; an uerò fuerit secun-
dus, anni communis & uisitati, qui tunc agebatur. Nam vt aduertit Pererius
Gen. 7. disp. 2. quemadmodum Romani supputabant annos ab Vrbe condita,
& nos æram Christi temporibus computandis usurpamus, ita credibile est sub
diluij tempus annos ab exordio mundi fuisse uisitados.

1. No mensis
2. curabat
annus
600. Noë.

2. Norant quoque boni authores assentientibus etiam A catholicis men-
ses antiquitus non fuisse proprijs nominibus distinctos, sed ex ordine, quo an-
num conficiebant denominatos, primum, secundum, tertium, &c. ac si noster
lanua-

Olim men-
sibus pro-
pria nomi-
na deerant,

Ianuarius, primus mensis appellatus fuisse, Februarius secundus, Martius tertius, & sic deinceps.

1. *Opinio.*

3. Salius ad annum m. 1656. à die natali Noë mensem secundum putare videtur: (quod simpliciter facit Tostatus in hunc locum) quamuis non omnino annum currentem mundi excludat. Sicut enim, inquit, dies decimus septimus ad proximè notatum mensem: ita & mensis secundus ad proximè nominatum annum refertur. Vnde colligit annos Noë cum annis mundi ferè concurrere, & utrosque à Veris initio incipere. Idem sentit Torniellus.

Ratio.

4. Hanc sententiam verba Moysis in se spectata non quidem respuunt, sed neque necessario exigunt. Vera etenim forent, quamuis Noë aliquot mensibus ante finem anni civilis proximè elapsi, incepisset annum ætatis suæ præcise sexcentesimo. Nam hoc casu verè scripsisset Moyses, factum diluuii initium labente anno sexcentesimo Noë, mense Iar, (vel ut alij putant, Marchesuan) qui est secundus ab exordio anni communis. Sic pleriq; authores, qui necem Principum Apostolorum notant anno 13. Neronis die 29. Iunij, dicere possent id factum anno 13. Neronis mense sexto, (nempe Romanis) die 29.

Explicatio
2.

5. Eadem phrasi uti potuisset Moyses, quamuis Noë, computatione rigida necdum peruenisset ad initium anni vitæ suæ sexcentesimi, à die natiuitatis computati, sicut Scriptores non mali Sanctorum Petri & Pauli Martyrum signant anno 14. Neronis die 29. Iunij. Sic verum dices si asserueris Christum baptizatum anno xv. Tiberij mense primo (quo scilicet Romani annum suum ordiebantur) die sexta, siue id Geminis, siue præcedentibus Coss. adscribas, ut pluribus declaravi Introd. Chron. capite 18. & Petauius de Doctrin. Temp. lib. 9. cap. 10. Verba enim Moysis nihil aliud significant, quam tunc iniisse diluuium, quando numerabat Noë annum vitæ suæ sexcentesimo, & illuxerat dies 17. illius mensis qui dicebatur secundus: cum nihil obstat, quominus, vocabula primi, secundi, septimi, decimi mensis loco propriorum nominum usurpare, & ordinem mensium in narratione diluuij ab anni communis initio supputare poterit, quamuis anni Noë à die natali ipsius exactè aliter numerari possent.

Alia Ratio
nem 1. *opini-*
ni. nis.

6. Neque verò eadem prorsus ratione menses ad annos referuntur, quo singuli dies ad suum mensem. Numerus enim dierum non nisi ad mensem proximè notatum spectare solet: menses autem modo ad annum cui proximè iungitur, modo civilem duntaxat referri solet, prout verborum sensus exigit, & data exempla demonstrant. Sic Ptolemæus dum meminit annorum Nabonassari Mardokempadi, Cambysis, &c. adiungit menses, qui non ab Enthronismo die istorum Regum, ad annum communem Ægyptiacum referri debent. Idem fieri amat in sacris codicibus ut Exodi 40. v. 15. mense primo anni secundum,

secundi prima die mensis collocatum est tabernaculum. Hic enim annus secundus ab Exodo intelligitur; non tamen à die ipsa egressionis de Ægypto, sed ab initio anni communis supputari debet: sicut & dies 15. mensis secundi cuius est mentio Exodi 16. vers. 1. & tertius mensis, de quo Exodi 19. vers. 1. Idem videre est 3. Reg. 6. vers. 1. & ultimo, ubi anni ad regnum Salomonis, dies & menses ad annum popularem referuntur: mensis enim secundus quo templum est fundatum, non ab eo die, quo Salomon regni sui quartum annum auspicatus erat, sed ab anni vulgaris Epochâ numeratur. Idem est de mense octavo, quo Domus perfecta dicitur. Similibus temporum notis Prophetæ sua vaticinia insignire solent. Vnde valde miror nonnullos authores aliâs præclaros reperiri qui asserant insolitum & inauditum esse, ut cum aliquid factum dicitur, anno, verbi gratia, tertio, mense secundo alicuius Principis, annus referatur ad vitam vel principatum, mensis verò ad annum communem tunc currentem. Vide 4. Reg. 24. Ierem. cap. 28. cap. 29. & 52. Ezechielis cap. 1. 8. 20. 26. 29. 31. 32. &c. Aggæi 1. & 2. Zachariæ 1. 8. 7. & interpretes eorum capitum, ubi tales modi loquendi habentur & explicantur.

7. Existimo igitur diluuium anno 600. vitæ Noe exortum, sicut Templum ædificari cœptum est anno 4. Regni Salomonis, aut collocatum Tabernaculum anno secundo Exodi. Secundum mensem quo diluuium cœpit, ab anni qui tunc agebatur capite numerandum puto, siue esse secundum anni tunc ab orbe condito currentis. In hoc enim maior pars Scriptorum consentire videtur, ut monent Pererius & Petavius. Idem tanquam concessum sumunt Chronologi plerique omnes, qui annum mundi 1656. aut 1657. ab anno Noe 600. aut 601. minimè distinguunt. Hinc nonnulli cum Iosepho hunc secundum mensent vocant Marchesuan: alij ut Cornelius, Salianus, Menochius, liar esse volunt. Enimverò sicuti anni Adæ ab Orbis conditu in Scriptura computantur: ita & sequentium Patriarcharum anni ab eodem capite deduci videntur, ut series annorum per decem generationes ab Adamo ad diluuium, à diluio per Arphaxad ad posteros continuato temporum cursu pertexamur. Sic annus mundi 131. idem apud Chronologos est, qui primus Patriarchæ Sethi; annus mundi 1656. aut 1657. idem censetur cum anno diluuij, annus mundi 1658. vel potius 1659. cum anno primo Arphaxad, supputatione vsuratâ, quamuis fortè neglectis aliquot mensum fractionibus, minus accuratâ.

8. Ex his patet primò, cur initio huius quæstionis dixerim secundum mensent quo inundatio cœpit, (idè intellige de reliquis, ut septimo & decimo mēse) aliquo modo pertinere ad annū Noe sexcentisimū: quia hic mensis agebatur, quando

Conclusio.
cœpit diluuiū mense
2. anni
vulgaris.

1. Corollar.

2. Corollar.

quando putabatur annus ille 600. calculo, si non Mathematico, at ciuili saltem & computatione vulgo vsurpatâ. Secundo, fuisse quidem Noë noui sæculi & mundi renascentis patrem, atque ab ipso posteros tempora computare potuisse: non tamen idcirco desertam fuisse mundi æram, ante diluuium sine dubio vsitaram, quasi vero Moyses interciso Chronologiæ filo, per Patriarcharum generationes deducto, ab anno Noë sexcentesimo nouam temporum seriem ordiri voluisset.

QVÆSTIO VII.

Vtrum 40. dies pluuia contineantur in illis 150. quibus aqua terram obtinuisse dicuntur.

Status q. declarat

1. CVM Moyses Gen. 7. v. 12. dixisset: *Et facta est pluuia super terram quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, v. 24. ait: obtinueruntq; aqua terram centum quinquaginta diebus.* Quo etiam pertinet illud, cap. 8. v. 3. *Et ceperunt minui (aque) post centum quinquaginta dies.* Hinc oritur quæstio, vtrum 40. dies pluuia, præcesserint illos 150. quibus aqua obtinuerunt terram: ita vt finitis pluuia diebus inciperent dies isti 150. & sic ab initio pluuiarum, vsque ad aquarum imminutionem transacti sint dies 190. an verò tempus pluuia in istis 150. diebus includatur, ita vt ab initio pluuia vsque ad aquarum decrementum non nisi 150. dies; à fine verò pluuia tantum 110. numerentur.

3. Computatio à fine pluuia.

2. Istos 150. dies à fine imbrium computat S. Chrysost. hom. 25. in Genes. Tot, inquit, dies mansit illarum aquarum altitudo. Rupertus: *quadraginta dies pluuia, cum 150. diebus addita sex menses lunares efficiunt, & paulò plus quam decem dies supersunt.* Nempe dies 40. diebus 150. conficiunt 190. sex autem menses lunares diebus 177. absoluuntur, & sic supersunt dies 13. Eadem computatione vtuntur Abulensis, Del Rio, Torniellus, & Salius ad ann. m. 16; 6. ac in eandem sententiam laudant Rabbi Salomonem, S. Augustinum & Iosephum. Verum S. Augustinus hanc difficultatem nouisse potius quam resoluisse videtur. Sic enim q. xi. in Genesin scribit. *Quod scriptum est: aqua exaltata est super terram 150. dies, quæritur vtrum vsque ad hunc diem creuerit, an per tot dies, in altitudine qua creuerat, manserit? quoniam alij interpretes planius videntur hoc dicere. Nam Aquila dixit: obtinuit, Symmachus: prænauerunt aqua.* Hæc S. Augustinus. Iosephi autem narratio de diluuiio fidem non meretur, vt latè disputat Salius, aut mendum irrepsit in textum, aut errore lapsus est Iosephus vt notat Pererius lib. 13. in Gen. disp. 3.

3. Con-

*Ratio
compus.*

3. Confirmant Torniellus & Salianus suam expositionem. Quia diluuium cœpit post 46. dies anni, qui numeratur sexcentisimus Noë, continuata est pluuia per dies 40. cum perpetuo incremento: tum secutus est aquarum status dies 150. qui simul cum diebus imbrium iuncti faciunt 190. dies, hoc est, sex menses & dies 3. quibus si addas 16. dies, finietur septimus mensis. Pro octauo & nono mense adijciuntur 59. dies, vsque ad initium mensis decimi, quo cacumina montium apparuerunt. Hinc ad corui emissionem dies 40. effluerunt, denique bis septem consumpti dies, dum columba bis emittebatur. Quibus diebus vnâ in summam collectis implebitur totus Solaris annus sexcentisimus vitæ Noë, dierum 365. vt ipsi computant, & concludunt 40. dies huic anno defuturos, nisi 40. dies pluuie à prædictis 150. diebus secerantur.

Reijciuntur

4. Verum hæc in primis calculatio mensem septimum facit cauum, ergo si menses lunares sunt alternatim caui & pleni, mensis primus cauus erit, quod non admittit Salianus. Deinde si dies vndecim adijciantur mensibus lunari- bus reddetur inuiculis mensium lunarium vsus, vt dicam cap. seq. v. 14. Ad hæc negandum est, omnes dies trium vltimorum mensium fuisse à Moysse recensitos. Satis erat si eos tantum commemoraret, quibus aliquid singulare factum fuerat. Gratis etiam aliqui assumunt particulam *igitur* Gen. 8. vers. 13. indicare mox tectum Arce reductum fuisse, cum reuerteretur columba. Solumenim innit *id igitur*, ita res esse gestas, vt ineunte anno 601. Noë tandem tectum illud aperiretur.

Reijciuntur

5. Mirum præterea videtur quod huius opinionis authores asserunt, nimirum cap. 7. Geneseos mensem secundum ab anni Epochâ deduci; mensem autem septimum & decimum, à die 17. mensis secundi siue ab ortu diluuij: rursus cap. 8. mensem primum & secundum ab anni capite numerari, sicut mensis secundus cap. 7. computabatur. Vnde bene aduertit Pererius lib. 12. disput. xi. magnam esse in hac sententia difficultatem, qua eius assertores coguntur ambigüe menses computare, aliquos scilicet ab anni Epochâ, alios ab initio diluuij: cum eos tamen Moyses sine vlla varietatis insinuatione ponens, eodem modo omnes putandos esse non obscure indicauerit.

*Adnotatione
i. sompno.*

6. Exempla quibus suum computum vult confirmare Torniellus, mihi eam ad rem parum idonea videntur: (ea autem producit anno m. 1656. nu. 24. in fine, & ann. m. 3053. num. 2.) Quin potius eorum pleraque indicant mensem septimum & decimum Gen. 8. v. 4. & 5. posse commodè à principio anni, qui 600. Noë dicebatur, computari, & 150. dies ibid. vers. 24. ab initio diluuij accersiri, sicut Torniellus annum 36. regni Asa, 2. Paralip. 16. vers. 1. ducit à primordio regni Iuda, annum 40. quo rebellauit Absalon 1. Reg. 15. vers. 7. ab

G

actio-

actione Dauidis, secundum & tertium mensum de quibus Exodi 16. v. 1. & ca. 19. v. 1. ab anni exordio supputandum fatetur. Vide quæ iam afferam in cap. 8. Gen. v. 2. 5. 10. 14.

2. *Computatio ab initio pluuiarum probabilior.*

7. Altera ergo supputatio mihi probabilior videtur, quæ ab initio pluuiæ vsq; ad aquarum decrementum, non nisi 150. dies numerat, ita vt 40. dies imbrum in illis 150. absorbeantur. Est S. Ambrosij de Noë & Arca cap. 17. vbi etiam vnum annum computat ab initio diluuij, non vsq; ad annum sexcentimum primum Noe, sed vsq; ad 27. diem secundi mensis, & mensum septimum ab initio non diluuij, sed anni, computat. Idem sentit Vincentius lib. 1. Specul. hist. cap. 60. Historia Scholastica cap. 54. Gen. Lyranus Gen. 8. lit. f. & h. Hugo de S. Victore, Cornelius, Bonfrerius, Menochius. Gen. 7. & 8. Gordonus cap. 5. num. 2. Petauus lib. 9. cap. 10. Pererius etiam locis citatis magis in hanc explicationem, quam in aliam propender. Accedunt Scaliger cap. de diluuij, Caluissus Isag. Chron. cap. 33. Rabi Salomon apud Tostatum & Lyranum in hunc locum. Nulla enim est necessitas aut ratio, quæ suadeat, multiplicanda esse initia mensium, primi, secundi, septimi, decimi, quos in eodem historiae contextu, sine vilo varietatis indicio ponit Moyses, dum ait, mense secundo anno sexcentesimo vitæ Noe, immisissam pluuiam, mense septimo Arcam quietuisse, mense decimo montium iuga apparuisse: ac rursus primo mense anni sexcentesimo primi (puta vitæ Noe, vt habent septuaginta & fatentur aduersarij) tetam Arcæ fuisse apertam, mense secundo arefactam terram &c. Sicut ergo mensis secundus omniam iudicio ab anni capite ducitur: ita septimus & decimus, vt supputant S. Ambrosius & alij iam laudati. Annum autem istum fuisse 600. vitæ Noe certum est, sensu superius explicato, quem annum 1656. Orbis conditi numero, aquarum imminutionem refero ad diem 151. ab initio diluuij computatam, quæ fuit 20. septimi mensis lunaris: si verò menses fuere triecenarij 17, Arcæ quietem sacer textus Latinus & Græcus notat die 27. eiusdem septimi mensis quæ dies incurrit in 18. ab inchoato diluuij, si mensibus lunaribus utamur, si triecenarijs incidet in 161.

Quomodo
Aque ob
sinuerunt
terræ 150.
diebus.

8. Huic expositioni neq; fons Hebræus, neq; vulgata editio, neq; Symmachi, neque Aquilæ, neq; septuaginta interpretum translatio, cum horum 150. dierum mentionem faciant, aduersatur: omnes enim eum sensum admittunt, vt vis diluuij dicatur, superasse terram, aquæ orbem terræ vicisse tum elevatione sua per dies 40. crescente, tum per alios 110. altitudine permanente, ita vt ab initio ascensus, siue ruptorum abyssi magnæ fontium, vsque ad aquarum imminutionem elapsi sint dies 150. toto enim illo temporis spatio præualuerunt aquæ, victoriam ab initio pluuiarum inceptam continuo obtinuerunt: partim crescendo, partim in sua altitudine consistendo, dominabantur orbi post

post illos verò 150. dies, vis illa immanis aquarum remittere, paulatim cedere, ac imminui, terra vero tyrannidis illius iugum sensim excutere visa est. Quæ tyrannidis in terras, non tunc solum sæuebat, cum maximam altitudinem retinere, sed tunc etiam, cum vis aquarum qua infernè ei impentium, qua supernè præcipitantium sic præualebat, vt orbis terrarum nullis ruptis molibus obiectis, nullis montium aggeribus oppositis resistere posset. Hebræum verbum גבחר, roborauit se, quod isto capite Gen. quater reperitur, v. 8. vbi noster vertit, mundauerunt, v. 19. præualuerunt, v. 20. altior fuit, v. 24. obtinuerunt. Septuaginta transtulerunt, ἐπελάτουν. ἐπελάτουν. ὑψώθη. ὑψώθη. nempe τὸ ὑδάσ.

IN CAPVT VIII.

GEN. v. 2.

Clausi sunt fontes abyssi, & cataracta cæli, & prohibita sunt pluuia. v. 2.

Hinc Oleaster contendit imbres ab initio diluuij cæptos, durasse 150. dies: eo quod in fine cap. 7. aquæ dicantur obtinuisse terram 150. diebus, quibus absolutis tum primum pluuia cessasse, neq. nisi post 40. dies imbrum Arcam à terra eleuatam fuisse autumat. Quod ante docuerat Aben Ezra vt habet, nec refutat Munsterus Gen. 7. Sed hæc opinatio bene à plebiscisq. refellitur. Deus enim præcedenti capite verba 4. non nisi 40. dierum pluuia minatus fuerat, & eas induxisse dicitur v. 12. Deinde scriptores passim etiam antiqui in hoc consentiunt, quod aquarum altitudo, aut 150. aut saltem 110. dies finitis imbribus tenuerit. Arcam verò, si non ante 40. diem eleuata fuisset, aquæ sine dubio obruissent: ac proinde intra 40. dies pluuiarum, ea fluitare cæpit, priusquam vis aquarum vertices montium transcendisset. Tostatus Gen. 7. putat 5. aut 6. die pluuiarum, Arcam sustolli cæpisse. Nec iuuat Oleastrum, quod Moyses prius illorum 150. dierum meminert, quam pluuia fuisse prohibita diceret. Nam etiam v. præcedenti aquas imminutas asseruerat: nec tamen inde colligere licet, eos ante decreuisse, quam pluuia cessarent. Moyses igitur, cum hic ait clausos fuisse fontes abyssi, anacephaleosi vitur, vt notat Sallianus num. 41. & causas minuendarum aquarum ex alijs affert, inter quas v. 1. commemorat ventum exsiccantem, tanquam causam positiuam decrementi aquarum: causas verò negatiuas v. 2. adducit, clausam abyssum, & cataractas cæli, nec non prohibitas pluuia, ne scilicet quod initio diluuij factum fuerat aquarum vis infernè ac supernè irrumpens vêtis, & alijs causis exsiccantibus obstaret. Sic autè inhibita sunt pluuia, vt cum ineunte cataclysmo 40. dies tenuisset, nullæ postea deciderint, quoad Noe cum suis Arca egredereetur anno sequenti

*Pluuia
Diluuij
durauit
150. diebus
sed 40.
sanium.*

menſe 2. die 27. Cum autem Noë in Arca fuerit menſem integrum lunarem & 10. dies, nec niſi 40. primis diebus pluuiæ deciderint, vndecim menſes ſine pluuiâ decurrerunt, vt aduertit Bonfr. Gen. 8. v. 4.

GEN. 8. v. 4.

Hic menſis non eſt ab initio diluuij vel anni 600. Noe ſed v. ſualis anni.

1. *Requieuiſq; Arca menſe ſeptimo.* Hunc ſeptimum menſem aliqui computant ab initio diluuij, vt Toſtatus & ij, qui ab initio pluuiæ vſque ad imminutionem aquarum 190. dies ſupputant: alij ab initio anni ſexcente ſimi vitæ Noe; alij denique quorum rationes probo, fatentur quidem hunc ſeptimum menſem incidere potuiſſe in annum 600. Noe, eum tamen numerant, à capite anni, iuxta modum ſupputandi illis temporibus vſitatum, ſiue ab autumno, ſiue à vere, prout ſunt diuerſæ authorum hæc de re opinionones. Ita Bonfrerius & Petrauius, fauetq; Cornelius in hunc verſiculum, & diſertè exprimit Menochius. Et patet ex dictis cap. præced. q. 8. Dicitur ergo requieuiſſe Arca menſe ſeptimo, ſubaudi. anno 600. Noë ſicut templum ædificari cœptum menſe 2. anni 4. Salomonis 3. Reg. 6. v. 1. & verbum Domini factum ad Zachariam menſe nono anni 4. Darij Regis, Zachariæ 7. v. 1. Lyranius in hunc locum ab initio anni hunc menſem ſeptimum deducit.

Ab Hebræo hic diſcrepat Latinus & Græcus.

2. *Vigeſimo ſeptimo die menſis.* Ita conſtanter legunt, editio Latina, Græca, & paſſim Sancti Patres. In Hebræum textum, poſt S. Hieronymi tempora, error facile potuit irrepere, idque propter literarum affinitatem, quibus Hebræi diè 17. & 27. exprimere ſolent, vt plerique huius loci interpretum animaduertunt, & concedere debent ij, qui hunc ſeptimum menſem putant ab anni exordio, vt ſupra declarauim. Bene etiam nonnulli notant, aquas diluuij paulatim decreuiſſe: ſiquidem Arca die 27. menſis ſeptimi montibus iam adhæſerat, nec tamen ante decimi menſis initium cacumina montium apparuiſſe dicuntur. Quare tempus ſufficiens interponi debet, inter primum aquarum decrementum, & diem, quo Arca montibus adhæſit. Porro hoc loco, Hebræus duas voces habet. *יָמֵי עֶשְׂרִים*, id eſt, decimo die, pro vnica diſtione *יָמֵי עֶשְׂרִים*, hoc eſt, vigeſimo, ſupple die, vt notant Cornelius, Bonfrerius & c. Similis ferè eſt lectionis varietas Pſal. 4. v. 3. Vſquequo graui corde: vt quid & c.

Opinio Caietani.

3. Caietanus in hunc locum, modernam Hebræorum lectionem ſequitur, & ait, *primò*, Arcam requieuiſſe menſe lunari ſeptimo, ab initio diluuij, die 17. *Secundò*, ſingulis menſibus apud Iudæos 29. dies deputari. *Tertio*, Ideo ab initio diluuij ad Arcæ quietem dies 191. computat. Vnde tandem cōcludit, 40. dies pluuiæ eſſe omnino ſeparandos à 150. diebus de quibus Gen. 7. v. 24. Verum hæc doctrina admittenda non eſt. Arca enim quieuit die 27. menſis ſeptimi ab anni capite, non à diluuii origine computati. Nec ſingulis menſibus lunaribus Iudæi 29. dies attribuunt, ſed alternis 29. & 30. Sic ab initio menſis primi

Deſignatur

primi vsque ad diem 17. septimi, sunt dies 194. Deinde ex supputatione Caietani imminutio aquarum & quies Arcae in eundem diem incidissent, quod sua-
 fu difficile est, imò falsum. Ex falso igitur ratiocinio colligit illos dies 40. plu-
 uia ab istis 150. excludendos esse, nec vlllo modo probat lectionem Iudaicam,
 Latinæ & Græcæ editioni præferendam.

4. Sed & Abulensis computus fallit, qui cum scitè mensibus septem luna-
 ribus dies 207. dedisset; (si menses impares pleni constituantur) inde 190. sub-
 trahit, quot ab initio diluuij vsque ad aquarum decrementum enumerat, re-
 manentibus 17. diebus, colligit totidem diebus aquas prius minui cœpisse,
 quam Arca iugis montium in se dasset. Sed fallit, inquam, computus. Hoc enim
 Arca non nisi finito mense septimo subsedit. Dicendum igitur est Arcam
 subsidisse in montibus die 27. mensis septimi, quæ erat 207. dies mensium luna-
 riarum ab anni exordio computata, à primo aquarum decremento octaua; ab
 initio diluuij 18.

Fallit Cæ-
 puius A-
 bulensis

GEN. 8. v. 5.

Decimo autem mense, prima die mensis, apparuerunt cacumina montium. Caieta-
 nus cum nonnullis alijs hunc mensis ab initio diluuij computat. Ab Arcae
 quiete, vsque ad initium huius decimi mensis dies 70. connumerat, è quibus 12.
 ad mensis septimum, reliquos 58. ad octauum & nonum mensis refert. Sed
 hæc admittenda non esse, ex dictis liquet. Sic enim menses singuli forent 29.
 dierum, quod iam refutatum est. Adhæc si ab ineunte diluuij, vsque ad appa-
 rentia montium capita, nouem menses vt vult Caietanus præterierunt; annus
 Noe 600. æquo longior fuit. Nam ante diluuium, transacti erant, vt minimum
 45. dies, si nimirum primus mensis 29. diebus absoluebatur; quibus si 40. dies
 corui dimissi, & saltem 24. columbæ bis emissæ adijciantur, consistit dies 99.
 in tres menses, decimum, vndecimum duodecimum distribuendi, qui tamen ex
 opinione Caietani non nisi 87. dies continent. Abundabit igitur annus sexcen-
 tesimus vitæ Noe, diebus, vt minimum 12. Annum etiã olim duodecim men-
 sibus vndecim diebus, ac 12. adiunctis diebus contentum fuisse, commi-
 nisci poterit; at probare deberet.

Hic mensis
 arat 100. nō
 ab initio
 diluuii nō
 que ab
 Arca qui-
 et sed ab
 initio an-
 ni cum
 visum

Melius igitur hic mensis decimus ab anni primordio computatur, vt supra
 dixi, q. 6. in cap. 6. Gen. quod in hunc locum disertè asserunt Lyra. & Meno-
 chius cum ijs, qui 40. dies pluuiæ non distinguunt à 150. quibus aquæ terram
 obtinuisse dicitur Gen. 8. v. 24. vide supra q. 7. Apparuerunt igitur montium
 apices aquis nudati ineunte mense decimo, ab Epocha anni tunc vsitata, die
 267. si menses fuerunt lunares, ab inducto diluuij die 221. vt ex dictis tum hoc
 sapite, tum præcedenti colligere licet.

GEN. 8. v. 6.

Cumq; transissent quadraginta dies, aperiens Noe fenestram Arca, quam fecerat, dimisit coruum. Hi quadraginta dies computantur ab initio mensis decimi, quo montium vertices aquis decrescentibus eminere cœperunt, ita vt conspici possent. Ex quo colligimus coruum emissum, mense vndecimo, circa diem decimam aut vndecimam, prout quadraginta dies includi aut excludi, mensis decimus, aut cauus aut plenus computari potest.

GEN. 8. v. 10.

Quoties
& quan-
do emissa
columba.

Expectatis autem vltra septem diebus alius rursum dimisit columbam. Certum est ter emissam ex Arca columbam. Prima vice redit vacua, altera cum ramusculo, tertia emanavit. Argumentum nullum positum occurrit, quo affirmare auis septenos dies esse interpositos, à coruo dimisso ad primam columbæ emissionem; cum tamen sine ratione dierum numerus augeri non debeat, arbitror vel eo die quo coruus ablegatus fuerat, aut potius sequenti missam primum, & vacuam rediisse columbam, vt quod S. Patriarcha per coruum non poterat intelligere, per columbam exploraret: an scilicet aquæ cessassent terræ superficie, obtegere. Si enim dixeris cum Lyrano, Abulensi, Del Rio, Noe, coruo in Arcam non reuerso septem dies expectasse, antequam prima vice exploratricem columbam ablegaret: quæram cur non citius? cur non 40. dierum moras traxerit? An quia Moyses, ait eum septem aliis diebus præstolatum fuisse: At Moyses voce illa *aliis*, nihil aliud significare videtur, quam hos septem dies, esse ab illis 40. quorum paulo antè meminerat, distinctos, & inter primam ac secundam columbæ explorationem transactos. Ac proinde à die quo coruus euolauerat, vsq; ad eum quo columba ramusculum oliuæ in Arcam reportauit, non nisi septem dies, aut saltem octo fluxisse opinor, sicuti hinc ad tertium columbæ auolatam, alijs septem intercesserunt. Ita censent Caietanus, hic, Salius loco citato, Pererius lib. 13. disputat. 6. quibus tacite suffragantur, qui non nisi bis septem dies emissionibus columbæ annumerant, Rupertus li. 4. cap. 23. Torriellus illo anno m. 1656. Oleaster Gen. 7. Bonfrerius Gen. 8. v. 12. Genebrardus lib. 1. S. Ambrosius de Noe & Arca cap. 18. 19. 20.

Obiectio.

2. His obijci solet, tribus mensibus lunaribus contineri dies 88. Moysen verò ab initio mensis decimi vsque ad finem anni tantum numerare, 40. dies corui, bis septem columbæ, qui simul iuncti conficiunt 54. Ergo 34. dies deerunt ad anni complementum. Respondet Salius nouem integros menses, ab initio diluuij, vsque ad detecta montium iuga putandos; tres verò sequentes menses compleri non solum 40. & bis septem diebus, sed etiam 46. qui diluuium præcesserant, è quibus 34. annum lunarem expleuerunt: reliqui verò 12. aut potius inquit *vndecim* pertinebant ad exæquandum menses lunares cum anno solari.

3. Ve:

3. Verum contra hanc expositionem occurrit in primis, quod mensis ille decimus, in cuius prima die apparuerunt cacumina montium, non ab initio diluuij, sed à capite anni putandus sit. Deinde hoc modo annus fuisset 12. mensium, & 12. dierum. Si enim primus mensis fuit plenus; reuera 46. dies illius anni diluuium præcesserunt; si primum mensem cauum feceris; cogoris duodecimum, imo & decimum plenos computare, & tribus vltimis mensibus 89. dies tribuere: quo tandem fiet vt annus iste 12. menses lunares & duodecim dies complectatur, nisi forte dixeris Patriarcham eodem illo die Arcæ tectum deduxisse, quo vidit columbam non redire. At verisimilius est columbæ reditū vsq; ad vesperā fuisse expectatum: paulatim deinde sequenti die laboratum tecto remouendo, vt liber in omnem partem aspectus pateret, & videretur, quænam esset rerum facies, præsertim in planis & conuallibus, tandemque deprehenderetur, an terræ superficies humoribus nimijs & luto careret. Quod non ante sequentis anni primordia deprehensum est, quando tamen Noe, rebus omnibus bene perspectis, necdum excendendi tempus esse iudicauit, donec tandem die 7. mensis secundi, iussu Dei postliminio rursus in terrâ possessionem reuersus est.

Responsio.

4. Quare probabilior videtur eorum responsio, qui ab incunte diluuiio vsque ad aquarum decrementum 150. dies ponunt, mensem vero decimum, quo montium vertices patuerunt, ab initio anni computant: inde tres ipsos menses vsque ad anni finem numerant, rati Moysen, sicuti non omnes menses commemorauit, ita nec omnes dies istius anni expressisse: sed eos tantum, quibus aliquid memorabile contigerat.

Conclusio.

GEN. 8. v. 13.

Igitur sexcentesimo primo anno, primo mense, prima die mensis, imminuta sunt aqua super terram. & aperiens Noe relictum Arca, aspexit, viditq; quod exsiccata esset superficies terræ. 1. Quæstio hic est, quomodo dicat Moyses hoc versiculo exsiccata esse superficiem terræ, cum versu sequenti asserat, mense demum secundo, die 27. terram arefactam? Caietanus diem illum quo terra arefacta dicitur, vnam eandemq; fuisse putat, cum ea, qua exsiccata superficies terræ scribitur: dici autem primam mensis, si referatur ad annos vitæ Noe; sin autem ad annuam vsualem siue currentem; nominari 27. secundi mensis. Opinatur enim hic auctor mensem septimum & decimum, cuius mentio sit hoc ca. v. 4. & 5. ab initio diluuij petendos esse; mensem primum v. 13. ad Natalem spectare; mensem secundum v. 14. ab anni primordio deduci.

Quæstio.

1. Opinio.

2. At melius Pererius lib. 13. disp. 9. & alij passim arbitrantur Moysen in tam breui narratione, tanta ambiguitate loqui noluisse, quæ narratione ipsam obscu-

2. Opinio.

verior.

obscu-

obscuraret, & lectoris intelligentiam confunderet. Accipitur igitur hic primus mensis, prima dies mensis, secundus mensis, & 27. eiusdem, vt superior cap. secundus mensis 17. eiusdem, qua cœptum est fieri diluuium, facta ab anni currentis initio supputatione. Dicitur in Græco diferte hic annus sexcentessimus vitæ Noe (quod in Hebræo supprimitur) eo nimirum sensu, quo diluuium anno sexcentesimo Noe inijsse scribitur Gen. 7. v. 11. vt supra dixi.

Concl.

3. Prima die primi mensis terræ superficies, aquis nudata & exsiccata erat, interius vero humida, mollis & adhuc lutulenta: die 27. sequentis mensis terra ipsa ita perfecte arida siue sicca & solida extitit, vt commodam hominibus & bestijs habitationem præberet. Ita innuit textus ipse & plerique interpretam docent, Abulensis, Pererius, Cornelius, Bonfrerius, Saliarius an. mundi 1657. num. 5. & 6.

GEN. 8. v. 14.

Duratio
Diluuij.

Mense secundo, septimo & vigesimo die mensis arefacta est terra. Hinc apparet, quanto temporis spatio durauerit diluuium, Noe in Arca manente. Constat enim diluuium cœpisse, anno illo, quo numerabatur sexcentessimus vitæ Noe, die 27. secundi mensis. Gen. 7. v. 11. Finito autem penitus cum suis reliquijs diluuium, Noe cum suis ex Arca egressus est, mense secundo, septimo & vigesimo die mensis. Gen. 8. v. 14. & 18. vtique anno sexcentesimo primo. Transierunt igitur ab initio diluuij vsque ad exsensionem ex Arca inclusiue, annus vnus vsualis, & dies vndecim. Vtrum tunc anni solares in vsu fuerint, ita vt singuli communes 365. diebus constarent, in quæstione poni solet: probabilius puto fuisse lunares ordinariè dierum 354. cum Lyra Gen. 8. & alijs supra laudatis Gen. 7. q. 2. num. 9. Quod si ita est, nec annus iste Embolimus fuit, Noe clausus in Arca permanserit, ad diem 365. quo clauditur communis annus solaris. Hoc probabilissimum putat Bonfrerius hic v. 14. Neque huic calculationi aduersantur, quæ in hunc locum notat Cornelius. Puto enim diluuij tempore in vsu fuisse, annoseo fere modo constitutos, quo Hebræi iam olim vsi sunt, & per vnus mensis intercalationem, secundo vel tertio anno insertam, suos annos ad solis cursum reuocabant, vt habet ibidem Cornelius, qui hanc anni formam vocat solarem, eo quod Hebræi semper annum suum inchoarent à mense nouarum frugum, & in eo Pascha celebrarent. Fauet Iosephus, citatus illa q. 2. num. 10. Modus enim quo Iudæi annos dispensant facit vt lunaribus quidem mensibus vtantur, sed interposito certis temporibus Embolismo, Nisan haud procul ab æquinoctio verno retineant, atque adeo annos vsuales ad solis rorum quadantenus reducant. Quod ipsum lege accepta sub Moyle factitarunt, vt ea, de Paschate, eleuatione manipuli, Pentecoste, messe triticea obseruarent, quæ lege cauebantur. Non fuit igitur opus vlla fastorum mutatione, quoad numerum mensium, & die-

rum,

rūm, quando lex per Moysen data est; sed tantum monendi erant Hebræi, vt Nilam in mensibus anni sacri primus constanter haberetur, quia non solum eo mense contigerat Exodus, sed fortè etiam creatus fuerat Adam, & anni primus inde ducebantur.

2. Quamobrem Torniello & Saliano non assentior, dum anno mundi ^{Covellae.} 1656. & 1657. annum Noë sexcentessimum faciunt solarem, ex 12. mensibus lunariibus & diebus vndecim conglutinatum. Non enim video, cur lunares menses vsurpentur, nisi ad cursum lunæ accommodentur, ea ferè ratione, qua etiamnum factitant Hebræi. Hanc autem rationem omnino turbant dies isti vndecim adiecti; sic enim fieret, vt si annus 600. Noe, nouilunio iniret, sexcentessimus primus luna circiter vndecima, 602. luna 22. 603. luna 3. sequens circa plenilunium aperiretur, & totius annorum istorum decursu, menses dicti lunares, multum à lunari mutatione discreparent, ac proinde tolleretur omnis vsus vtilis mensium lunarium, qui vulgo alium in finem non vsurpantur, nisi vt singuli dies mensium, ætati lunæ, more modoque ciuili congruant: quod ficti isti dies vndecim non patiuntur, nisi quam rarissimè. Menses lunares non sunt ad vsum idonei, nisi vt ex ijs annus lunaris constituitur vel simplex 354. dierum, vel embolimæus 384. aut 383.

Q V E S T I O V N I C A.

Quomodo diluuij tempus ad menses Romanos accommodari possit.

1. **A**ugustinus Torniellus ad annum mund. 1657. num. 3. rationi magis consentaneum putat, diluuium autumno inijsse, & anno sequenti circa Nouembrem esse finitum. Nihilominus num. 4. prolixè argumenta congerit, quibus confirmet opinionem Antonij Fonseca Lusitani, qui in suis super Caietani commentaria notis, Gen. 8. arbitratur mense Ianuario Patriarcham ex Arca egressum, & Ianum à Gentilibus nuncupatum. Verum quicquid sit de Iani appellatione; exitus de Arca, non est tribuendus mensi Ianuario, tum quia reclamant vbique Scriptores, tum quia Torniellus asserit probabilius esse ipsum Noë, non præcisè ab eo tempore quo ex Arca pedem extulit, nimirum 27. mensis secundi: sed à proximo mensis tertij initio, nouum annum, nouam æram instituisse, primaque die sacrificium Deo obtulisse: tum denique quia coniecturæ, quas in hanc sententiam adducit, facilem ac obuiam habent solutionem, vt eas legenti patebit.

1. Opinia.

Refutatur

H

2. Hac

2. Hacigitur opinione omiſſâ, duratio diluuij, varijs nec improbabilibus modis aptari poteſt Romanis menſibus nunc vſitatis, prout ſunt variæ nec probabilitate carentes, de anno ante vulgarem Chriſti æram, quo diluuium accidiffe dicitur opiniones. Salianus & Torniellus illud adſcribunt anno 2398. Petauius 2329. Caluiſius 2294. Bucholcerus 2319. alij alio anno. Rem duobus exemplis illuſtrare ſufficiat. Petauius ſub initium lib. 13. ad annum m. 1655. hanc diluuij Chronotaxin breuiter ac dilucidè tradit. Anno, inquit, mundi labente 1655. à Ianuario, ineunte vero 1656. ab Octobri ac rerum conditu diluuium accidit. Menſis primus inijt Octobris x. feria iii. Menſis ſecundus Nouembris ix. Itaque decima ſeptima die menſis ſecundi, Nouemb. xv. pluuiæ cœperunt, & Noë in Arcam ingreſſus eſt. Quadraginta porto diebus continuè pluit, quod Decembris 26. die feria iii. fieri deſijt. Eodem interuallo aquæ cæteræ, vehementius inundarunt, ac terram vniuerſam operuerunt, ſic vt quindecim cubitis ſupra montium vertices eminent. Anno verò mundi 1656. his verbis orſam Chronologiam pertexit: Huius anni maiorem partem diluuium occupauit. Poſtquam diebus centum & quinquaginta, partim ingentibus pluuijs, partim inundante mari auctæ in immenſum aquæ terram obruerunt; deinceps minui cœperunt à die 17. menſis æquabilis ſeptimi, qui eſt Aprilis xxiv. feria iii. inde xxvii. die menſis eiſdem, hoc eſt, vndecimo poſtquam minui cœpta ſunt, Maij xv. feria vt. requieuit Arca ſuper montes Armeniæ, vt habet editio Latina vulgata. Poſtea decimo menſe, prima die apparuerunt cacumina montium Iulij vii. feria vii. Poſt dies xl. Noë coruum emiſit ex Arca Auguſti xv. feria v. qui nō eſt reuerſus. Poſt vii. dies Auguſti xxiii. feria v. columbam dimiſit, quæ cum in ſiccō pedem ſigere non poſſet, ad eum reuertitur. Igitur poſt ſeptem alios dies, hoc eſt, Auguſti xxx. feria v. iterum emiſit columbam, quæ ad eum reuerſa virentem oleæ ramum attulit. Rurſus poſt ſeptem dies Septemb. vi. feria v. columbam dimiſit, quæ non eſt reuerſa. Euoluto demum anno ſexcenteſimo Noëmi & ineunte ſexcenteſimo primo, menſe primo, id eſt, Octobris x. feria vii. ſiccatis iam aquis Noë reſtūm Arce diduxit. Menſe deinde ſecundo, die xxvii. nempe Decembris vii. feria vii. iuſſu Dei Noë ex Arca digreſſus eſt, ac Soteria celebravit. Hæc ibi Petauius, quæ latius explicat tomo 2. lib. ix. cap. xi.

*Chronotaxi
de diluuij
ex Caluiſio.*

3. Sethus Caluiſius ad annum m. 1656. ſic ſcribit. Noah die 21. Nouembris feria 4. accipit mandatum, vt ingreſſus Arcam cum vxore, tribus filijs & omnis generis animalibus. Pluuiæ incipiunt die 28. Nouembris &c. Ad annum verò 1657. pluuiæ ceſſant die 6. Ianuarij. Arca quieuit die 26. Aprilis in montibus Ararat. Circa octauam Iulij apparuerunt cacumina montium. Noah coruum emittit circa 17. Auguſti, poſt octiduum die 24. Auguſti emittit

mittit columbam, iterum post octiduum ultimo Augusti columba emissa læ-
tum aquarum imminutarum nuncium præbet, exhibito ramusculo oleæ viren-
tis. Die 7. Septembris columba emissa non redit. Circa vndecimum Octo-
bris Noah tectum Arcæ remouet, seq; cum omnibus animantibus iterum ter-
ræ committit, circa 7. Decembris. Hæc ex illo, paucis omissis, ad Chronolo-
giam non spectantibus: quæ prolixius deducit Isagoges Chron. cap. 33.

4. Nota hunc authorem sequi textum Hebræum, ex quo Arcæ quietem *Nota 1.*
notat 17. mensis septimi: atque ita iuxta ipsius computum, eadem die qua cor-
perunt aquæ imminui, Arca requieuit. Quod licet absurdum sit, mauult tamen
hereticus hoc admittere, quam cum Sanctis Patribus Latinam & Græcam
versionem admittere. Vide supra, quæ annoto Gen. 7. q. 2. sub finem.

5. Aduerte rursus horum duorum authorum calculationem congruere *Nota 2.*
annis Iulianis, siue Calendario veteri, quo à Christi pueritia vsque ad Grego-
rium XIII. vsi sunt Romani, tum Ethnici, tum Christiani. Denique in vtriusque
supputationibus accipiendos esse menses 30. dierum.

6. Ego vero probabilius existimo Patriarchas vt pote Astronomiæ non *Opinio an-
thoris.*
ignaros, & à vulgi consuetudine non abhorrentes, talem anni formam obser-
uasse, vt singulorum annorum capita non multis diebus ab æquinoctio dista-
rent, & vsu saltem ciuili initia mensium cum nouilunijs congruerent: ac pro-
inde mensibus lunaribus vsos fuisse, qui magis Gregoriano quam Iuliano Cal-
endario responderent. Cum etiam ex æquo & bono constituam diluuium
anno mundi 1656. ante communem æram Christi 2385. putauit subijciendum
diagramma, durationis diluuij per dies singulos extensæ & ad menses lunares,
& Romanos accommodatæ, iuxta formam styli Gregoriani. Incipio verò di-
luuij Chronotaxin à die 17. mensis secundi, anni tunc currentis, qui erat sex-
centessimus Noë, eiusque dies 46. elapsi erant, si mensis primus fuit plenus:
quamuis potius crediderim fuisse cauum. Sed communi appre-
hensionî hîc seruiô.

H 2

DIAGRAM-

DIAGRAMMA DVRATIONIS DILV VII.

Dies anni	Dies ab initio diluuij.	Mensis lunaris Iiar.	Mensis Rom. Maj.		Dies anni.	Dies ab initio diluuij.	Mensis lunaris Iiar.	Mensis Rom. Maj.
47	1	17. a	6	a Die 27. secundi mensis cepit diluuiū. Gen. 7. v. 12. Si id contigit, anno ante aram Christi 2387. initium anni Lunaris commodè referri potest ad 10. Aprilis Iuliani cyclo Solis r. lit. Domin. B. A. Aureo numero 17. Stylo vero Gregoriano, quo hic vror ad 21. Martij fer. 2. lit. Dom. C. B.	69	23	10	28
48	2	18	7		70	24	11	29
49	3	19	8		71	25	12	30
50	4	20	9		72	26	13	31
51	5	21	10		73	27	14	1. Iun.
52	6	22	11		74	28	15	2
53	7	23	12		75	29	16	3
54	8	24	13		76	30	17	4
55	9	25	14		77	31	18	5
56	10	26	15		78	32	19	6
57	11	27	16	79	33	20	7	
58	12	28	17	80	34	21	8	
59	13	29	18	b Incipit Sivan mensis tertius.	81	35	22	9
60	14	1. b	19		82	36	23	10
61	15	2	20	c Vltimus dies pluuiæ fuit quadragesimus ab initio diluuij 27. mensis Sivan 14. Iulij fer. 3. Diluuium autè incepit die 17. secundi mensis Maij Gregoriani die 6. fer. 6.	83	37	24	11
62	16	3	21		84	38	25	12
63	17	4	22		85	39	26	13
64	18	5	23		86	40. 6	27	14
65	19	6	24		87	41	28	15
66	20	7	25		88	42	29	16
67	21	8	26	d Tamuz 4. mensis inijt die 44. ab initio Diluuij 18. Iunij.	89	43	30	17
68	22	9	27		90	44	1. d	18

Dies

Dies anni.	Dies ab initio diluuij.	Mensis lunaris.	Mensis Rom. lun.
91	45	2	19
92	46	3	20
93	47	4	21
94	48	5	22
95	49	6	23
96	50	7	24
97	51	8	25
98	52	9	26
99	53	10	27
100	54	11	28
101	55	12	29
102	56	13	30
103	57	14	1. Iul.
104	58	15	2
105	59	16	3
106	60	17	4
107	61	18	5
108	62	19	6
109	63	20	7
110	64	21	8
111	65	22	9
112	66	23	10

Dies anni.	Dies ab initio Diluu.	Mensis lunaris.	Mensis Rom. Iun.
113	67	24	11
114	68	25	12
115	69	26	13
116	70	27	14
117	71	28	15
118	72	29	16
119	73	1. e	17
120	74	2	18
121	75	3	19
122	76	4	20
123	77	5	21
124	78	6	22
125	79	7	23
126	80	8	24
127	81	9	25
128	82	10	26
129	83	11	27
130	84	12	28
131	85	13	29
132	86	14	30
133	87	15	31
134	88	16	1. Aug

H 3

Dies

Dies

Dies anni vsua- lis.	Dies ab i- nitio diluuij.	Mensis Ab	Mensis Rom. Aug.		Dies anni vsua- lis.	Dies ab ini- tio di- luuij.	Mensis Ab	Mensis Rom. Aug.
135	89	17	2		157	111	9	24
136	90	18	3		158	112	10	25
137	91	19	4		159	113	11	26
138	92	20	5		160	114	12	27
139	93	21	6		161	115	13	28
140	94	22	7		162	116	14	29
141	95	23	8		163	117	15	30
142	96	24	9		164	118	16	31
143	97	25	10		165	119	17	i. Sept.
144	98	26	11		166	120	18	2
145	99	27	12		167	121	19	3
146	100	28	13		168	122	20	4
147	101	29	14		169	123	21	5
148	102	30	15		170	124	22	6
149	103	1. f	16	f Elul mensis sextus	171	125	23	7
150	104	2	17	incipit die 103. di- luuij, Augusti 16.	172	126	24	8
151	105	3	18		173	127	25	9
152	106	4	19		174	128	26	10
153	107	5	20		175	129	27	11
154	108	6	21	g Die 178. ab initio anni 132. ab initio diluuij, Septemb.	176	130	28	12
155	109	7	22	14. aperitur mensis septimus Tisri.	177	131	29	13
156	110	8	23		178	132	1. g	14

Dies anni.	Dies ab initio diluuij.	Mensis Tisri.	Mensis Sept.		Dies anni.	Dies ab initio diluuij.	Mensis Tisri.	Mensis Sept.
179	133	2	15		201	155	24	7
180	134	3	16	h Obtinuerunt aqua terram 150. diebus. Gen.7.v.24.	202	156	25	8
181	135	4	17	Et coeperunt minui post 150. dies. Gen.8.v.3. nempe ab incepto diluuii. Dies autem centesima	203	157	26	9
182	136	5	18	quingagesima incidit in 2. Octobris fer.1.	204	158	27 k	10
183	137	6	19		205	159	28	11
184	138	7	20		206	160	29	12
185	139	8	21		207	161	30	13
186	140	9	22		208	162	1. l	14
187	141	10	23		209	163	2	15
188	142	11	24		210	164	3	16
189	143	12	25	k Requiesit arca	211	165	4	17
190	144	13	26	in mense septimo vigesimo septimo die mensis super montes Armenia. Gen.8.v.4. puta 10. Octobris fer.2.	212	166	5	18
191	145	14	27		213	167	6	19
192	146	15	28		214	168	7	20
193	147	16	29		215	169	8	21
194	148	17	30		216	170	9	22
195	149	18	1. Oct.		217	171	10	23
196	150	19 h	2	l Die 162. ab initio diluuij coepit mensis octauus Marchefuan.	218	172	11	24
197	151	20	3		219	173	12	25
198	152	21	4		220	174	13	26
199	153	22	5		221	175	14	27
200	154	23	6		222	176	15	28

Dies

Dies anni.	Ab initio diluuij.	Mensis Chesuā	Mensis Octob.		Dies anni.	Ab initio diluuij.	Mensis Chesuā	Mensis Octob.
223	177	16	29		245	199	9	20
224	178	17	30		246	200	10	21
225	179	18	31		247	201	11	22
226	180	19	1. NOV.		248	202	12	23
227	181	20	2		249	203	13	24
228	182	21	3		250	204	14	25
229	183	22	4		251	205	15	26
230	184	23	5		252	206	16	27
231	185	24	6		253	207	17	28
232	186	25	7		254	208	18	29
233	187	26	8		255	209	19	30
234	188	27	9		256	210	20	1. Dec.
235	189	28	10		257	211	21	2
236	190	29	11		258	212	22	3
237	191	1. III	12	m Initium mensis noni Casleu.	259	213	23	4
238	192	2	13		260	214	24	5
239	193	3	14		261	215	25	6
240	194	4	15		262	216	26	7
241	195	5	16		263	217	27	8
242	196	6	17		264	218	28	9
243	197	7	18		265	219	29	10
244	198	8	19		266	220	30	11

Dies

Dies anni.	Ab initio diluuij.	Mensis Tebeth	Mensis Decēb.		Dies anni.	Ab initio diluuij.	Mensis Tebeth	Mensis Decēb.
267	221	1	12	n Initium mensis decimi Tebeth. Decimo mense prima die mensis apparuerunt cacumina montium. Gen. 8. v. 5. die ab inchoato diluuiō 221. Decembris 12. fer. 2.	289	243	23	3
268	222	2	13		290	244	24	4
269	223	3	14		291	245	25	5
270	224	4	15		292	246	26	6
271	225	5	16	p Initium mensis vndecimi Sebat.	293	247	27	7
272	226	6	17		294	248	28	8
273	227	7	18	q Cumq; transissent 40. dies aperiens Nā fenestram arca, quam fecerat, dimisit eorum. Gen. 8. v. 6. Hi 40. dies ab initio mensis decimi computantur, & finiuntur die 11. mensis vndecimi 20. Ianuarij, ann. ante Chr. 2384. feria 6. Sequenti die, puto emissam prima vice columbam fer. 7. de qua Gen. 8. v. 8. Emisit quoq; columbam post eam.	295	249	29	9
274	228	8	19		296	250	1. p	10
275	229	9	20		297	251	2	11
276	230	10	21		298	252	3	12
277	231	11	22	299	253	4	13	
278	232	12	23	300	254	5	14	
279	233	13	24	301	255	6	15	
280	234	14	25	302	256	7	16	
281	235	15	26	303	257	8	17	
282	236	16	27	304	258	9	18	
283	237	17	28	305	259	10	19	
284	238	18	29	306	260	11 q	20	
285	239	19	30	307	261	12	21	
286	240	20	31	308	262	13	22	
287	241	21	1. Ian.	309	263	14	23	
288	242	22	2	310	264	15	24	

I

Dns

Dies anni	Ab ini- tio di- lunii.	Mensis Sebat.	Mensis Ianua.		Dies anni	Ab i- nitio diluuij.	Mensis Sebat.	Mensis Ianua.
311	265	16	25		333	287	8	16
312	266	17	26		343	288	9	17
313	267	18 <i>r</i>	27	* Circa diem 8. mēsis vndecimi pu- to emissam altera vice columbā, quā- do dicitur ramum virentis oliuę in ar- cam retulisse.	335	289	10	18
314	268	19	28		336	290	11	19
315	269	20	29		337	291	12	20
316	270	21	30		338	292	13	21
317	271	22	31		339	293	14	22
318	272	23	1. Feb.		340	294	15	23
319	273	24	2	* Circa 25. aut 26. mēsis vndecimi, tertium emissā col- lumbā, non redijt in arcam. v. 12.	341	295	16	24
320	274	25 <i>a</i>	3		342	296	17	25
321	275	26	4		343	297	18	26
322	276	27	5		344	298	19	27
323	277	28	6		345	299	20	28
324	278	29	7		346	300	21	1. Mar.
325	279	30	8	* Initium mēsis duodecimi Adar dicti.	347	301	22	2
326	280	1. b	9		348	302	23	3
327	281	2	10		349	303	24	4
328	282	3	11		350	304	25	5
329	283	4	12		351	305	26	6
330	284	5	13		352	306	27	7
331	285	6	14		353	307	28	8
332	286	7	15		354	308	29	9

Dies anni.	Ab initio diluuij.	Mensis Nisan.	Mensis Martij.		Dies anni	Ab initio diluuij.	Mensis Nisan.	Mensis Martij.	
355	309	1 c	10	c Initium primi mensis anni ab Orbe condito 1657. quo spectat illud Gen.8. v.13. Igitur sexcentesimo primo anno, primo mense, primadie mensis, imminuta sunt aqua super terram.	12	331	23	1. Apr.	
356	310	2	11		13	332	24	2	
357	311	3	12		14	333	25	3	
358	312	4	13		15	334	26	4	
359	313	5	14		16	335	27	5	
360	314	6	15		17	336	28	6	
361	315	7	16		18	337	29	7	
362	316	8	17		19	338	30	8	
363	317	9	18		d Finis anni solaris.	20	339	1. c	9
364	318	10	19		e Initium mensis secundi, qui postea dictus est Iar.	21	340	2	10
365	319	11	20			22	341	3	11
1. d	320	12	21			23	342	4	12
2	321	13	22			24	343	5	13
3	322	14	23			25	344	6	14
4	323	15	24			26	345	7	15
5	324	16	25			27	346	8	16
6	325	17	26			28	347	9	17
7	326	18	27			29	348	10	18
8	327	19	28			30	349	11	19
9	328	20	29		31	350	12	20	
10	329	21	30		32	351	13	21	
11	330	22	31		33	352	14	22	

I 2

Dies

Dies anni.	Ab mi- tio di- luuij.	Mensis Iar.	Mensis Aprilis
34	353.	15	23
35	354	16	24
36	355	17	25
37	356	18.	26
38	357	19	27
39	358	20.	28.
40	359	21.	29.
41	360.	22.	30.
42	361	23.	1. Maij
43	362	24	2.
44	363	25	3.
45	364	26	4
46	365	27	5
		f	

f. Mense secundo, septimo & vigesimo die mensis arefacta est terra. Gen. 8. v. 14. Tunc Noë cum suis iussu Dei, ex arca egressus, sacrificat. vers. 18. Egressum Noë ex arca, refero ad diem 5. Maij, cum anno precedenti sexta die eiusdem in eam ingressus esset. Qui verò in historia diluuij menses 30. dierum, & quantitatem anni æquabilis Ægyptiaci sumendam existimant, Patriarcham anno integro solari & diebus vndecim in arca remorantur.

IN CAPVT IX.

GEN. v. 21.

*Huius hi-
storia tem-
pore in cer-
tano est.*

Bibensq; vinum inebriatus est, &c. Quoto anno post diluuium id acciderit, incertum est. Theodoretus q. 57. in Genesis tradit ex Hebræis Chanaan filium Chami, primò auium suam nudatam petulanter aspexisse, tum parenti suo rem istam retulisse, Chamum filij petulantiam non eoërcuisse, imò senis nuditatem irrisisse, ac fratribus, nisi modestiores fuissent, illudendam proposuisse. Hanc traditionem admittit Caieranus, in hunc versiculum, Meno-
chius

nochius vers. 25. Salianus ann. m. 1671. num. 2. Eandem referunt & tacite approbare videntur Pererius hîc, Torriellus ann. m. 1666. num. 3. Probabilitate non carere assentit Bonfrerius, cui assentior. Hinc ratio facile redditur, cur & Patriarcha non in alios Chami filios, sed in Chanaan solum maledictionis fulmen intorserit: quia videlicet illi fuerant peccati exsartes, Chanaan verò sceleris particeps, ita & maledictioni obnoxius. Atque ita probabile est, annis aliquot à diluuiò decursis hoc accidisse, quando nimirum Chanaan, post tres suos fratres natus doli capax erat, vt notant S. Ambrosius cap. 32. Pererius, Dell Rio, Cornelius, Bonfrerius, Salianus, Torriellus. Vtrum verò iam adultus fuerit incompertum est. Crediderim potius eum adhuc puerum tunc fuisse, sicut eum vocat Septuaginta, siue adolescentulum, 10. aut 12. circiter annorum, vt nonnullis auctorum citatorum placeat. Esto demonstratiuè refelli non possint, ij qui fortè dicerent, Chanaan iam ad ætatem adultam peruenisse, vel quædam Gennadio & Origene, eum natum necdum fuisse, quando Noë nudatus fuit, arbitrarentur. Sicut enim Prophetico spiritu Noë Chanaanis male dixit, antequam existerent, ita & Chanaan nepoti, eius impietatem paternæ similem præuidens, maledicere potuit.

GEN. 9. v. 24.

Cum didicisset, quæ fecerat ei filius suus minor, Septuaginta *ve* *ε* *ρ* *α* *ρ* *ο* *ν* vocant, quem Theodoretus putat fuisse Chanaan filium Chami, nepotem Noë, cui mox versiculo sequenti maledicitur: solent enim aui suos nepotes dulci filiorum vocabulo compellere. Iure autem poterat dici minor, vt distingueretur à Sem, Cham, & Iapheth; qui fuere maiores, & propinquiore Noë filij, vt aduertit Pererius. Communis tamen doctrina est, minoris filij nomine hîc intelligi ipsam Cham parentem Chanaan, qui comparatiuè minor siue iunior Semo dicitur, quamuis Iapheth senior. Ita Pererius, Cornelius, Bonfrerius, cum S. Chrystophoro hom. 29. in Genesim, vbi ait Chamum maiorem fuisse, quam Iapheth, dicit tamen minorem, & suis fratribus postponi, propter scelus in parentem commissum. Idem habet S. Ambrosius illo cap. 32. de Noë & Arca, qui cum dixisset, Cham fuisse medium filiorum Noë, subiungit, eum iuniorem appellari non ætate, non tempore, sed rudem sentu, & in quadam intellectu infantia constitutum.

Quis minor est filius Noë.

GEN. 9. v. 29.

Vixit autem Noë post diluuium trecentis quinquaginta annis: Hos annos sicut & biennium nati Alphaxad à transacto diluuiò putandos arbitror. Notant autem hic nonnulli Mathusalam vixisse cum Adamo annos 242. cum Noë verò circiter sexcentos, siquidem ipse Mathusala proximè ante diluuium obiit. Unde colligimus Patriarcham Noë viuxæ vocis oraculo à Mathusala rerum naturalium

Vixit Noë 350. annis à transacto diluuiò.

ralium & supernaturalium scientiam consequi potuisse, quam Adamus Mathusalæ tradiderat. Addunt aliqui Abrahamum cum Noë vixisse annos 58. (cū à diluuiio, vsque ad excessum Noë Scriptura 350. annos numeret) & hoc modo plurimarum rerum scientiam ab Adamo per Mathusalam, & Noë ad Abrahā peruenisse. Verum hoc intelligi debet, ex eorum sententia, qui putant Abrahamum annis à diluuiio 292. elapsis natum. Ego verò cum alijs à diluuiio ad ortum Abrahæ annos 382. computo. Cum vero Semus ante Mathusalæ obitum annis vt minimum 98. natus fuerit, & post diluuium 502. annos vixerit; potuit ad annum Abrahami 120. peruenisse, & quæ ipse Semus à Mathusalā, & hic à primo parente didicerat, cum Abrahamo communicare.

IN CAPVT X.

GEN. v. 21.

*An Iaphet
natus ante
Semum.
1. Opinio
affirmat.*

1. Ratio.

2. Ratio.

*2. Opinio
negat.*

Fratre Iaphet maiore. Græca habent ἀδελφὸν ἰαφὲθ τῷ μεγάλῳ, fratri Iaphet maioris: textus verò Hebræus ex se ambiguus est. Opinionem Rabinorum & textum Græcum secuti Lyranus & Tostatus, putauerunt Iaphet, siue Iapetum fuisse natu maximum trium filiorum Noë, qui hic recensentur, secundum Cham, tertium Sem: quam opinionem probabilissimam existimauit Genebrardus. In cuius confirmationem adduci potest:

1. Quod Semus biennio post diluuium non nisi centum annorum dicatur. Gen. 11. v. 10. & Noë hos tres filios genuisse cum esset 500. annorum. Gen. 5. v. 31. Genuerit igitur Noë Iaphetum anno illo quingentesimo, Chamum 501. ac denique Semum 502. qui hoc modo biennio post diluuium centenarius inuenietur. 2. Quod hoc capite primo loco commemorentur filij Iapeti, deinde Cham, vltimò Sem. Si quis huius sententiæ authoribus obijciat scripturam, quæ filijs Noë recensendis constanter primum Semo locum tribuit, alterum Chamo, tertium Iapeto: Respondebunt, id fieri ratione dignitatis & sanctitatis, quia à Semo per Arphaxad descendit Abraham, atque adeo Messias ipse.

2. Tenenda nihilominus mihi videtur alia sententia, quæ iuxta vulgatam editionem, Semum inter fratres, Iapeto maiorem nominat. Ita legunt Caietanus, Pagninus, Vatablus, & legendum docent Cornelius atque Bonfrerius, qui notant verisimile esse, septuaginta versionem olim à Latina non discrepasse, eo quod in ijs eodem modo, quo in nostra editione legat S. Augustinus, lib. 16. de ciuit. cap. 3. S. verò Ambrosius cap. 31. sic sacram paginam interpretatur, vt Semus sit natu maximus filiorum Noë, medius Cham, minimus Iaphet: cui cum authoribus iam citatis assentior, fauente Torniello ann. m. 1659. vbi ait probabilius

bilius sibi videri Sem fuisse Iapeto maiorem, quod diserte afferit Menochius in hunc v. 21.

3. Ad id verò quod iam afferebatur, de filijs Noe anno ætatis ipsius 500. generati cæptis respondet Pererius lib. 13. disp. 10. vel Noe non cæpisse generare quingentesimo ætatis suæ anno præcisè: sed 502. eoque ipso anno Sem esse genitum, ob idque biennio post diluuium, fuisse eum centum annorum: vel Sem illo anno post diluuium, quo genuit Arphaxad, non fuisse centum annorum præcisè, sed centum & duorum: cum diuinæ Scripturæ mos sit, minutis numeris prætermisissis integrum siue rotundum numerum duntaxat commemorare. Idem habet Petavius lib. 9. cap. 17. & Cornelius in hunc locum, qui postea cap. 11. Gen. addit Sem genitum anno 502. Noe, & præcisè fuisse 100. annorum, quando genuit Arphaxad: quia enim, inquit, hic numerus minusus exprimitur, scilicet, quod biennio post diluuium Sem fuerit centum annorum, qui non exprimitur, cap. 5. vers. 32. hinc Moyses hic potius, quam capite 5. præcisè videtur consignare annos Sem. Hæc expositionem tuetur Bonfrerius, & ait sensum Scripturæ esse Gen. 5. Noe non ante 500. annum, sed sub illud tempus illos generasse. Idem habet Sallianusan. m. 1059. & 1659. Petavius in serie temporum ann. m. 1558. ait: Noe annos natus 502. genuit Sem. Et an. 1658. Arphaxad filius Sem nascitur, cum is centesimum annum ageret. Idem habet Caluissius an. m. 1658.

Ad 1. Raz.

4. Ratio etiam ad præcedentis opinionis firmamentum proposita, efficaç non videtur. Moyses enim paucis Cham & Iaphet profapiam expedire volebat, vt continuato postea historiæ filo, ordinem & res gestas posterorum Sem, sine interruptione vsque ad Abraham pertexeret. Primo loco recensentur filij Iaphet, deinde Chami, vltimo Semi, nempe à minimo, ad maximum natus Chami progenies filijs Semi proximè adiungitur, quia Moyses sæpius Chananzorum mentionem facturæ erat, propter historiæ de Semi posteris professæ instituendam.

Ad 2. Raz.

5. Neq; verò ex eo præcisè, quod Sem primo loco nominetur, eum ante alios genitum dixerim; neq; etiam ex eo, quod quis sanctitate & dignitate suos fratres antecedar, nomè ipsius fratrum nominibus semper præponi debere existimauerim. Sic enim Iuda ante suos fratres, David ante suos nominandus erat. Verum qui constanter in sacris literis ante suos fratres nominatur, is tempore cæteris præire censetur, nisi ratio sufficiens afferatur cur natiuitatis ordo nominibus eorum recensendis semper negligatur, vt in Abrahamo & eius fratribus contingit. E duobus igitur fratribus Iaphet Semus non dignitatis solum, sed etiam natiuitatis iure maior est, vt eum appellat vulgata editio. Gen. 10. v. 21.

Semus suis fratribus dignior & senior.

De Phaleg cuius fit mentio hęc v. 25. inquiram cap. seq. v. 16. quando sit natus, quomodo in diebus eius terra diuisa sit.

IN

Sem erat centum annorum, quando genuit Arphaxad biennio post diluuium.

*Sem quādo
natus.*

1. Semum anno parentis sui quingentesimo secundo potius, quam præcise 500. genitum fuisse arbitror cum Lyrano Gen. 5. & alijs authoribus cap. præcedenti v. 21. num. laudaris. Vt verò à Noe ad Arphaxad Chronologia huius extendatur, minimè mihi necessaria videretur notitia anni ætatis Noe, quo ille Semum, neque ætatis Semi, quo ille Arphaxadum genuerit. Siquidem anno Noe sexcentesimo inijt diluuium, anno sequenti mense secundo desijt: cui addito biennio reperietur annus, quo Arphaxad in lucem venit, quamuis ex Scripturâ non constaret quoto ætatis suæ anno Noe Semum, quoto suæ Semus Arphaxadum genuisset. Sed quæstio est: quomodo Arphaxad biennio post diluuium nasci potuerit, cum ex communi sententia parentes eius in Arca, vsu coniugij abstinerint: & duo fratres ante ipsum in Scriptura numerentur.

*Status
quæstionis.*

1. *Opinio.*

2. Sunt nonnulli, qui de hisce minutijs parum solliciti, diluuium signant anno mundi 1656. ortum Arphaxadi 1658. vti que anno altero post diluuium currente. Ita Gordonus, Petauus, Bellarminus, in suis tabulis. In eundem computum incidunt, qui annum mundi 1657. tribuunt diluuii, & 1659. natiuitati Arphaxad, vt Bucholcerus. His addit Salianus Verromium, Adrichomium, & Sectarijs, Codomannum, Vignerium, Caluissium, Bruchtonum, Capellum. Imo Caluissius anno mundi 1657. notat diluuium, 1658. natalem Arphaxad.

2. *Opinio
probabilior*

3. Tornellus autem & Salianus probabilius asserunt natum Arphaxad anno mundi 1659. duobus annis à diluuii exactis, currentibus anno 3. secunde ætatis, centesimo primo Sem, 602. Noe. Vix enim reddi potest ratio cur hic annus secundus à diluuii non censeatur completus, sicut anni Patriarcharum, ex quibus Chronologia ab Adamo ad diluuium, & hinc ad Thare deducitur vnanimi ferè consensu Chronologorum tanquam expleti sumuntur. Imo, quot quot ab Adamo ad diluuium 1656. annos, à diluuii ad Abrahamum cum Hebræis 292. annos colligunt, duos annos Chronologicos inter diluuii finem & ortum Arphaxad inferere coguntur, sicut, ab ortu Arphaxad vsque ad natum Salen 35. supputant. Viderint proinde authores iam num. 2. citati, quomodo suos calculos ponant. Dicunt quidem septuaginta Arphaxadum natum anno altero deurtæ tris, post Cataclysinum, sed liberam nobis relinquunt interpretationem, vt hunc annum completum intelligamus, & ab Orbe condito ad diluuiū vtiq; transactū annos 1656. inde ad natalē Abrahæ (si Cainan excludatur &

Thare

Thare septuagenario Abraham nascatur) 292. computeamus. Illo igitur anno mundi, quo Noe finito diluuiio ex Arca egressus est, videtur natus AElam, sequenti Assur, tertio Arphaxad, Deo eas vires mulieribus suppeditante, quæ proli tam crebro concipiendæ & alendæ pares essent. Sic non erit opus incertas causas expiscari, quibus Arphaxad, aut primo aut secundo inter AElam & Assur natus dicatur, cum tertio semper loco memoretur: hoc enim commodè natiuitatis ordini tribui potest.

4. Arbitrabitur forte quispiam AElam & Assur, propter nobilitatem prius nominari, quam Arphaxad hic Gen. 10. v. 22. & 1. Paralip. 1. v. 17. eo quod ab AElam Perseæ genus ducant, Assur verò Imperij Assyriorum conditor fuisse credatur. Verum debilis est hæc coniectura: si enim veræ dignitatis ratio haberetur, primo loco nominari deberet Arphaxad, à quo Abraham, Gens Hebræa David, Salomon, atque adeo Messias ipse descendit. Taceo præclaris S. Scripturæ interpretibus, Gen. 10. v. 11. videri probabilis Imperij Assyriorum conditorem non fuisse filium Semi, sed ex posteris Chami, vt habet Petauius lib. 9. cap. 13. Videri possunt Pererius, del Rio, Cornelius, Bonferrius & alij. Gen. 10. v. 11. Deinde probabile est, non nisi biennio post diluuium exacto, primum filium Semo natum fuisse. Vnde etiam colligimus AElam & Assur non eam ob causam præponi Arphaxado, ob quam prius Iapheth & Cham nominati dicebam quam ipsum Semum. Gen. 10. v. 21. num. 4. Duo enim anni Chronologici à diluuiio finito ad Naram Arphaxad intercesserant, ex eorum etiam sententiâ, qui à diluuiio ad Abrahamum 292. annos colligunt, hinc ad Exodum 505 à mundi conditu, ad Exodum 2453, vel qui admissio Cainan & dilata ad annum 130. Thare Abrahami natiuitate, à prima rerum origine ad Exodum 2543. putandos arbitrantur.

Arphaxad
nobilitas
suis fratri-
bus.

GEN. XI. V. 12.

QVÆSTIO I.

De Cainan iuniore.

1. Cainan senior fuit filius Enos, parens Malaleelis: iunior autem Cainan filius Arphaxad, parens Salæ. Hunc silent Hebræi codices & Chaldaica Paraphrasis: recensent septuaginta interpretes & S. Lucas. Si quidem Gen. 10. v. 24. sic in Hebræo & Chaldæo legimus: *Arphaxad genuit Sale, & Sale genuit Heber.* siue vt habet vulgata, *Arphaxad genuit Sale, de quo ortus est Heber.* Et cap. 11. v. 2. Porro *Arphaxad vixit triginta quinq. annis & genuit Sale.* Et 1. Paralip. 1. v. 18. *Arphaxad autem genuit Sale, qui & ipse genuit Heber.* Sic constanter si- letur nomen Cainan iunioris apud Hebræos.

Quis Cai-
nan se-
nior? quis
iunior?

K

2. A. E.

2. At vero septuaginta cap. 10. Gen. v. 24. sic habent: Arphaxad genuit Cainan: Cainan autem genuit Sale. Sale autem genuit Eber. Et cap. 11. v. 12. Et vixit Arphaxad annos centum & triginta quinque, & genuit Cainan: & vixit Arphaxad postquam genuit ipse Cainan annos 430. & genuit filios & filias, & mortuus est. Et vixit Cainan annos centum triginta, & genuit Sala: & vixit Cainan postquam genuit ipse Sala ann. 330. & genuit filios & filias, & mortuus est. Et 1. Paralip. 1. v. 18. Arphaxad genuit Cainan: Cainan autem genuit Sale. Eiusdem Cainan meminit Sanctus Lucas Euang. cap. 3. v. 36. qui fuit Sale, qui fuit Cainan, qui fuit Arphaxad.

Statum
questionis

1. opinio
negat.

Quæstio igitur hic primum oritur, antiqua, celebris, difficilis, vtram hic Cainan unquam in rerum natura fuerit, nec ne?

3. Negant tacite Iosephus, lib. 1. Antiq. cap. 6. Epiphanius heresi 55. Beda & A. do subrimide negare videntur: aperte vero negant Eugubinus, Ceteranus, Sixtus Senensis, Genebrardus, Driedo, Abulensis, Ioannes Lucidus, Petavius lib. 9. cap. 17. & turmatim sectarij, Funccius, Bibliander, Beroaldus, Mercator, Temporarius, Calvinus, Codomannus &c. Capellus vellet expunctum Cainan ex Euangelio S. Lucæ: Beza autem reapse expunctit. At vero Cornelius à Lapide in hunc locum multa quidem congerit: concludit tamen hæc suo loco, nempe Luc. 3. discutienda esse.

Ratio 1.

4. Probant recentiores hanc sententiam 1. Quia Hebræi codices, Paraphrastes Chaldaeus, vulgata editio Chronologiae Iudaicæ, Iosephus, Eusebius, Epiphanius locis citatis omittunt Cainan. Hebræi autem sunt præferendi Græcis ex sententia S. Augustini, lib. 15. Ciuit. cap. 3. Si translatio, inquit,

Ratio 2.

ab originali dissentit: & lingua potius credendum est, vnde in aliam per interpretem facta est translatio. 2. Alias sequeretur Moysem hic tam in Chronologia, quam

Ratio 3.

in historia mundi errasse: siquidem omisit Cainan, & annos ætatis eiusdem,

Ratio 4.

quos ante Natiuitatem Salæ vixerat. 3. Editio Romana 70. interpretum auctoritate Sixti V. vulgata, lib. 1. Paralip. cap. 1. excludit Cainan, & sic ostendit eundem Gen. 11. fuisse excludendum. 4. Totidem anni, tum generatio-

Ratio 5.

nis, tum vniuersæ ætatis tribuuntur Salæ, quot Cainan: vterque enim dicitur

Ratio 6.

genuisse filios, cum esset 130. annorum; inde vixisse 330. annos. Vnde suspicari

2. opinio
probabili
sim affir-
mat.

quispiam possit, intrusum esse Cainan, 5. S. Hieronymus, qui solet alias diligenter notare vbiicumque 70. ab Hebræis dissident, hoc præfens discrimen silet: ergo correctiores videtur habuisse Græcos, in quibus Cainan prætermittebatur. 6. Procopius Gazæus disertè ait: Hebraica veritas habet, Salam genitum esse ab Arphaxad: quæ enim in medio ponuntur obelisco signata videntur.

5. Contraria tamen sententia nec pauciores habet, & maioris auctori-

ritate.

ritatis scriptores, qui afferunt septuaginta seniores, Dei spiritu afflatos, absque mendacio inter Arphaxad & Salen posuisse Cainan. Nam Eusebius ad initium Chronici inter Patriarchas Cainan admittit, & Epiphanius bis in Anchorato & hæresi 66. ac initio Panatij; pauloque inferius ab Adamo ad Abraham generationes 21. recenset, cum dempto Cainan forent 20. tantum. Idem facit S. Augustinus lib. 16. ciuit. cap. 3. & 10. Nicephorus Constant. cap. 2. Chron. Contius ibidem, qui grauius in contrariæ sententiæ authores inuchitur. Fasti Siculi, Marianus Scorus, in Chron. Georgius Syncellus apud Scaligerum, quibus Beda, (quicquid aliqui dicant) assentiri videretur præfat. in Actus Apost. et si fateatur se non posse difficultatem expedire. Hos ex recentioribus sequuntur Torniellus & Salius anno 38. à diluuiò, Ribera præludio 2. in Prophetas, Salmeron tomo 3. tract. 28. Canus in locis Theologicis, Sigonius in Sulpitium, Lipomanus in catena, del Rio, Sa, in hoc cap. Bellarminus, Gordonus, Samerius in suis Chronol. Barradius tom. 1. Concord. Euang. lib. 5. cap. 29. Suarez in 3. p. q. 1. disp. 6. sect. 1. Toletus in caput 3. Lucæ, Vincentius Regius, lib. 1. Euangelicæ elucidationis cap. 3. ver. 10. Raderus in Fastos Siculos, Azor lib. 6. Institutionum moralium cap. 58. dicendum inquit, existimo 70. interpretes adidisse generationem Cainan, vel afflatu & instinctu spiritus S. vel viua traditione à maioribus per manus accepta, & ita Lucam eam posuisse. Addit Gordonus periodo 3. in hanc sententiam grauiores nostri temporis scriptores consentire. Ratio est, quia nulla reddi potest idonea causa, cur à 70. falsum asseratur, aut à S. Luca Euangelico textui falso insertum dicatur, at iusta ratio potuit esse, cur in Hebræis codicibus Cainan sileatur. Quæ enim vel Septuaginta interpretum, vel aliorum audacia tanta esse potuit, quæ non modo nomen Cainan, sed & annos, quos ante, quos post genitum filium vixisset memoratur, in sacrum textum intruderet, si Cainan nunquam exiit? Quæ malitia, quæ spes vilitatis, aut 70. seniores, aut eorum amanuenses potuit ad hoc mendacium impellere, tam disertis verbis, toties nomine repetito, tam accuratis annorum numeris concinnandum? Quomodo hic error in Euangelium irrepit? An fortè Euangelista prout apud 70. legerat, sic Cainan in Euangelium sine vlla explanatione retulit, nec curauit, falsumne, an verum esset? Absit hæc temeritas ab Euangelista: multo verò minus intexuit, quæ falsa esse nouerat. An fortè deceptus est S. Lucas, vt hæc licet falsa; vera tamen esse putaret? procul hæc deceptio, ab eo, cuius calamum S. spiritus assistentia regebat. An fortè mente subaudiebat hæc aut similia: prout in Græcis codicibus, quamuis falsò legitur? At hoc certè calamo exprimendum erat, ne Christiani in errore inducerentur, aut occasio daretur malè sensatis sectarijs eiusmodi glossemata quoties liberet

Ratione
2. opinio-
nis.

comminisci. An fortè ab aliquo, non Euangelista, Cainan margini primum adscriptus: deinde ab alio in textum translatus? eadem incommoda sequerentur.

*Ad 1. rati-
onem 1.
opinionis.*

4. Ad rationes contrariæ opinionis proclivè est generalem afferre respon-
sionem, eas duci ab autoritate negatiua. Editionem tum Hebræas, tum La-
tinam, veram esse, neque tanquam falsam ex Græco corrigi: sed per 70. senio-
res in veteri testamento, & per S. Lucam in nouo explicari, & quoad pauca
quæ deerant suppleri. Hebræus enim non asserit Cainan in rerum natura nun-
quam constituisse, sed tantum silentio præterit. Interpres autem Chaldeus, &
vulgatus Latinus iure Cainan omiserunt, ne ab officio puri interpretis disce-
dere viderentur. Iosephi autoritatem, vt alijs in locis, ita hic si commode ex-
plicari non potest, sine magno incommodo negligere licet. Cur autem Epi-
phanus illa hær. 55. negligat Cainan, quem alibi sapius Patriarchis annume-
rat, incertum est: forte, quia ibi contra Samaritanos disputat, qui non nisi He-
braicas scripturas admittebant, vt ex Radero notat Salianus: vel fortè, quia
generatio Cainan non erat necessaria ad argumentum, quo in Samaritanos
vtebatur, perperam existimantes Sem filium Noe eundem cum Melchisede-
cho fuisse. Iure enim Epiphanius Cainan prætermisit, ne quid afferret, quod
ab aduersarijs negari posset, vel non constaret ab ijs admitti, vt notat Bonfere-
rius. Quid autem reuera hac de re senserit Epiphanius, alibi satis ostendit. Eu-
sebius aliquando dissimulat Cainan: quem cum alibi exprimat, negasse non
censetur. Ad autoritatem S. Augustini respondeo: quando est pura transla-
tio, quæ à fonte ipso discrepat: fonti credendum potius, quam translationi. Sic
numeri annorum in serie Patriarcharum, ex Hebræo certius quam ex Græco
habentur. Sic latina quædam exemplaria, quæ Lucæ 15. v. 8. habebant *euertis do-
mum*, re ètè correctæ sunt ex Græco, vbi habetur, *euertit*. At verò, quando trans-
lationi adiuncta est declaratio, & quorundam quæ subintelligi possunt ex-
pressio, tunc admittitur translatio: nec tamen fons ipse deseritur; sed quod in
fonte latebat, quasi in apertam veritatis planiciem educitur. Vnde S. Augusti-
nus seipsum explicans ib. cap. 23. merito, ait, *creduntur septuaginta interpretes accep-
se propheticum spiritum, vt si quid eius auctoritate mutarent, atq; aliter quam erat, quod
interpretabantur dicerent, neq; hoc diuinitus esse dictum, dubitarentur*. Hæc ille, & meri-
tò: tunc enim aliter quidem rem narrant, quam scripto sit comprehensa; con-
trarium tamen non asserunt, sed quod obscurè aut imperfeètè scriptum erat,
clarius & perfeètius recensent.

*Ad 2. rati-
onem 1.
opinionis.*

5. Secundæ rationis neganda est illatio. Duobus modis, admissio Cainan
potest ab errore Moyse vindicari. 1. Si cum nonnullis, vt Toletus, dicamus
eum quidem olim inter Patriarchas Cainan posuisse, & annos eius, sed tem-
porum

porum aut hominum iniuria, vnum alterumue è sacra pagina versiculum excidisse. Corruptum enim aut saltem mutilum, non vno in loco Hebræum textum graues auctores opinantur, vt videre est apud Salmeronem illo tract. 28. & Bellarminum tomo 1. lib. 2. de Verbo Dei, cap. 2. Quod si perfidia Iudaica, quippiam alibi è Codicibus Hebræis erasit: cur non etiam hic, vel ob eam causam, vt si dem 70. senioribus derogaret, odiumq; in Ecclesiam Synagogæ reliquijs instillaret? Altero modo ab errore Moyse eximi potest, si cum Salliano, Salmerone, Del Rio, nihil hic Hebræis codicibus detractum indutum sit, sed iusta de causa Cainan à Moysse data opera prætermissum putemus. Sicut enim S. Matthæus cap. 1. sui Euangelij tres generationes translij, & S. Ioannes apocalyp. 7. tribum Dan inter cæteras non recensuit: Ita Moyse idonea aliqua de causa, puta vel latentis mysterij, vel quod decem tantum generationes à Noe ad Abraham recensere vellet, sicut totidem ab Adamo ad Noe retulerat, potuit vnam generationem præterire, & quod vel de Chronologia vel de historiarum perfectione scriptis non erat complexus, per traditionem ad posteros, atque ad deo successu temporis ad ipsos 70. interpretes transmittere. Neq; verò idcirco historia veritate caret, quod vna generatio omitatur, aut Arphaxad dicatur genuisse Salen, qui est illius nepos: nam & Euangelio sua constat veritas, licet in eo tres generationes sint intermissæ, & Ioramus dicatur genuisse Iosiam, qui fuit Iorami abnepos: hæc enim de generatione mediata sine mendacio intelligi possunt, iuxta vsitatum scholis axioma. *Quod est causa causa, est causa causati.* Minimè igitur absurdum videri debet, aliquid ad clarum veritatis sensum spectans, in textu Hebræo quandoque intelligi, quod à 70. senioribus explicetur, vt patet ex ijs, quæ de Cainan & Abel habemus, Gen. 4. v. 8. vbi Hebrææ & Chaldææ editioni hæc verba desunt; *eamus foras, siue in agrum,* quæ in Græca & Latina reperiuntur. Similiter, quæ Exodi 12. v. 40. dicuntur de tempore, quo Israelitæ habitauerunt in Ægypto latius Græci codices explicant, quam Hebræi, & ex his Latini atque Chaldæi, vt fuis illo loco declarabitur.

6. Nec est, quod vllum Chronologia sollicitum reddat: Est enim nunquam fuerit Cainan iunior, eritne idcirco clara in scripturis Chronologia? Haud facile conceder Petauius, memor eorum, quæ scripsit tum alibi tum lib. 9. cap. 6. §. Principio annorum, & cap. 17. ab initio: non concedent alij, qui memoria reperent intricatas illas rationes de Natali Abraham, de annis ab Exodo, vsque ad initia templi Salomonis, de annis Iosue, Iudicum, Regum Iuda, & Israel, seruituris Babylonicæ, Hebdomadam Danielis, &c. Plura hæc de re cum attulisset Bonfrerius Gen. 11. v. 12. *Malim, inquit, totam Chronologiam temporum, & rationem eueri & inueri, sateriq; me nescire, quid quoq; tempore gestum sit, quam*

scripturam mendacij arguere, quod nimis quam impium sit, vel quod ab Ecclesia omnibusq; passim Doctõribus receptum sit pro sacra scriptura, vt supposititium credere. Viderint, ne id fecisse putentur ij, qui Cainan negant vnquam fuisse, nomenq; Cainan per errorem in Euangelium impactam volunt.

Ad 3. Ra-
tionem 1.
opinionu.

7. Tertium argumentum in aduersarios retorquetur. Ista enim Biblia disertè Cainan exprimitur, in libro Geneleos: ergo in libro Paralip. eundem tacitè intellexerunt: libro Geneleos Arphaxad dicitur genuisse Cainan, pura immediate: in Paralipomenis scribitur genuisse Salam, subaudi, mediate. Cur vero Cainan in libris Paralipomenon tacitè prætereatur, causam nonnulli autumant, quod his libris eorum tantum catalogus texatur, qui magnæ alicuius familiæ capita fuerunt, & quasi agmen duxerunt, qualis putatur non fuisse Cainan. Addit Bonfrerius nihil mirum videri quod i. Paralip. 1. Romanum exemplar Cainan omitat, cum ibidem in margine notatum habeatur, in eo loco esse hiatum & lacunam, nec tantum ille versus desit, sed etiam aliquot alij antecedentes & sequentes.

Ad 4.

8. Ex quarto nihil aliud colligi potest, nisi quod Sale, tot annis ante & post susceptam prolem ibi nominatam vixerit, quot simili ratione patens eius vixerat: quid autem hic adynaton? quid absurdum? Imò fortè non deerunt, qui mirentur, id non sæpius in sacris codicibus reperiti.

Ad 5. & 6.

9. Quintum etiam argumentum ab autoritate negatiua ducitur, & sic negatur consecutio: quanquam satis pro Cainan steter S. Hieronymus, cum apud S. Lucam, & apud Eusebium in Chronico à se in linguam latinam translato, Cainan in choro Patriarcharum constituar, nec vsquam alibi contrariū insinuet. Neq; verisimile est eos codices S. Hieronymi manus effugisse, quibus eo tempore S. Augustinus & alij utebantur. Quin potius inde suspicio oriri potest S. Hieronymum, aut ex aliquibus exemplaribus Hebræis adhuc integris, aut aliunde cognouisse veritatem Græcæ translationis de Cainan, ac idcirco hac de re siluisse, sicut & filer de illo vers. 40. Exodi 12. Imo hoc ipso capite de annis Arphaxad, & Sale, nec non cap. 12. v. 8. & 9. cap. 23. v. 15. Non igitur omnia loca notauit S. Hieronymus in quibus 70. ab Hebræis dissentiant. Huius tamen loci cum meminisse refert Sixtus Senensis Biblioth. lib. 5. annot. 88. & ex eo Bonfrerius hic, ita vt S. Hieronymus fateatur S. Lucam in Euangelio Cainan poluisse, & nullatenus falsum scribere potuisse, spiritu sancto calamus regente.

Ad ratio-
nem Peta-
uii.

10. Ex dictis facile depromi potest solutio eorum, quæ assertoribus Cainan obijcit Petauus lib. 9. cap. 16. Idem enim author cap. 24. explicans verbum illum 40. Exodi 12. Non possumus, inquit, magis idoneos asserre vindices nodi istius, & interpretationis nostræ, quam seniores illos septuaginta, quos instinctu quodam afflatus, spiritus S. sacri codices vertisse, antiquorum Patrum pleriq; sentiunt. Idem proflus de Cai-

Cainan dicere possunt qui eum inter Patriarchas agnoscunt. Addit Perattius S. Paulum ad Galatas 3. v. 17. sine dubio ad eorundem 70. lectionem habuisse respectum. Verum quod de S. Paulo asserit ille: idem alij in negotio Cainan, de S. Luca affirmabunt. Dices: Cainan ab Hellenistis Christianis in Lucæ contextum eadem inculcatum esse licentia, qua & in septuaginta seniorum editionem prius irrepsit. R. 1. Probandum esset hoc assumptum. 2. Pari modo dicent S. Augustinus & alij Cainan patroni, idem objici posse de illo loco ad Galatas, & de Seniorum versione Exodi 12. v. 40. & sic Hebræos paucioribus quidem annis quam 430. in Aegypto moratos: certum tamen illius moræ annorum numerum non constare.

11. Dices iterum: Mendosus est locus ille apud S. Matthæum, quo Ioram dicitur genuisse Oziam, & Iosias Iechoniam: ergo & ille apud S. Lucam quo Sale ponitur Cainan. At quam facile inferas hanc consequentiam, tam secure negari potest. Ex tuo enim antecedente, æquè concludi posse videtur vers. illum ad Galatas, aut textum Hebræum, quo Arphaxad dicitur genuisse Sale corruptum esse.

12. Placet igitur eorum sententia, qui Cainan agnoscunt: quia etsi fateantur aliquid deesse Hebræis codicibus, ad plenam rerum explicationem, id tamen sine veritatis præiudicio fieri contendunt: qui verò Cainan non admittunt, coguntur asserere falsum esse, quod apud 70. legitur, & falso textu fictum Cainæ nomen, à S. Luca, vel alio quopiam in Euangelia derivatum, nulla adhibita cautione aut explicatione huius intrusionis, ac denique Ecclesiam hunc errorem dissimulare.

13. Perpendantur sine studio partium hæc à S. Augustino ad S. Hieron. scripta epist. 8. Ad hanc considerationem cogit te pietas, qua cognoscis fluctuare auctoritatem Scripturarum divinarum, ut in eis, quod vult quisque credat, quod non vult, non credat, si semel fuerit persuasum aliqua illos viros per quos nobis hæc ministrata sunt in scripturis suis officiosè potuisse mentiri. Et epist. 9. Si ad scripturas sanctas admissa fuerint velut officiosa mendacia: quid in eis remanebit auctoritatis? quæ tandem de scripturis illis sententia proferetur, cuius pondere contentiosa falsitatis obreratur improbitas? statim enim ut protuleris; si aliter sapit, qui contra nititur, dicet illud, quod prolatum eris bono aliquo officio scriptorem esse mentitum. Hæc tibi, quæ aliquo modo in eam quadrare videntur, qui dixerit, aliqua falsa per exscriptoris imprudentiam sacro textui inserta, præsertim ubi omnes editiones concordant. Vide notas in lib. Iud.

q. 4. num. 2.

Q V A-

1. Obiectio.

Resp.

2. Obiectio infirma.

S. Augustini doctrina.

QVÆSTIO II.

Quot annis Cainan vixerit, ante genitum Sale.

*Cainan
natus an
nos 30. ge-
nuit Sale.*

1. IN translatione septuaginta legimus Cainan fuisse 130. annorum, quando genuit Sale: quem annorum numerum retinet Marianus Scorus; sed non satis securè, calculos Græcos Hebræis admiscet. Quare breviter censendum puto, detrahendos esse centum annos, quos ut supra diximus, 70. singulis generationibus in prima & secunda ætate, ad numerum Hebræum quando ad 100. non pertingit, adijciunt: ac proinde Cainan fuisse 30. annorum, cum et natus est Sale. Ita computant Bellarminus, Tornielus, Pererius, Samerius, Gordonus, Salianus, Bonfrerius, &c. Natus est igitur Cainan, anno 38. corrente, post diluuium. Siquidem Arphaxad natus est biennio exacto post diluuium, & triginta quinque annos expleuerat ante ortum Cainan.

*Arphaxad
& Cainan
non fuerunt
fratres.*

2. Sunt qui putant Arphaxad & Cainan fratres fuisse, sed Cainan sine prole discessisse, ac Salen genitum secundum naturam ex Arphaxad; secundum legem ex Cainan. Patronos suæ opinionis laudant, Naclantum, Lyranum, & Temporarium &c. Verum hæc opinatio mihi non arridet. 1. Quia S. Lucas ca. 3. textit catalogum ascendentium, non autem lateralium consanguineorum, & ita de Arphaxad, Cainan, Sale, sicut de Abraham, Isaac, & Jacob loquitur. Quando Cainan dicitur fuisse frater Arphaxad; posset quidem absolutè intelligi ad hæc: contextus tamen verborum Euangelij præcedentium, & subsequen- tium, nec non intentio S. Lucæ, hanc interpretationem non admittit. Nimis violenta esset sine vlla necessitate æquiuocatio, ut inter 70. & amplius patres vnus frater, sine vlla differentia collocetur. 2. Falsa esset translatio 70. Gen. xi. vbi disertè Arphaxad dicitur genuisse Cainan: quod de fratre dici non potest. Deinde si mortuo Cainan, Arphaxad genuit Salen: quomodo ijdem 70. scribere potuerunt Cainan vixisse tot annos post genitum Salen: quomodo etiam error in annorum numerum irrepserit, saltem erit verum, Cainan genito Sale aliquandiu vixisse. Si aut Hebræo soli aut soli Græco lapsus esset impingendus: mallem errorem Græco tribuere. At vero existimo, nec in Græco, nec in Hebræo fallum haberi. Hebræus non affirmat quicquam, quod à Græco & veritate dissideat. Est enim verum, quod Arphaxad genuerit Salen, nempe mediatè, quando genuit Cainan, Tunc enim erat

causa causa.

QVÆSTIO III.

De Phaleg.

GEN. II. v. 16.

1. Diluio ad ortum Phaleg iuxta Hebræam & Latinam editionem colliguntur anni 101. excluso Cainan iuniore: isto vero admissio 131. Idcirco autem vocatus est Phaleg, (quod diuisionem significat) quod in diebus eius diuisa sit terra. Gen. 10. v. 25. Vtrum tamen sub natalem ipsius hæc diuisio facta sit, an postea, inter auctores non conuenit.

*Phaleg
natus an-
nis 131. à
diluuiio.
Statua
quæstionis.
1. Opinio.*

2. Prima opinio est nomen Phaleg non inditum fuisse filio Heber ex futuro euentu: sed ex eo, quod sub idem tempus, quo nascebatur, diuisio hominum in varias colonias acciderit. Ita Iosephus lib. 1. Antiq. cap. 7. S. Augustinus lib. 16. ciuit. cap. 11. *Intelligendum est, inquit, ipsum Heber propterea tale nomen imposuisse filio suo, ut vocaretur Phaleg, quod interpretatur diuisio, quia tunc ei natus est, quando terra per linguas diuisa est.* Quam sententiam latè defendit Bonfrerius Gen. 11. & probat: quia si terra diuisa est, in sine, aut decursu vitæ Phaleg, non erit ratio, cur ea potius in diebus Phaleg, quàm lectan fratris eius, facta dicatur, siquidè ambo illi fratres tunc viuebant. Confirmatur ex eo, quod alias Scriptura indicet similes euentus occasione præbuisse nomina nascentibus pueris imponendi. Sic Iacob à planta pedis fratris sui, quàm nascens manu apprehēderat nomen accepit. Gen. 25. v. 25. sic Nurus Heli filium suum Icabod appellauit, *dicens: translata est gloria de Israel.* 1. Reg. 4. v. 21. Huic opinioni adhærent Caluissius, & Bucholcerus.

Refutatur

3. Verum hæc Chronographia plerisque minus arridet, quia, ut ait Cornelius, Scriptura non ait in ortu, sed in diebus Phaleg diuisam esse terram. Neque sub ortum Phaleg tantus erat hominum numerus, ut sufficeret colonijs quaqua versum per orbem deducendis, & tot linguis inter se differentibus satis esset, prout communiter ab authoribus commemoratur. Deinde esto, de rigore loquendi, verè dici posset: in diebus lectan diuisa est terra: ab hac tamen diuisione Phaleg potius, quam frater ipsius appellationem sortitus est: quia nascente Phalego, Heber diuinitus hanc diuisionem futuram cognouit, non autem sub tempus natiuitatis lectan. Sic Lamech filium suum vocauit Noe, *dicens: iste consolabitur nos, ab operibus & laboribus manuum nostrarum.* Sic Oseas Propheta liberis suis nomina indidit, quibus significabantur mala populo Iudaico euentura. Ose 1. v. 6. & 9. Vnde apparet in Scripturis sacris nomina desumi, non solum à præteritis aut præsentibus, sed etiam à futuris euentis.

4. Secunda opinio est Rabbi Iosue, & Hebræorum in Seder Olam, qui sub finem vitæ Phaleg linguarum diuisum, & inde hominum in varias regiones

2. Opinio.

L nes

Reijcitur.

nes dispersionem contigisse arbitrantur, ea fortassis ratione ducti, quod non ante genus humanum sic propagatum putent, ut ista migratio in varias terras fieri posset. Verum hæc opinatio minus placet, quam præcedens. Ex ea enim sequeretur hæc linguarum & gentium diuisionem incidisse in annum circiter 340. à diluuiio, prout Hebræi excluso Cainan iuniore ratiocinia ponunt. Nam ortum Phaleg in annum 101. à diluuiio transactum conijciunt, quibus si accedant 239 anni vitæ Phaleg, exurgunt à diluuiio, ad linguarum & populorum separationem anni 340. quando secundum Hebræos Abrahamus annum agebat 48. Hoc autem aduersatur communi historicorum & Chronologorum asserto: quo Abraham natus dicitur anno 43. Nini Regis Assyriorum; ante Ninum verò Belus, quem plerique Nemrodum esse censent, annos 65. regnauerat: atque ita 107. ut minimum, coloniarum & aliqua regna ante natalem Abraham constituta erant, atque adeo in varias orbis partes concesserant illi, quos ab edificanda turri Babylonis, linguarum confusio abstraxerat. Porro Nemrod eundem fuisse, cum eo, quem Scriptores Ethnici Belum nominant, parentemque Nini, atque Babylone annos 65. regnasse tradit Eusebius initio Chronici; S. Hieronymus in cap. 2. Osee. S. Augustinus lib. 16. ciuit. cap. 17. Pererius lib. 15. in Gen. disp. 3. Cornelius à Lapide Gen. 10. v. 10. Salianus & Torniellus iam citandi. Petauus anno m. 25. 9.

3. Opinio probabilior

5. Tertia opinio est, linguarum & populorum diuisionem non esse factam sub ortum aut obitum Phaleg, sed annis aliquot ab eius natiuitate transactis. Ita Torniellus & Salianus ad annum m. 1931. Petauus lib. 9. cap. 13. Cornelius Gen. 10. v. 25. S. Chrysostomus hom. 30. in Gen. *Considera, ait, quem admodum res future præscientiam vocabulo nati pueri declarauit, ut cum videris rem opere adimpleram, non ultra mireris, videns diuinitus id pueri nomine prædictum.* Probatur hæc supputatio, quia Heber natus annos 34. genuit Phalegum, antequam nasceretur Iectan: non est autem prius facta dispersio gentium, quam Iectan 13. filios haberet, nec illos pueros, sed qui tam grandes iam familias haberent, ut in linguas proprias diuidi possent, & digni essent nominibus gentium, ut totidem verbis lib. 16. ciuitat. cap. 11. notat sanctus Augustinus, qui suspicatur quidem, Iectan esse maiorem natu: sed hoc non obstat huic rationi. Phaleg enim natus est anno 34. parentis sui, ergo Iectan frater ipsius, tantam sobolem nascente Phalego habere non potuit, ut 13. familias, ne dicam populos, constitueret, etiam si Iectan fuisset primogenitus Heberi.

Obiectio.

6. Occurrit Bonfrerius, & negat opus esse asserere hos filios Iectan natos fuisse tempore confusiois linguarum, sed satis esse, si dicamus paulo post natos & inchoatam terræ diuisionem à Iectane & cæteris qui turri extruende

inter-

interfuere; postmodum verò à filijs lectan distributionem perfectam nec non in plures partes ac populos dissectam. Addit probari non posse, eos omnes, qui cap. 10. Genes. recensentur, ædificationi turris & linguarum diuisioni interfuisse. At verò authores tertix opinionis instare possunt, & dicere, non esse sine ratione, post confusionem & dispersionem Babylonicam, aliam haud multo post in 13. colonias partitionem excogitandam. 2. Quo iure Bonfretius à prima deductione coloniarum filios lectan eximit, alius alias personas illo cap. 10. notatas excipiet, verbi gratia, filios Aram; contra communem interpretum sensum, qui singulos nepotum & posterorum Noe illo capite numeratos, vel asserunt, vel tanquam concessum sumunt, fuisse capita gentium à suis fratribus distincta, & propter linguarum diuersitatem peculiare populos constituisse, quibus omnibus ac singulis diuersas regiones assignant, eo profus modo, quo alijs familiarum principibus, qui eo tempore, quo linguæ vnus commercium esse desijt, in varias patrias concesserunt. 3. Verisimilius est ad vnã eandemque diuisionem respexisse, cum vers. 27. scripsit, *in diebus Phaleg diuisam esse terram*, & vers. 31. ait *istos (nempe proximè nominatos) esse filios Sem, secundum cognationes & linguas, & regiones in gentibus suis.* & vers. 32. *ab his diuisas esse gentes.* 4. Filij lectan in 13. populos diuisi, aut in possessiones incolis vacuas venerunt, aut iam ab alijs gentibus occupatas. Si prius, quærenda erit ratio, cur illi, quos linguæ vnus confusio in varias regiones distraxerat, tantam terræ portionem neglexerint, quantum filij lectan occuparunt. Sin posterus asserueris, diuinandum erit, quinam isti populi fuerint, quos lectanidæ suis sedibus expulerint. Si dixeris consultò relictas in futurum populis lectan sine habitatoribus prouincias; hoc ipso fateberis binas terræ diuisiones, alteram designatione, alteram reali executione factam, quod Bonfretius contra Epiphanium, Torniellum, Salianum, multis improbat.

7. Quamobrem probabilius existimo, confusionem linguarum, & populorum in varias plagas migrationem, non prius factam, quam filij lectan in eam multitudinem excreuissent, quæ tredecim gentibus sufficeret, & Phaleg iam ad ætatem adultam peruenuisset, ut volunt authores tertix opinionis, qui tamen non conueniunt de anno ætatis Phaleg, quo linguarum diuisio turris Babylonicæ ædificationem interceptit & eius ædificatores, *inde dispersit Dominus super faciem cunctarum regionum.* Gen. 11. v. 9.

8. Torniellus & Salianus id referunt ad annum 144. vitæ Phaleg, qui erat ipsis 275. à diluuiò, ante Natiuitatem Abrahamæ 107. Regnum enim Babylonicum in ipsa linguarum diuisione natum putant, in quo ante ortu Abrahamæ Belus siue Nemrod annos 65. Ninum 42. regnasse cõstans est Scriptorum sententia.

L 2

At

Responso.

Quando
facta lin-
guarum
diuisio.

Quoniam
anno 144.
vixit Phaleg.
Opinio.

At vero Bonferius negat constare posse regnum Babylonicum Beli cœpisse in ipsa linguarum diuisione, maximè cum Scriptura tradat, immisso linguarum diffidio ab ædificatione cessatum esse. Gen. 11. v. 8. Nemrod Babylone quidem regnasse fateatur, sed non nisi post Babylonicam confusionem confirmatis sensim per tyrannidem viribus, populis in suam potestatem redactis, viribus, ac in primis Babylone, extractis.

2. *Opinio.* Cornelius Gen. 10. ver. 10. censet Nemrod in Babel regnare cœpisse sub annum 170. à diluuiò, quo linguarum & gentium distractionem factam putat, tum sensim viribus & potentia auctum, factum esse regem, & quasi Monarcham anno 184. à diluuiò: inde regnum tenuisse annos 65. Nemrodo Ninum successisse, cuius regni anno 43. natus fuerit Abraham, annis post diluuium 292. nempe excluso Cainan, & natali Abrahæ ad annum 70. Thare signato.

3. *Opinio.* Petauius libro 13. ortum Phaleg, notat anno ante Christum 2227. confusionem linguarum & primordium imperij Assyriorum anno 2175. Beli interitum, & initium regnantis Nini anno 2110. obitum eiusdem Nini anno 2058. natalem Abrahæ anno 2036. ante æram Christi.

Corollar. 1. 9. Ex quibus patet 1. Petauium in eo cum Tornello & Saliano conuenire, quod à diuisione linguarum regni Babylonicæ æram deducat, Belo 65. annos Nino 52. tribuat: à communi verò sententia in eo recedere, quod Abrahæ natiuitatem ad annum 23. Semiramidis differat. 2. Ex eius sententia ab ortu Phaleg ad gentium dispersionem fluxisse annos 52. à diluuiò autem 153. Tertio patet, aliquem errorem in replexisse in ea quæ idem author habet lib. 9. cap. 14. vbi ad primordium Beli assequendum annis Abrahæ tantum 97. addit. Nini scilicet 42. & 55. Beli.

Conclusio. 10. Equidem ommissis aliorum authorum diffidijs existimo probabilior rem esse eorum computum, qui ab initio regni Babylonicæ, vsque ad ortum Abrahæ, annos 107. numerant, quorum 65. Belo tribuuntur, Nino 42. Vtrum vero dispersio gentium eodem tempore, an prius fuerit quam Belus regnum capesceret, affirmare non ausim: tardius factam non arbitror, licet suspicet Belum initio diuisionis terrarum, non nisi inter suos populares ducem fuisse, sicut in cæteris gentibus erant principes, & capita familiarum, quorum quilibet suam coloniam gubernabat: atque ita populos, aliquanto temporis spatio remansisse distinctos, prout deserta turris ædificatione, in suas quique regiones abscesserant, donec paulatim Belus, herili potius imperio, quam charitate partem missam resumeret, alias etiam ciuitates conderet, vicinis regionibus manuum adijceret, ac sese tandem palam pro rege gereret. Quod si mox ab ipsa populorum digressionem, annos regni Babylonicæ computare libuerit, dicatur Belus,

tunc suæ tantum genti, aliquam diu imperitasse, postea vicinas gentes sollicitas-
se, tandem vel ipse, vel Ninus, per fas & nefas, aliorum ditiones etiam remotio-
res inuasisse, vt tradunt Iustinus & Diodorus, qui libro 3. recensitis plurimis
gentibus à Nino subactis: *ad extremum, inquit, debellauit Zoroastrem regem Ba-
bavianorum, qui comparato quadringentorum hominum exercitu, aduersus Ninum pu-
gnaturus obviam ei processit, cum id temporis haberet Ninus in exercitu suo, (vt proditum
est à Ctesia) peditem decies septies centena millia, equitum ducenta millia, curruum autem
falcatorum, paulo minus decem millibus, & sexcentis.* Hæc Diodorus.

APPENDIX

De æra Babylonica.

Simplicius in lib. 2. de cælo, com. 46. meminit quarundam obseruationum
æreæ, quas Aristoteles in mandato Calisthenes Babylone in Græciam
misit, quæ teste Porphyrio erant annorum 1903. vsque ad Alexandri Macedo-
nis tempora signatæ. Vnde Chronologi huius æræ caput ad annum circiter
2233. ante vulgarem Christi epocham figunt, vt dixi in Chron. cap. 10. Pe-
tauius lib. 9. cap. 13. vno anno discrepat, quia à victo Dario orditur Alexandri
Magni tempora; ego à capta Babylone anno Periodi Iulianæ 2481. computa-
baui. Putauerit forte quispiam hanc æram à Babylonica gentium dispersio-
ne deduci; verum id sciri vix potest. Nam Tornellus & Sallianus hanc disper-
sionem circa annum 2123. ante vulgarem æram Christi factam putant, Cor-
nelius præter propter ann. 2126. Petauus 2175. qui apertè fatetur, aliquas ob-
seruationes in ista æra notatas, dispersione humani generis, & regni Babyloni-
ci primordijs antiquiores esse: quod non negant Serhus Caltrifius & Buchol-
cerus, qui hanc æram ante natalem Phaleg, cui gentium diuisionem adscri-
bunt, auspicantur. Mihi æra Babylonica oritur circa annum 20. Phaleg, quo
necdam fuisse linguarum confusionem arbitror. Si verum esset, quod aliqui ex
Epiphanio asserunt, nimirum ante ortum Phaleg, Noe tribus suis filijs suas
cuique terræ portiones sortitione attribuisse; hæc sortitio siue designatio prin-
cipijs æræ Babylonicæ præponeretur. Sciebant quidem mortales antequam
Vrbis & turris Babylonicæ fabricam aggredierentur, se in varias mundi partes
digressuros, vt innuitur Gen. 11. v. 4. vtrum autem inter eos, iam tum de orbis
distributione conuentum fuerit, & quantum temporis durante adhuc linguæ
communis vsu ædificationi sit impensum; non constat.

GEN. 11. v. 26.

Vixitq; Thare septuaginta annis, & genuit Abram, & Nachor & Aran.

Vt solidior sit loci huius explicatio, non erit abs re considerare, quid super
æo duo sancti Doctores Hieronymus & August. senserint: imò illa ipsa verba,
I 3 quæ

*Iniciam
æra Baby-
lonica.*

quæ in huius loci expositionem nobis scripta reliquerunt, huc bona fide transcribere, atque notis aliquot, & corollarijs illustrare.

QVÆSTIO IV.

Quoto anno Thare, natus sit Abraham, ex sententia S. Hieronymi.

*Doctrina
S. Hiero-
nymi.*

1. IN quæstionibus siue traditionibus super Genesin ad illa verba: *erat autem Abram septuaginta quinque annorum, quando egressus est ex Charran.* Gen. 12. insolubilis, inquit, quæstio. Si enim Thara pater Abraham, cum adhuc esset in regione Chaldæa 70. annorum genuit Abraham, & postea in Charran ducentesimo quinto ætatis suæ anno, mortuus est: quomodo nunc post mortem Tharæ Abraham exiens de Charra 75. annorum fuisse memoratur, cum à Natiuitate Abraham vsque ad mortem patris eius 135. fuisse anni docentur? Vera est igitur illa Hebræorum traditio, quam supra diximus, quod egressus sit Thare cum filijs suis, de igne Chaldæorum, & quod Abraham Babylonix vallatus incendio, quia illud adorare volebat, Dei sit auxilio liberatus, & ex illo tempore, ei dies vitæ, & tempus reputetur ætatis, ex quo confessus est Dominum, spernens idola Chaldæorum. Potest autem fieri, ut quia Scriptura reliquit incertum, ante paucos annos Thare de Chaldæa profectus venerit in Charran, quam mortem obiret, vel certe statim post persecutionem in Charran venerit, & ibi diutius sit moratus. Si quis ergo huic expositioni contrarius est, quærat aliam solutionem, & tunc ea rectè, quæ à nobis dicta sunt, improbabit.

*Corollarium
triplex.*

2. Ex his habemus 1. hanc quæstionem prima fronte videri insolubilem, si nimirum natalem Abraham ad 70. annum Tharæ constituamus. 2. Ad huius nodi solutionem nihil à S. Hieronymo afferri, nisi eam traditionem, quam paulo ante fabulam vocauerat. 3. Alijs relinqui huius difficultatis expeditionem.

*Abrahæ ve-
niens in
Chanaan
nitidei nō
erat 135.
annorum.*

3. Porro siue hæc narratio de igne Chaldæorum fabulosa sit, siue non bene ostendit Pererius dici non posse, Abrahamum cum primum in Chanaanitidem venit, annos vitæ suæ numerasse 135. à liberatione verò ab igne Chaldæorum fuisse 75. Nam hoc modo Isaac genitus fuisset, annis 35. antequam à Charran discessisset Abrahamus: hic enim erat 100. annorum, quando natus est Isaac. At verò sacra libri Genesios historia Abrahamum in terram Chanaan venisse tradit, antè natiuitatem Isaac: siquidem ut alia quæ clarissima sunt, taciteam, Agar nupsit Abrahamo, post annos decem, quam habitare cœperant in terra Chanaan Gen. 16. v. 3. Ismael autem ex Agare susceptus, iam erat tredecim annorum, cum biennio ante Natâ Isaac circûcideretur, ut patet Gen. 17. v. 24. & c. 18. Nec est quod obganniant Hebræi & dicant illos 100. annos, quos nascente Isaac Abrahamus gessisse dicitur, ab igne Chaldæorū numerandos sic

ficenim Isaac natus esset anno vitæ Abrahami 160. Atqui idem Isaac, quadragenarius viuo adhuc Abrahamo Rebeccam dedit uxorem. Gen. 24. Vixisset ergo Abrahamus annos 200. & amplius, contra lacram paginam, qua anni vitæ Abrahami 175, notantur. Gen. 25. v. 7.

QVÆSTIO V.

Quid hac de re scribat S. Augustinus.

Quest. 25, in Genesin sic scribit: Quomodo accipiendum sit, quod cum esset Thare pater Abrahamæ annorum 70 genuit Abraham, & postea cū suis omnibus, mansit in Charran, & vixit annos 205, in Charran, & mortuus est. Et dixit Dominus ad Abraham ut exiret de Charran, & exiit inde cum esset idem Abraham 75. annorum: nisi quia per recapitulationem, ostenditur viuo Thare locutum esse Dominum, & Abraham viuo patre suo, secundum præceptū Domini exiisse de Charran cum esset 75. annorum, centesimo & quadragésimo & quinto anno vitæ patris sui, si dies vitæ patris sui anni 205. fuerint, ut ideo scriptum sit, fuerunt anni vitæ Thare 205. in Charran: quia ibi compleuit oēs annos totius vitæ suæ. Soluitur ergo quæstio, per recapitulationem, quæ indissolubilis remaneret, si post mortem Thare acciperemus locutū esse Dominum ad Abraham, ut exiret de Charran, quia non poterat esse adhuc annorum 75. cum pater eius iam mortuus esset, qui eum 70. ætatis suæ anno genuerat, ut Abraham post mortem Patris sui annorum esset 135. si omnes anni patris eius 205. fuerunt. Recapitulatio itaque ista, si aduertatur in Scripturis, multas quæstiones soluit, quæ indissolubiles videri possint, secundum etiam superiorum quæstionum expositionem per eandem recapitulationem factā. Quamquam & aliter ista quæstio à quibusdam soluitur, ex illo computati annos ætatis Abrahamæ, ex quo liberatus est ex igne Chaldaeorum, in quem missus est, ut atderet, quia eundem ignem superstitione Chaldaeorum colere noluit. Liberatus inde, et si in Scripturis non legitur, Iudaica tamen narratione traditur.

*Doctrina
S. Augustini.*

*1. Solutio
per recapitulationem.*

2. Solutio.

Potest & sic solui: quoniam Scriptura quæ dixit: cum esset Thare annorum 70. genuit Abraham & Nachor, & Aran, non utique hoc intelligi voluit, quia eodem anno ætatis suæ omnes tres genuit, sed ex quo anno generare cæpit, eum annū commemoravit Scriptura. Fieri autem potest, ut posterior generatus sit Abraham sed merito excellentiæ, quæ in Scripturis valde commendatur, prior fuerit nominatus, sicut Propheta priorē nominavit minorē: *Iacob dilexi, Esau autē odio habui*, & in Paralipomenon cū sit quartus ordine nascēdi Iudas, prior est nominatus, à quo Iudaicæ genti nomen est datum, propter tribum regiā. Commodius autem plures exitus inveniuntur, quibus quæstiones difficiles dissoluntur. Consideranda sanè est narratio Stephani de hac re, cui magis harū expositionū non repugnet. Et illud quidem cogit, ut non sicut narrari videtur in Genesi post.

post mortem Thare locutus sit Deus ad Abraham, vt exiret de cognatione sua & de domo patris sui: sed cum esset in Mesopotamia, priusquam habitaret in Charran, iam vtique egressus de terra Chaldæorū, vt in illo itinere intelligatur ei locutus Deus. Sed quod Stephanus postea sic narrat: *tunc egressus Abraham de terra Chaldæorum, habitauit in Charran, & inde postquam mortuus est pater eius, collocauit eum in terra hac*, non paruus affert angustias huic expositioni, quæ fit per recapitulationem. Videtur enim habuisse imperium Domini, quo ei fuerat locutus, in itinere Mesopotamiæ egresso, de terra Chaldæorum & eunti in Charran, & hoc imperium post mortem patris sui obedienter implēsse, cum dicitur, *& habitauit in Charran: & inde postquam mortuus est pater eius collocauit eum in terra hac*. Ac per hoc manet quæstio. Si 75. annorum (sicut euidenter Scriptura Genesios loquitur) fuit, quando egressus est de Charran, quomodo potest esse hoc verum, nisi fortè quod ait Stephanus: *tunc Abraham egressus est de terra Chaldæorum, & habitauit in Charran*, non sic accipiatur, tunc egressus est, postquam illocutus est Dominus: iam enim erat in Mesopotamia, sicut supra dictum est, quando illud audiuit à Domino, sed ipsam regulam recapitulationis contextere voluit Stephanus, & simul dicere, vnde egressus, vbi habitauerit, cum ait: *tunc Abraham egressus est de terra Chaldæorum & habitauit in Charran*. In medio autem, id est, inter egressum de terra Chaldæorum & habitationem in Charran, locutus est ei Deus. Postea verò, quod adiungit Stephanus: *& inde postquam mortuus est pater eius collocauit eum in terra hac*, intuentum est, quia non dixit, & postquam mortuus est pater eius, egressus est de Charran: sed inde collocauit eum in terra hac, vt post habitationem in Charran, collocaretur in terra Chanaan, non post mortem patris egressus, sed post mortem patris collocatus in terra Chanaan, vt ordo verborum sit: habitauit in Charran, & inde collocauit eum in terra hac, postquam mortuus est pater eius, vt tunc intelligamus collocatum vel constitutum Abraham in terra Chanaan, quando illic eum nepotem suscepit, cuius vniuersum semen, illic fuerat regnaturum, ex promissione Dei hæreditate donata. Nam ex ipso Abraham natus est Ismael de Agar, nati & alij ex Cethura, ad quos terra illius non pertinet hæreditas, & ex Isaac natus est Esau, qui similiter ab illa hæreditate alienatus est. Et Iacob autem filio Isaac, quotquot filij nati sunt, id est, vniuersum semen eius ad illam hæreditatem pertinuit. Sic ergo collocatus, & constitutus est in illa terra Abraham, quoniam vixit vsque ad natiuitatem Iacob. Si re adè intelligitur, soluta quæstio est, secundum capitulationem, quamuis & aliæ solutiones non sint contemnendæ.

2. Hæc ibi S. Augustinus, qui eadem alijs verbis inculcat lib. 16. de ciuit. cap. 15. omiſſa ſecūda ſolutione, & hæc ſub ſinem capituli addit. Intelligendū eſt igitur,

igitur locutum Deum fuisse cum Abraham, cum esset in Mesopotamia, priusquam habitaret in Charra, sed eum in Charra peruenisse, cum patre retento apud se præcepto Dei, & inde exisse, septuagesimo & quinto suo, patris autem 145. anno. Collocationem verò eius in terra Chanaan, non profectiorem de Charra, post mortem patris eius factam esse dixit, quia iam mortuus erat pater eius quando emit terram, cuius ibi iam suæ rei cœpit esse possessor. Quod autem iam in Mesopotamia constituto, hoc est, iam egresso de terra Chaldeorum dixit Deus, *exi de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui*, non ut corpus inde eijceret, quod iam fecerat sed ut animam euelleret, dicitur, Non enim exierat inde animo, si spe & desiderio redeundi tenebatur, quæ spes & desiderium Deo iubente ac iuuante, & illo obediente fuerat amputanda. Non sanè incredibiliter existimatur cum postea secutus est Nachor patrem suum, tunc Abraham præceptum Domini impleuisse, ut cum Sara coniuge sua, & Loth filio fratris sui exiret de Charra hæc ibi.

3. Huc etiam spectant, quæ idem S. Doctor habet cap. 16. eiusdem libri, dum sic scribit: sed intelligendum est, quod eodem anno facta sunt omnia, & Dei promissio antequam in Charra habitaret Abraham, & in Charra habitatio eius, & inde profectio, non solum quia Eusebius in Chronieis, ab anno huius promissionis computat, & ostendit, post quadringentos & triginta annos exitum esse de Aegypto, quando lex data est, verum etiam quia id commemorat Apostolus Paulus Faet Vincentius lib. 1. Spec. hist. cap. 104. Abraham, inquit, cum esset annorum circiter 75. ad imperium Domini relicta patria & gente, acceptaq; promissione seminis & terra possidenda venit in terram Chanaan. Et clarius lib. 2. cap. 6.

4. Ex ijs, quæ hæc tenus ex S. Augustino retuli, patet primo, eum q. 25. in Gen. & illo cap. 15. lib. 16. de Ciuit. inquirere, quomodo sacra scriptura intelligatur dum ait, Thare dum esset 70. annorum genuisse Abraham, & Nachor, & Aran: Thare vixisse annos 205. & paulo post, nartet Abraham fuisse 75. annorum. 2. huius nodi tres afferri solutiones, primam per recapitulationem, secundam per traditionem, tertiam sine recapitulatione & traditione. Duæ priores explicationes referunt a brahæ natalem ad annum 70. Thare, postrema ad centesimum trigessimum. Duæ priores moriente Thare tribuunt Abrahamo annos vitæ 135. vltima 75. Pater tertio, non esse abs re, si ad euadendas difficultates questionum angustias, varijs modis vtamur. Commodius, inquit, plures exitus inueniuntur, quibus quæstiones difficiles dissoluantur. Quarto. Consideranda esse, quæ A. & 7. narrat S. Stephanus, & videndum cuiam harum trium explicationum minus repugnet. Quinto, cum prolixius verba S. Stephani ad primam solutionem retulisset, addidisse in fine q. 25. alias solutiones non esse contemnendas. Vnde colligo hanc quæstionem, non esse absolutè à S. Augustino definitam. Nec mirum: in

M

libris

Corollarium

1.

2.

3.

4.

5.

libris enim Quæstion. licet aliqua ita tractarit, vt soluta & exposita iudicari possint, ideo tamen Quæstionum libros, sic appellare voluit, quia ea qua ibi disputantur, magis quaerenda proposuit, quam quaesita dissoluit, vt ipse notat li. 2. Retr. c. 55. Neque etiam rem absoluisse videtur illo c. 23. de Ciuit. cum ibi duas ponat solutiones, & neutram refellat. Liberum igitur lectori relinquit, quã quisq; mallet interpretationem sequi. *Sextid.* S. Augustinum plus quidẽ operæ posuisse, vt declararet quomã pacto ea sententia defendi possit, quæ ortum Abrahamæ ad annum 70. Thare signandum putat: non tamen probare, sed supponere tantum, Abrahamum illo anno natum fuisse. Siquidem tertiam, quam affert solutionem, admonet non esse contemnendam, cuius tamen non meminit illo libro 16. Ciuit. quia forte nullam aut exiguam habet difficultatem vt Peterus fatetur, & infra dicam

7 *latius. Septimid.* Quædam, quæ ad explicationem primæ solutionis à S. Augustino afferuntur, non carere notabili difficultate. *Primid* enim, iuxta eam vix defendi potest, quomodo Ischa eadem sit, cum Sara, filia Aran, vxore Abrahamæ, quod tamen cum alijs plurimis docet S. Augustinus lib. 22. contra Faustum c. 35. & alibi. *Secundò*, quod ait primam Abrahamæ vocationem de qua loquitur S. Stephanus non esse factam in Chaldæa, sed in itinere, quo Abraham in Charan veniebat; alij plerique negant. *Tertid* quod asserit translationem suæ vt loquitur collocationem Abrahami in Chanaan, non fuisse profectioem ex Charris; sed tunc à Deo in terra promissionis collocatum quando ei natus est nepos Iacob, communiter maximè à recentioribus refutatur, qui tamen in hisce tribus punctis, nempe de vocatione Abrahamæ, vxore eius, & translatione in Chananitidem non absolute S. Augustini auctoritatem deserunt, sed solum ex hypothesi, si nimirum primam illam quæstionis solutionem propugnaret S. Augustinus; quod non facit: proponit quidem, sed alias etiam non contemnendas esse fatetur. *Octauo.* Si iuxta solutionem tertiam Thare non ante annu vitæ suæ septuagesimum tres illos filios, quorum meminit Scriptura generare cœpit, & minimus, aut saltem secundus natus fuit Abraham, dici poterit Abrahamus anno 75. ætatis suæ à Chaldæa diuino monitu Charras venisse cum parente suo, & vsq; ad eius obitum ibi habitasse, inde eodem anno, aut vi primæ vocationis, aut certè iterum à Deo monitum se in Chananitidem transtulisse

9 cum necdum haberet filium. *Nono* valde dubium esse, si non falsum, quod aliqui proferunt, nempe Abrahamum viuo adhuc parente, corpore quidem Deo paruiffe, postea verò animo, cum scilicet nulla eum ad reuifendas ædes paternas causa sollicitabat. Hoc enim non satis congruere videtur, cum prompta Abrahamæ obedientia. Nam sicut filium immolare iussus, sine mora de nocte surgens diuino mandato quantumuis arduo obsequi studuit, Gen. 22. v. 3. ita credibile est, Deo imperanti vt exiret, de terra, domo, cognatione sua, statim corpore

corpore & animo obtemperasse, eodemque anno, quo ei facta est prima promissio, venisse Charran, & inde in terram Chanaan. *Decimo*, ex sententia S. Augustini, quærendos quidem esse plures exitus, è difficilium quæstionum perplexitate, sed non plures exitus Abrahami de Charan.

QVÆSTIO VI.

Quando Deus Abrahamum Charris in Chananitidem transtulerit.

1. **I**D post mortem Tharæ accidisse testatur S. Stephanus Act. 7. v. 4. quod nemo scriptorum Christianorum in dubium vocare potest. An vero id factum fuerit, quâdo primum in Chananitidem sese Charris contulit Abraham, ut narratur Gen. 12. in quæstione versatur. Sunt enim, qui negant Moysen illo capite 12. mentionem huius translationis fecisse; Abrahamum quidem annos 75. natum, à Deo vocatum in Chananitidem venisse fatentur, sed inde post 60. annos sub Thare obitum Mesopotamiam repetisse volunt, siue ut parentis funus curaret, siue ut hæreditatem cerneret, ac tandem inde translatum à Deo in Chanaanæ permansisse. Ita Cornelius Gen. 12. v. 4. & Petavius lib. 9. cap. 17. ex eorum mente, qui annum Thare 70. Natali Abrahamæ dedicant. Et probatur hæc opinio, quia S. Stephanus ubi Latinus habet, *transtulit*, scripsit *μετακίσει*, id est, firmiter collocavit, ut ipsi interpretantur. Abrahamum autem ante mortem parentis, non putant in Chanaanæ firmiter collocatum fuisse. Taceo explicationem quam affert S. Augustinus, nempe Abrahamum à Deo in terra Chanaan firmiter collocatum, quando natus est Iacob, Abrahamæ nepos.

*Status
quæstionis.
1. Opinio.*

2. Alij verò contendunt tunc à Deo Abrahamum in Palæstinam translatum, quando ex Haran in Sichem venit, ut narratur Gen. 12. quam Chronographiam sequuntur ij, qui ad annum 130. Thare, ortum Abrahamæ differunt, & migrationes Abrahamæ ex Haran, ab aduersarijs sine necessitate multiplicari putant, & sine efficaci ratione natalem Abrahamæ ad annum 70. Thare referri. Hinc Bonferrius Gen. 11. vers. 26. ait *μετακίσει* idem esse ac efficere, ut quis habitationem & domicilium mutet: quod non fecit Abraham, cum iam 60. annos habitasset in Chanaan, & tantum conficiendi negotij causa animo mox in Chanaan reuertendi in Charan abiisset. *Quis enim, inquit, dicat eum, qui fixum in Belgio domicilium habet. si Parisios negotij causa profectus fuerit, inde mox negotio confecto reuersurus, cum reuersus domum fuerit, mutasse habitationem & domicilium?* Addit Sanctius in cap. 7. Act. num. 10. translationem siue secundam, quam aliqui excogitant Abrahami ex Haran profectionem, dici

2. Opinio.

non debere firmam collocationem siue constitutionem: quia plus quam 400. annis tota Abrahami posteritas peregrinata est, donec à Iosue exturbata antiquis possessoribus in terram promissionis introducta est. Et probat ex illo Hebr. 11. Fide demoratus est in terra promissionis tanquam in aliena, in casulis habitando, cum Isaac & Iacob coheredibus re promissionis eiusdem.

Conclusio. Hanc Bonfrerij & Sanctij interpretationem sequor: sicut enim $\mu\epsilon\tau\omega\iota\kappa\iota\zeta\alpha$ id est est, quod habito; & $\mu\epsilon\tau\omega\iota\kappa\iota\zeta\alpha$ quod habitare facio, iuxta illud Plal. 112. $\delta\ \mu\epsilon\tau\omega\iota\kappa\iota\zeta\alpha\ \tau\omicron\upsilon\sigma\alpha\ \epsilon\iota\ \delta\iota\kappa\tau\omicron\upsilon\sigma\alpha$: qui habitare facit sterilem in domo: ita $\mu\epsilon\tau\omega\iota\kappa\iota\zeta\alpha$ aliam vim non habet, quam migrare facio, siue is qui migrat, fixè & constanter in termino que petit, siue ad tempus sit permanens. Vnde illud Thren. 1. v. 3. $\mu\epsilon\tau\omega\iota\kappa\iota\zeta\alpha$ migravit Iudas, cum scilicet ea Tribus Babylonem ducta est, non ibi perpetuo mansura, sed post annos 70. postliminio reditura. Quamobrem qui vocem $\mu\epsilon\tau\omega\iota\kappa\iota\zeta\alpha$ ad perpetuam siue constantem habitationem duntaxat referunt, & opponunt illi migrationi, qua Abraham è Mesopotamia Sichimam primum aduenit, à genuina vocum significatione mihi deflexisse videntur. Sicut neque probatur opinatio Andreæ Masij in cap. vii. Iosue, vbi verba S. Stephani de centis Deum transtulisse Abrahamum in terram Chanaan post mortè Thare, interpretatur de morte animæ siue peccato Idololatriæ, quo Thare corpore viuus, animæ interitum subiecit: liquido enim apparet hanc explicationem esse excogitatam, & nullo modo probandam, vt bene Pererius lib. 16. in Gen. disp. 3. docet. Deus igitur transtulit Abrahamum in terram Chanaan; quando ipse Abrahamus Dei iussu & auxilio ex Haran migravit in Chananitidem, vt scribitur Gen. 12.

QVÆSTIO VII.

*Vtrum Sara fuerit filia Aran, neptis & uxor
Abraha.*

Opinio. 1. **S**aram fuisse non Aran's sed Thare filiam ac sororem, non tamen vteriusque Abrahamæ censent Clemens Alexandrinus sub finem lib. 1. Stromatum, Lippomanus & Caietanus in cap. 20. Gen. Dominicus Soto lib. 2. de Iust. & inter q. 3. quibus fauere videtur S. Hieronymus in Tradit. Hebr. in Genesim, Petavius lib. 9. cap. 17. loquens de authoribus pro secunda opinione mox citandis. Nos inquit ad ea sic parati sumus, vt quod isti ex Hebraeorum traditione certissimum putant, eadem fiducia falsum arbitremur Iescham eandem esse cum Sara. Hanc enim Thare patri genitam, sed ex alia coniuge, qui melius, quam omnes isti, scire potuit Abrahamus docent Gen. 20. v. 12. Probat hęc opinio 1. Quia qui volunt Iescham esse eandem cum

cum Sara non nisi Hebræorum traditione nituntur. 2. Ex illis verbis Abraham Gen. 20. v. 12. & vere soror mea est, filia patris mei, & non filia matris mee. 3. Ex Gen. xi. v. 29. Duxerunt autem Abraham & Nachor uxores: nomen uxoris Abraham Sarai. & nomen uxoris Nachor Melcha, filia Aran patris Melcha & patris Iescha. Si enim Sara fuisset filia Aran, cur id non expressisset Moyses, sicut de Melcha & Loth expressit? Confirmatur ex eodem capite, v. 31. Tulit itaq; Thare Abram filium suum & Loth filium Aran filij sui, & Sarai nulum suam, uxorem Abraham filij sui. Si Sara esset filia Aran, cur id disertè hic non diceretur, sicut Loth disertè nominatur filius Aran?

2. Altera opinio, vt communior, ita & probabilior credit Saram fuisse filiam Aran sororem Loth, Abrahami ex fratre neptem, ita vt auus Saræ fuerit Thare, patens Abraham. Sic habet Iosephus lib. 1. antiq. cap. 6. *Aranes, ait relicto filio Lotho, & filibus Sara & Melcha in regione Chaldaeorum est mortuus. Et paulo inferior. Neptes verò ex fratre duxerant coniuges, Melcham Nachor, Saram Abrahamus. Quod ipsum repetit cap. seq. Idem sentiunt S. Hieronymus, S. Augustinus locis mox indicandis. Procopius, Lyranus, Tostatus, Pererius, del Rio, Cornelius Sa, Carthusianus, Bontrierius, Menochius, Vatablus, in loca Gen. pro prioris opinionis confirmatione adducta. Genebrardus ad finem 2. ætatis, Tornicellus & Salianus in suis Annalibus ad an. m. 2049. Hebræi in Seder Olam, adduntque hi authores magno consensu Saram eam esse, quæ & Iescha appellatur. Probat hęc interpretatio. Ratio enim honesti non permittit, vt credamus Abrahami ætate viros iustos cum sororibus eodem parente genitis nuptias contraxisse: imo neq; vulgò factitatum id fuisse videtur, nisi forte apud barbaras & impias aliquas nationes, vt postea de regibus Aegypti, & Cambyse Persarum Monarcha patratum legimus & horremus. Idcirco Abrahamus dicebat Saram esse sororem suam, vt inde homines certo sibi persuaderent, eam non esse coniugem. Nec idcirco mentiebatur Abraham: quia vulgari apud Hebræos loquendi vsu, fratres & sorores eæ personæ dici solent, quæ sanguine iunctæ sunt, vt patruelis, consobrini, amitini, item nepotes & neptes cum patris, aunculis, materteris.*

3. Confirmatur 1. ex Leuitico cap. 20. v. 17. *Qui acceperit sororem suam filiam patris sui, vel filiam matris sue, & viderit turpitudinem eius, illaq; conspexit fratris ignominiam, nefariam rem operati sunt, occidentur in conspectu populi sui.* Vnde apparet prorsus detestandum esse eiusmodi connubium, nisi humani generis propagandi summa necessitas ad talem coniunctionem videretur, vt contigit in primis Adami & Euzæ liberis. Hinc S. Augustinus 15. Ciuit. 16. *Cum non essent vlli homines, nisi qui ex illis duobus nati fuissent, viri sorores suas coniuges acceperunt, quod profecto quanto est antiquius compellente necessitate, tanto postea factum est damnabilius religione*

M 3.

prohi-

2. Opinio
commu-
nior &
melior..

Probatur

1.

Probatur

2.

prohibente. Quod non de religione Mosaica duntaxat intelligendum autumamus, sed naturali, post eam multiplicationem hominum, quam a brahami tempore ex antiquis historijs, & sacrae Scripturae interpretibus fuisse legitimus. Recole, quæ ex alijs retuli supra de Phaleg, ante Appendicem de æra Babylonica.

Probat

3.

4. Confirmatur 2. Cum Thare duas filij sui Aranis natus parente ortas, quæ optimè collocatas desideratit, & Melcham Nachori dederit; credibile est alteram nempe Iescham Abrahamo elocasse, patruo neprem, quod neq; tunc neq; legis Mosaicæ tempore vetabatur. Nam Othoniel vir bonus, vxorem duxit axam filiam fratris sui Chaleb. Iud. 1. quod legi per Moysen dare minime aduersabatur. Quam in sententiam S. Hieronymus in Tradit. Hebr. Gen. xi. sic scribit: Aran filius Thare, frater Abraham & Nachor duas filias genuit, Melcham & Sarai cognomento Iescham *δὲ ἑσθρα*, è quibus Melcham accepit vxorem Nachor, & Sarai Abraham: necdum quippe inter patruos & fratrum filias nuptiæ fuerant lege prohibita, quæ in primis hominibus etiã inter fratres & sorores initæ sunt. Hæc ibi. Et contra Heluidium: quomodo, inquit & Abraham ipse Saram sororem suam habuit vxorẽ: etenim ait, verè soror mea est, de patre, sed non de matre, i. e. fratris est filia, non sororis. Alioquin quale est, ut Abraham vir iustus, patris sui filiã coniugẽ sumpserit, cū in primis hominibus propter auriũ sanctitatẽ id ipsum scriptura nõ nominet, malens intelligi, quã proferri, & Deus lege postea sanciat ac minetur, qui acceperit sororẽ &c. Leu. 10.

5. Ex quibus apparet contrariam explicationem, quæ apud eundem S. Hieronymum reperitur, in Tradit. Gen. 20. vel esse mutilam, vel non tam proprio, quam alieno depromptam. Eandem prorsus doctrinã tradit S. Aug. lib. 22. contra Faustum cap. 35 hisce verbis: Cum Abraham eo tempore viueret in humanis quo tempore iam frater, ex utroq; aut altero, alteraue parente natos necti coniugio non licebat, filios autem fratrum, aliosque longiore gradus generis consanguineos nulla lege, nulla potestate prohibita consuetudo urgebat: quid mirum si sororem suam, id est, ex patris sui sanguine procreatã habebat vxorem? nam hoc ipse reddenti sibi regi dixit, de patre esse sororem, non de matre. Vbi certè vt sororem mentiretur, nullo iam timore cogebatur, quando ille vxorem eius esse didicerat, & eam diuinitus territus cum honore reddebat. Fratres autem siue sorores generali nomine consanguineos vel consanguineas solere apud veteres appellari Scriptura testatur. Nam & Tobias minor, quam accipiebat vxorem appellauit sororem, non quidem eiusdem patris aut matris sicut natam, sed ex eadem stirpe cognationis exortam. Et Loth Abrahamæ frater dicitur cuius tamen patrum fuisse Abrahamum scriptura declarat. Similiter in Euangelio fratres Domini nominantur, non eiusdem matris filij, sed ex eadem sanguinitate propinqui. Eadem docet lib. 6. ciuit. cap. 11. 12.

19. ac pleriq; Theologi cum S. Thoma 2. 2. q. 110. Huic sententię calculum suum addit S. Chrysof. hom. 45. in Genesim, vbi Abrahamum sic loquentem introducit: Ne putetis me etiam sic mentitum esse: etenim soror mea est, ex patre, sed & non ex matre, quia eundem patrem vocat, quem & ego: ideo & ego sororem meam vocavi. Hinc iure miratur Pererius S. Chrysofomum in contrariam sententiam citari.

6. Ad primam rationem prioris opinionis; dico eos qui Saram Abrahami neprem esse censent, non sola Hebræorum traditione, niti: sed etiam rationibus, iam num. 2. 3. 4. allatis.

7. Sara verè, hoc est, sine mendacio fuit soror Abrahæ, eo sensu, quo sanguine iuncti Hebræo idiotismo fratres & sorores nominantur, vt iam ex S. Augustino dicebam, & patet Gen. 13. v. 8. Tobia 8. v. 9. Matthæi 13. v. 55. Ioan. 7. v. 3. & alibi. Sciebat vtiq; Abrahamus, & dicebat Saram esse sororem suam ex patre & non ex matre, quia Thare quidem genuit Aranem & Abrahamum, sed non ex eadem coniuge, vt præter alios inculcant Cornelius & Bonfrerius Gen. 20. Quod cum non ignoraret Abrahamus vocabat eam generali nomine sororè, hoc est, consanguineam suam, ex parte patris sui qui erat auus Saræ: cuius auia non erat genitrix Abrahami. Quo fiebat vt more scripturæ Sara diceretur filia Thare, eo sensu, quo David dicitur pater Abiæ sui pronepotis. 3. Reg. 15. v. 3. & Nabuchodonosor passim dicitur Pater Baltassar, vt Dan. 5. ex Petauij & aliorum plurimorum, qui hunc putant Nabuchodonosoris nepotem fuisse; & clarissimè ex Matth. 1. Iesu Christi filij David, filij Abrahami.

8. Tertium argumentum soluendum est ab aduersarijs. Si enim Sara fuit filia Thare, cur id Moyses siluit, cum expressè dixit Aranem fuisse filiam Thare? Saram tamen fuisse Arane genitam insinuasse videtur, dum monet Aran fuisse parentè Melchæ & Ischæ, quæ alio nomine Sara dicebatur: eam autè nō vocat expressè filiam Aranis, sed vxorè Abrahæ, quia huius coniugium magis nobilitat Saram quàm filiatio ex Aran. Si quidem ex hoc connubio facta est mater credentium & totius populi à Deo electi. Confirmatio in authorès retorquetur: Si enim Sara fuisset filia Thare: cur hic dicitur tulisse *nurum suam*, & non potius verbo amabiliore *filiam*, sicut dicitur tulisse Abrahamum *filium suum*?

9. Obijciunt nonnulli verba Thamar, quibus fratrem suum cōpellabat, 2. Reg. 13. v. 13. *Loquere ad regem. & non negabit me tibi.* Vnde deducit illā credidisse, quod saltè ex dispensatione, soror fratri nubere posset. At crediderit sanè id fieri posse, sed puellari credulitate: magis autè credendum est, S. Augustino, S. Hieron. & alijs, qui id negat. Vide Sanctiū in c. 13. l. 2. Reg. qui tandè cōcludit magis sibi probari, verba illa à Thamar dicta fuisse eo q̄ ignoraret, quid lex & natura præscriberet, aut q̄ hac ratione pruriētis insaniā eludere veller. Idè purat Abul. q. 4.

QVÆ-

Ad 1. prioris opinionis.

Ad 2.

Ad 3.

Obiectio.

Responsio.

QVÆSTIO VIII.

Quoto anno Thare natus sit Abraham.

Quidam
putant
anno 70.

1. Quidam Abrahamum Thare septuagenario natum autumant. Ita Hebræi in Seder Olam, Iosephus, 1. Antiq. 6. Pererius & Cornelius Gen. 11. & 12. Suarius 3. p. q. 1. art. ult. Azor lib. 6. moral. cap. 58. Petavius lib. 9. cap. 18. Genebrardus, & turmatim tum alij, tum in primis sectarij, vt Scaliger, Caluifius, Bucholcerus, Alstedius, Funccius, Chytræus, Origanus, probat ex scriptura Gen. 11. v. 26. *Vixit Thare septuaginta annis, & genuit Abram & Nachor, & Aran:* quibus verbis asserunt Moysen clarè indicare, quod Thare septuagenarius Abrahamum genuerit, atque ita per hunc annum septuagesimum Thare Moyses voluerit sacram Chronologiam continuare, quæ alioquin, iniquiunt, esset incerta & dubia, imo falsa, si non septuagesimo, sed centesimo trigesimo anno Thare, natus foret Abrahamus, 2. Cum oraculo diuino accipisset Abraham sibi nasciturum filium dixit: *putasne centenario nascetur filius, & septuagenaria pariet?* Gen. 17. v. 17. Non habuisset causam hoc dicendi, si natus fuisset anno patris sui centesimo trigesimo.

Alii anno
130. idq;
probabilius.

2. Sunt tamen alij, qui censent Abrahamum anno patris sui 130. exacto natum esse. Ita Tornicellus & Salianus ad annum mundi 2039. Sanctius in cap. 7. A. & A. post. Barradius tom. 1. Concordiæ Euang. lib. 8. cap. 9. Pontacus in Chron. Eusebij Merzilla paraphrasi in Pentateuchum, Lyra, Caietanus, Bonfrerius, in Genesin, Naclantus libro aeternorum Christi & de annis 3. ætatis mundi. Theodoretus apud Lipomanum, & disertè Procopius Gazæus in cap. 12. Gen. Mihi inquit elucescere satis superq; videtur, Tharam genuisse Abrahamum, non instante anno 70. sed eo perfectè completo. Nec etiam continuo, vbi ille annus finem accepit, natus est Abraham, sed demum centesimo trigesimo Tharæ. Eadem est doctrina S. Chrysof. vt paulo post ostendam: cui subscribunt è sectarijs Nicolaus Reimarus, Beroaldus, Temporarius, Tremellius, Bruchtonius, Pavvel, qui in hanc sententiam trahit, si Dijs placet, Lutherus & Calvinus. Ad huius sententiæ declarationem quidam Sacræ scripturæ verba, considerandi sunt. 1. *Vixit Thare septuaginta annis, & genuit Abram & Nachor & Aran* Gen. 11. v. 26. 2. *Tulit itaq; Thare Abram filium suum, & Loth filium Haran, filium filij sui, & Sarai nurum suam, vxorem Abraham filij sui, & educit eos de Chaldaeorum, vt venit in terram Chanaan, veneruntq; vsque Haran, & habitauerunt ibi. Et facti sunt dies Thare. ducentorum quinque annorum & mortuus est in Haran.* ib. v. 31. & 32. 3. *Septuaginta quinque annorum erat Abram, cum egrederetur de Haran.* Gen. 12. v. 4. 4. *Tunc exiit de terra Chaldaeorum, & habitauit in Charran, & inde postquam mortuus*

mortuus est pater eius transtulit illum (Abrahamum) in terram istam, in qua vos habitatis, & non dedit illi hereditatem &c. cum non haberet filium. Act. 7. v. 4. & 5.

3. Ex hisce tribus postremis locis Abrahamum anno 130. Thare genitum probari potest. Nam teste S. Stephano in Act. Apost. Deo duce, & imperante Abram in Chananitidem venit: & tunc erat 75. annorum teste Moyse loco citato, cum paulo ante dixisset Thare obiisse in Haran. Tolle 75. de annis 205. vitæ Thare: remanebunt 130. quos Thare ante Abrahamum exegerat.

4. Respondent prioris sententiæ auctores Abrahamum sæpius Charris *Obiectio* in Chananitidem profectum. *Primò* quidem, cum esset 75. annorum, & Thare haberet 134. ætatis annos: atque huius profectiois Moysem in Gen. meminisse: sed ibi non obseruatum temporis ordinem, dum Thare obitus, ante illam primam profectioem narratur. *Secundò*, annis 60. ab hac migratione translatis, cum sub parentis obitum Abrahamus Charras rediisset, indeque rursus se in terram Chanaan referret: atque de hac profectioe locutum S. Stephanum existimant. Verum hæc responsio plures Abrahami transmigrations, ex Haran, in terram Chanaan gratis excogitat, idque ex eo, quod præsumat, quasi centum, id quod est in controuersia, nempe Abrahamum esse natum Thare septuagenario. Amo reclamare videtur S. Stephanus Act. 7. v. 5. cum ait Abrahamo non fuisse filium, quando Thare mortuo Deus Abrahamum transtulit in Terram promissionis. Alludit enim S. Stephanus illo versu quinto, ad vers. 7. cap. 12. Geneleos, atque ita de eadem profectioe loquitur, de qua Moyse loco isto Geneleos. 2. Reclamat apertè S. Chrysostomus hom. 31. in Genesin, ubi multis in hanc rem allatis disertè asserit Abrahamum Charris, non ante euocatum à Deo, quam Thare obiisset. Quod & homilia 36. inculcat. Vnde clarè patet, ex huius S. Doctoris sententia Abrahamum non nisi semel ex Haran, idque parente iam mortuo migrasse. Et sic aduersarij non solum migrationes sine sufficienti ratione multiplicant, sed & temporis prolepsin gratis excogitant, in ijs, quæ Moyse, de morte Thare, & Abrahami in Chananaã aduentu narrauit. Quod verò dicunt *1. Pet. 1. 10. 11.* non conuenire illi profectioe de qua Moyse in Genesi meminuit, nescio quo iure id asserant. Siquidem vt supra monui, *1. Pet. 1. 10. 11.* nihil aliud significat, quam aliquem mutato domicilio, ad nouas sedes occupandas inducere, siue transferre. Quod factum scribitur illo cap. 12. Gen. eo prorsus modo, quo mutatis sedibus homines domicilium aliud transferre solent, secum ducentes familiam, & rem familiarem totam. Tulit Sarai uxorem suam, & Loth filium fratris sui, vnuersamq; familiam, quam possederant, & animas quas fecerant in Haran, & egressi sunt, vt irent, in terram Chanaan. Cum autem auctore Deo hæc fecerit Abraham, verè ac propriè de hac migratione dici potest, quod Deus tunc illum *1. Pet. 1. 10. 11.* hoc est migrare fecerit, siue transtulerit in terram Chanaan.

N

5. Re-

Arg. 3.

5. Reclamant tertio, quæ deinceps in Genesi narrantur à Moyse, tum illo cap. 12. tum sequentibus, & indicant Abrahamum, annos 75. natum è Charan sic digressum esse ut nunquam eo se & familiam suam retulerit, imò neque per nuncios lógo temporis spatio videatur quicquam cum cognatis, qui vel Charris, vel in Vr Chaldæorum degebant habuisse commercij. Nam ut bene cum Tornio aduertit Sallianus, quando Abraham descendit de monte, in quo filium immolaturus erat, ex Mesopotamia nuncium accepit, Melcham peperisse fratri suo Nachori, octo filios, Romam cõcubinam quatuor. Erat autem eo tempore Abraham circiter 125. annorum. Vnde colligunt isti authores Abrahamum cum esset 75. annorum, non reliquisse parentem in Haran superstitem: cum enim læpius saltem per nuncios reuississet, & citius de tam secunda Melchæ sobole certior factus fuisset. His addit Bonferrius Gen. 11. v. 26. Si Abraham anno ætatis suæ 135. Charras redijt, quid ni tunc potius nuptias inter Isaac annos iam 45. natum & Rebeccam conciliaffet, quàm post quinque annos magis impendijs, eo seruum ea de causa ablegaret? Cur seruus de rebus Domini sui, de eius opulentiâ, de filio ex Sara suscepto (Gen. 24. v. 35.) quasi de rebus ignotis loquitur, si ante paucos annos Abraham eos inuiderat? Respondet non modo, illud nimis otiosè quæri, hanc præ posteræ curiositatis enucleatam diligentiam merito prudentibus viris ludibrium debere. *Satis est nobis*, inquit, *Abrahamum anno patris lxx. natum esse, testatum in scripturis legi.* Verum hæc verba sunt & principij, ut dicitur peticio. Nam ut Semum anno parentis 500. natum in Scriptura legimus, sicut Abrahamum 70. Quomodo autem tam de Semo, quam de Abrahamo scriptura intelligenda sit, hoc vero est quod varijs discursibus

Replicæ

Ad replicam

inquirunt Chronologi, cū id scriptura non explicet expressis & apertis verbis.

Arg. 4.

6. Confirmatur hæc sententia 1. ex eo, quod sit plana & facilis, ac sine apertis contradictionibus, omnem propositæ quæstionis difficultatem penitus exhauriat, nullamq; ne in speciem quidem, in sacris literis dissonantiam relinquat, ut testatur Pererius, lib. 16. in Gen. disp. 13. Quæ meo iudicio causa fuit, cur hanc sententiã paucis expediuerit, & minimè contemnendam monuerit Augustinus. Cõtraria autem opinio, quæ sine probatione supponit Abrahamum parente septuagenario natū, intricatissimos ac penè indissolubiles difficultatis

Arg. 5.

nodos habet, ut oēs fatentur. Confirmatur 2. ex eo, quod ut q. 4. de clarat. Sara credatur esse filia Aran, quæ non nisi decennio iunior Abrahamo fuit. Voluit quidem Hebræi Saran octenni patreculo natam: sed non est facile creditum, eam ætatē liberorū procreationi aptam fuisse. Isaac non ante quadragensimum ætatis annum elocata est Rebecca. Iacob septuagesimū annū ante suas nuptias superarar. Cõfirmant aliqui tertio ex S. Paulo Heb. 11. v. 15. vbi cum dixisset Abrahamum, Isaac, Iacob, Saram fuisse peregrinos & hospites super terram ad dicitur

Arg. 6.
sed in scriptura

si quidem illius meminissent, de qua exiuerant: habebant utique tempus reuer-
tendi. Sed hæc ratio non videtur efficax.

7. Primo aduersæ partis argumento principium peti videtur: hic enim quæ-
ritur, utrum ex eo, quod Moyses dicat, vixisse Thare 70. annos & genuisse A-
bram, Nachor, Aran, velit significare, tres istos illo anno natos; an verò solum
Abrahamum; reliquos duos annis præcedentibus, aut sequentibus. An fortè Aran
prius, natum, Abrahamum illo anno, Nachorem postea? An deniq; nihil aliud
intenderit Moyses, quàm indicare istos tres fuisse fratres, & oēs genitos, cum iam
Thare esset ut minimum 70. annorum, cum tamen alij Patriarchæ post Arphax-
ad, Gen. 11. recensiti circa annum trigessimum suorum parentum nati dicantur.
In hæc enim licet diuersissimas interpretationes sacer contextus distrahi posse
videtur. Abrahamum illo anno 70. vel solum, ante alios, vel cum reliquis duo-
bus natum non arbitror: si præsertim Sara fuit Aran's filia, ut ex dictis patet. Si
dixeris prædictis verbis significari Aran & Nachorem iam antea natos fuisse:
Abrahamum verò isto anno in lucem prodijisse; quæret quispiam unde hanc in-
terpretationem habeas? deinde an simili modo similem phrasin de Sem, Cham
& Iapheth interpreteris. Ego verò arbitror planum & genuinum illorum ver-
borum sensum esse, Thare prius 70. annos vixisse, tum successu temporis istos
tres genuisse: quo autem ordine, quo præcisè anno singuli procreati fuerint,
aliunde inquirendum.

8. Nego verò ex hac interpretatione Chronologiam turbari: hæc enim ab
Arphaxad ad Abrahamum, non deducitur per annum 70. Thare; sed per an-
num 205. de quo Gen. 11. in fine, iuncto initio cap. 12. Cum enim ibi Moyses di-
xisset Thare è viuis excessisse, cum esset 205. annorum, mox versu 4. cap. 12. sub-
dit Abrahamum fuisse 75. annorum, quando patre vita functo in Chanaan cõ-
cedebat, ut explicat S. Stephanus Act. 7. v. 4. Non igitur Moyses incertam hoc
loco Chronologiam reliquit, tantum abest ut falsam tradat; quantumuis ab
anno 70. Thare, Abrahami natalem separemus. Imò sicut Moyses explicuit
annorum seriem, signando natalem Arphaxad biennio post diluuium, quam
intricaram reliquerat, ortum Sem, Cham & Iapheth ad annum 500. Noe refe-
rendo: ita ex eo quod annum 75. Abrahamæ adiungat ad 205. Thare, satis decla-
rasse videtur, quod obscurè dixerat, narrando Thare vixisse 70. annos, tum
Abram, Nachor, & Aran genuisse.

9. Iure autem sacer contextus hinc trium istorum Thare filiorum meminit,
quia ex Aran Sara, ex Nachor Rebecca descendit: atque adeo Israelitæ, totum
genus suum ex hisce tribus fratribus trahunt; paternum ab Abrahamo: ma-
ternum ex Nachor & Aran. Nec tacere debuit Moyses annum 70. Thare:
Thare: quia cum reliqui Patriarchæ post diluuium nati circa annum

*Adi rati-
onem i. o-
pinionu.
Quo sensu
dicitur quod
Thare 70.
annorum
genuerit.*

*4. Sensus
esse possunt
prima
fronse.*

*Sensus pro-
babilior.*

*Responsio
ad obiectionem.*

*Cur scri-
ptura me-
minerit
Aran &
Nachor.*

ætatis suæ 30. filios hoc cap. recensentes genuissent: attamen Thare non nisi post annum 70. genuit Abram, Nachor, Aran, quod discrimen iure merito notandum erat, quamuis inde series annorum non deducatur.

Ad 2.

10. Ad 2. argumentum respondet Salius Abrahamum non solum suam senectutem initio admirationis considerasse, sed etiam corpus suum emortuū, imò & Saræ de qua agebatur conditionem, quæ & senexerat, & semper sterilis fuerat; postea verò cum in spem, contra spem, omiſſa naturalium impedimentorum consideratione credidisset, eum diuinitus vigorem accepit, ut non solum ex Sara Isaacum, sed ex Cethura etiam post multos annos prolem copiosam susciperet. Gen. 25. v. 2. Hinc de Sara Apostolus Hebr. 11. v. 11. *Fide & ipsa Sara sterilis, virtutem in conceptionem seminis accepit etiam præter tempus ætatis.* Adde Menochius, ex admiratione natam istam interrogationem Abrahamæ: *Si dubitasset, inquit, à Domino reprehensus fuisset.* S. Hieronymus tamen & S. Chrysoſt. eum dubitasse censent.

Aran fuit
senior A
bramo.

Cur Abrã
fratribus
suis præpo-
natur.

11. Ex dictis colligitur 1. Aran fuisse Abrahamo seniore: siquidem Sara siue Iescha non nisi decennio iunior erat Abrahamo. 2. Non idcirco Abrahamum ante suos fratres Aran & Nachor nominari, quod primus eorum natus fuerit, sed quod dignitatis excellentia præcesserit, sicut ob similem rationem Isaac præponitur Ismaëli. Gen. 25. v. 9. Iacobus fratri suo Esau, Malach. 1. v. 3. progenies Iudæ prius commemoratur, quam fratrum eius. 1. Paral. 4. v. 1. Idem suis fratribus anteponitur Apoc. 7. ver. 1. licet ordine nascendi, quartus fuerit. Ita S. August. loc. c. Lyranus Genes. 11. Tostatus ib. q. 19. & c. 3. Ex verbis Sacre Scripturæ Gen. 11. v. 26. solum haberi Tharã fuisse prius septuagenarium, quam Abram, Nachor, Aran nascerentur, ut in simili de Noë ex multorum sententia dixi, qui cum esset 600. annorum, dicitur genuisse Sem, Cham, Iapheth.

QVÆSTIO IX.

Quoto anno post diluuium natus sit Abram.

1. Opinio.

1. Notat Pererius ex supputatione Eusebij à diluuiò ad Abraham centos annos 1720. in alijs tamen exemplaribus, & pluribus in locis notatur tantum 942. S. Augustinus 16. ciuit. 10. putat 1072. Isidorus 5. Etym. cap. vii. 942. ex computo Iosephi exurgunt 993. Quicquid autem sit de varijs hæc de sententijs, annorum numerus, qui hoc temporis interuallo effluerunt colligitur ex annis, quos habebant Patriarchæ, quando filios in Scriptura nominatos susceperunt. Septuaginta prout iam ordinariè apud eos legimus dant Sem annos 2. Arphaxad 135. Cainan 130. Salæ 130. Heber 134. Phaleg 130. Ragau 134. Saru

Sarug 130. Nachor 179. Thare 70. sic ad annum 70. Thare à diluuiò computant annos: 172.

2. At Hebræa & Latina editio tribuit Semè annos duos, Arphaxad 35. Sale 30. Heber 35. Phaleg 30. Ragau 32. Sarug 30. Nachor 29. Thare 70. Summatim 292. Si igitur excludatur è numero Patriarcharum, Cainan iunior, & natiuitas Abrahæ ad annum 70. Thare conijciatur, Latini & Hebræi non nisi 292. annos inter diluuium & ortum Abrahæ numerabunt: si vero excluso Cainan, natalis Abrahæ ad annum 130. Thare differatur, putabuntur anni 352. si dentur Cainan 30. anni, & Thare 130. putentur: à transacto diluuiò ad natiuitatem Abrahæ numerabuntur anni 382. quam supputationem cæteris antepono, quam diu Ecclesiæ censura Cainan in Euangelio, & Patriarcharum chorothesidere permittit.

Alia opinionones.

Conclusio.

Quoto autem anno ante Christum natus putetur Abraham, facile iam colligi potest, collatis his quas de anno creati mundi retuli sententijs. Gen. 1. q. 2.

GEN. II. v. 2.

Et facti sunt dies Thare ducentorum quinque annorum & mortuus est in Haran. Sic habet fons Hebræus, vulgata editio, & Chaldaica paraphrasis: Septuaginta vero: *facti sunt dies Thare in terra Charan, anni 205. & mortuus est Thare in Charan.* Quæ verba explicans S. Augustinus 16. ciuit. 14. sic scribit: *Non est hoc sic accipiendum, quasi hos omnes dies ibi egerit: sed quia omnes dies vite sue, qui fuerunt 205. ibi compleuerit.* Idem repetit cap. 24. & eandem computandi rationem accommodat ad 400. annos, quibus affligendum dicitur semen Abrahæ. Gen. 25. v. 13. Quam explicationem plerique omnes admittunt, nec pauci ad similia sacra Scripturæ loca adhibent, vt Exodi 12. vers. 40. vbi Hebræa & vulgata habent: *habitatio filiorum Israel, qua manserunt in Aegypto fuit 430. annorum.* Non quod omnes istos annos ibi Israëlites posterii transegerint; sed terminauerint, vt notat Cornelius in eum locum, Salianus ad ann. m. 2543. num. 11. Eodem sensu Iudith mansisse dicitur in domo viri sui annos centum & quinque. Iudith 16. v. 28. Simili computatione anni aliquot Iudicum cum annis seruitutis vnam in summam colliguntur, vt Othoniel 40. Aod 80. &c. Similiter plurimi Saulem 40. annos regnasse scribunt, sed simul tempus, quo Samuel iudicem egit, inuolant. Multi etiam hoc modo annos 70. desolationis templi computant, de quibus Dan. 9. v. 2. ij nimirum authores, qui seruitutis Babylonicæ annos à transmigratione Iechoniæ, aut initio regni Nabuchodonosoris, vel citius ordiuntur.

Insignis Interpretis Regula est S. Augusti.

* * *

N 3

IN

IN CAPVT XII.

GEN. v.l.

*Status
quæstio. 1.* 1. **D**ixit autem Dominus ad Abram: egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de
domo patris tui, & veni in terram quam monstrauero tibi &c.

Conclusio. *Quæstio hic est, 1. vtrum hæc vocatio contigerit antequam Abraham veniret
Charras, an cum ibi iam aliquamdiu habitasset. Ad cuius decisionem conside-
randa sunt, quæ S. Stephanus narrat, Act. 7. v. 2. Deus gloria apparuit patri nostro
Abraham, cum esset in Mesopotamia, priusquam moraretur in Charan, & dixit ad illum:
exi de terra tua, & de cognatione tua, & veni in terram, quam monstrauero tibi. Tum
exi de terra Chaldeorum & habitauit in Charan. Vnde clarè patet Abrahamum*

fuisse à Deo vocatum antequam in Charan moraretur. Etsi verò S. Augustinus q. 25. in Genesin, id contigisse putet, cum iam Abraham egressus esset à Chaldæa; sed Charras necdum peruenisset: communis tamen interpretum doctrina, Gen. 12. & Act. 7. in narratione S. Stephani Mesopotamiam sumit, non presè pro ea quæ dicitur Syriæ, sed prout complectitur etiam vicinam Chaldæam, quam Mesopotamiæ contributam asserit Plinius lib. 6. cap. 26. Idem docent Sanctius, Cornelius, Menochius l. c. Salius ann. m. 2108. num. 5. Potanius lib. 9. cap. 18. & probat Bonfrerius hîc: tum quia Chaldæa propriè est patria Abrahamæ, tum quia Deus passim dicitur illum eduxisse de Vr Chaldæorum, tum quia id euincere videntur, quæ ab Ach'or narrantur Iudith 5. v. 7.

*Status
quæstio. 2.*

*1. Opinio
Abraham
mum semel
vocatum
esset.*

2. Vtrum tamen ea vocatio cuius meminit Moyses, eadem sit cum ea quam commemorat S. Stephanus disputant Scriptores: esto in eo conueniant omnes, cum S. Augustino, quod S. Stephanus agat de vocatione facta antequam Abraham Charris moraretur. Cornelius & Bonfrerius initio cap. 12. Genesim stimant verius esse tantum semel vocatum à Deo Abrahamum, eandemque vocationem de qua agitur Gen. 12. & Act. 7. atque ita eam contigisse ante mortem Thare, non in Charan, sed in Vr Chaldæorum. Vnam etiam tantum vocationem Abrahamæ agnoscit S. Aug. 16. ciuit. 15. vbi docet mortem Thare prolepsi prius à Moysè narrari, quam hanc vocationem. Itaque primum illud verbum cap. 12. Dixit, erit idem, quod dixerat, scilicet ante mortem Thare, ita Abraham dum Charris excederet, vocationi in Vr Chaldæorum factæ obediret: præsertim si, quod idem S. Aug. tradit ibid. cap. 16. eodem anno facta sunt hæc omnia, & Dei promissio antequam in Charra habitaret, & in Charra habitatio eius, & inde profectio. Probat hanc interpretatio, tum quia sine necessitate, non sunt vocationes multiplicandæ, tum quia S. Stephanus iisdem verbis vtitur, quibus Moyses, & sufficiebat vocatio facta in Chaldæa, vt Abraham intelligeret se

pergendum Chanaanitidem versus, quoad certior fieret, quam in parte illius regionis sibi ex Dei voluntate subsistendum esset.

3. Alij verò, vt Sanctius in cap. 7. A. et. Apoft. censent Abrahamum bis esse vocatum, semel cum adhuc esset in Vr Chaldæorum, de qua vocatione S. Stephanus: iterum in Charan, de qua Moyfes agit Gen. 12. Cuius etiam, inquit Sanctius, meminit Stephanus dum ait, & inde postquam mortuus est pater eius transfudit illum in istam terram, nempe vocatione & imperio. Idem sentit Salianus l. c. cum Ribera Hebr. 11. Gagnæo A. et. 7. & alijs, quos laudat Petauio, lib. 9. cap. 18. & disertè S. Chrysolomo, hom. 36. in Genes. vbi cum de priore vocatione è Chaldæa egisset, subiungit: deinde cum peruenissent in Charan, postquam illic tabernaculum fixerunt, & morte functus est Thare, iterum preceptum est ei à Deo, vt exiret inde: egredere inquit de terra tua. Ratio est: Quia cum Abrahamus Deum primò vocantem sequeretur versus terram Chanaan veniebat, vt patet Genes. 11. ver. 31. nesciens tamen quo iret, vt loquitur S. Paulus Hebr. 11. v. 8. Cum enim Chanaan latè pateret, ignorabat quam potissimum in partem Dei iussu vocaretur. Opus igitur fuit secunda vocatione vt sciret sibi in Sichem veniendum esse, vt factum legimus Gen. 12. v. 6. Idem docet Abulensis in istud cap. 12. q. 2. 21. & clarius 22. vbi putat Abrahamum primo vocatum ex Vr Chaldæorum. 1. ex Haran annis 60. ante obitum Thare; de qua vocatione ait mentionem fieri Gen. 12. in initio.

² Opinio
bis vocatū
esse.

4. Equidem vtra harum opinionum sit verior, mihi non est competum; nec multum ad Chronologiam refert. Qui vnā tantum vocationem admittunt; eam in Chaldæa factam asserant, vicinius Abraham absque alio oraculo vsque in Sichem peruenit; nescius an ulterius pergendum sibi esset. Cum autem in Sichem peruenisset, tum demum diuinitus intellexisse, eam esse regionem ad quam vocatus esset. Tunc etiam ei Deum dixisse: *femini tuo dabo terram* hanc. Gen. 12. v. 7.

Conclusio.

QVÆSTIO II.

Quamdiu Charris moratus sit Abraham.

1. Enebrardus li. 1. Chronol. ex Hebræorū traditione existimat Patriarchā Charris quinque annos habitasse, cui assentiatur Caietan A. et. 7. Naclāus Arca. Christi. Petauius l. c. Salianus an. m. 2108. Barrad. tom. 1. Cōcord. Euang. li. 5. c. 20. etsi aliā opinionē nō improbet. Probāt hi authores suā sententiā ex ca. 5. Judith, prout in Græco legitur, vbi Achior dicit Israelitas fugisse in Mesopotamiā, & ibi habitasse dies multos. Hinc S. Chryl. illa hom. 36. in Genesin asserit Abrahamū & Thare nō paruo tēpore domiciliū habuisse. Quæ mora ex Saliani opinione, nō arguit Abrahamum tarditatis aut negligentiæ in obediendo primo præcepto, quippe qui exire iussus de Chaldæa, exijt, inquit, subsistere in Haran, subsistit; proficisci in Chanaanam; profectus est. Hæc ille, probabiliter.

Quidam
putant 5-
annes.

2. A. T.

*Alij ali-
qui men-
ses tantū.*

2. At probabilior mihi videtur S. Augustini sententia, qui Abraham ad-
uentum in Charan, habitationem ibidem, & inde exitum in Chanaan vnius
anni spatium concludit, 16. ciuit. 16. quem sequitur Pererius, in cap. 12. Genes. &
repetit disput. 5. in cap. 25. num. 39. Nec aliter verum esse potest assertum Iose-
phi, scribentis Abrahamum annos natum 75. reliquisse Chaldeam. 1. Antiqu. 12.
Huc etiam spectat, quod ait S. Augustinus l. c. 21. p. 24. computari ab anno 75.
Abrahæ, quando ad eum, inquit, facta est prima promissio, vsque ad exitum Israel
ex Ægypto 430. annos, quorum Apostolus ad Galatas meminit. S. Augustinus
consentit Vincentius libro 2. histor. cap. 6. vbi à prima promissione facta a
braha in via Mesopotamia vsque ad legem datam numerat 130. annos. Quod si
braham anno ætatis 70. venisset in Haran, vt prioris opinionis authores pu-
tant, & ab anno 75. vsque ad Exodum isti 430. anni computarentur; essent ve-
ruera à prima promissione vsque ad legem datam 435. anni. Quia habitatio
filiorum Israël, de qua agitur Exodi 12. v. 40. non incipit ante annum 75. Abra-
hæ, quo primum in Chananitidem venit, vt infra dicam. Adde eos, qui volunt
Gen 11. per prolepsin narrati mortem Thare ante vocationem Abrahæ in
cap. 12. relatum, non facile inuenturos à prima promissione vsque ad datam
legem annos præcisè 430. si quinquennium Abrahæ in Charan moranti im-
buerint.

*Quomodo
dicantur
Israelita
diu habi-
tasse in
Charran.*

3. S. Chrysostomus fortè, in prioribus opinionibus; aut fortè tantum voluit
non vna tantum aut altera nocte in Charan hospitatum; sed aliquot septima-
nis aut etiam mensibus ibi habitasse, nempe ad obitum parentis.

Qui verba Achioris allegant ex Græco textu, viderint, qua de causa Gre-
cam editionem de iuniore Cainan facessere iubeant. Meminerint eum gene-
lem fuisse, & sic in sua narratione faciliè errare circa quosdam circumstantias
potuisse. Ad hæc illos multos dies commorationis in Charran potuit Achior
Nachorem retulisse, quia hic diu Charris habitauit, & ex eo per lineam femi-
ninam genus trahunt Israelitæ. Denique illos multos dies fortasse intellexit
annos, quibus Iacob in Mesopotamia mansit vxores duxit, copiosam prolem
suscepit. Sic enim Israelitarum parens multos dies cum primis Israelitis paulu-
tim nascentibus in Mesopotamia habitauit. Vide quæ annoto infra cap. 12. v. 40.
& Exodi 12. v. 40.

*Hi 75. anni
erant com-
pleti.*

GEN. 12. v. 4.
Septuaginta quinque annorum erat Abram, cum egrederetur de Haran. Hunc
num absolutum fuisse arbitror. cum Mariano Scoto, qui annum primum
promissionis a brahæ ait esse 76. ætatis eiusdem. Idem notat in Chronico E-
sebius, Perauius ad ann. m. 2022. S. August. 16. ciuit. 24. 40.
annos promissionis computari ab anno 75. ætatis a brahæ, nempe exclusiue. S.
quidem

quidem cap. 16. ostendit se Eusebij computum sequi. Duo potissimum Deus Abrahæ promissit, benedictionem & terram Chanaan. Benedictionem Gen. 12. v. 3. *In te benedicentur omnes cognationes terræ.* Terram 16. v. 7. *Semini tuo dabo terram hanc:* quam utramque promissionem postea Deus non semel iteravit. Promissionem terræ primò factam legimus in Sichem; promissionem benedictionis, aut in Chaldæa, aut in Charan. Vtrum verò Deus etiam in Chaldæa, aut Charris terram fuerit pollicitus nec ne; Scriptura silet. Quicquid sit anni promissionis, computantur ab anno 75. Abrahæ, sicut & anni habitationis in Chanaan & Ægypto, qui vsque ad Exodum siue legem datam fuere 430. Vide Exodi 12. Galat. 3.

GEN. 12. v. 5.

Et animas, quas fecerant in Haran. Vt Abraham & Loth animas facerent, hoc est, familiam siue seruos, armenta, greges vel precio, vel aliter compararent putant nonnullos, quinquennium circiter in Charan consedisse. Verum id paucis mensibus fieri potuisse non ambigo. Abraham enim & Loth non videntur habuisse distinctam familiam à familia Thare, antequam Charras peruenirent: quandoquidem Thare ostulisse dicitur ex Chaldæa Gen. 11. v. 31. Thare verò eodem anno è viuis sublato, ut vult S. Augustinus; Abram & Loth familiam peculiarem, aut primum adepti sunt, vel adita hæreditate auxerunt, siue ut loquitur Scriptura, animas fecerunt. Nec obstat, quod Thare, Abram, Loth Charris habitasse dicantur, Gen. 11. v. 31. quia Thare ibi absolute sedem fixit cum proposito ibi remanendi, Abram autem qui nusquam alibi domicilium fixum habebat, cum non intelligeret, Dei voluntatem esse, ut ante patris obitum inde digrederetur, ad tempus in Charan habitauit, quod de paucis mensibus, verè dici potest, ut declarabo infra Gen. 35. v. 19. num. 2.

Id aliquos mensibus perfectum.

GEN. 25. v. 13.

1. Scito prorscens, quod peregrinum futurum sit semen tuum in terra non sua, & subiciem seruituti, & affligent quadringentis annis. Idem repetitur Act. 7. v. 6. Aduertendum primò hic sermonem fieri de semine Abrahæ, hoc est, Isaac & posterorum eius ad populum Israëliticum pertinentium, iuxta illud: *in Isaac vocabitur tibi semen.* Gen. 21. v. 12. Rom. 9. v. 7. vnde sequitur hos 400. annos, antequam ortum Isaac non aperiri. *secundò*, tria hic commemorari, peregrinationem, seruitutem, afflictionem: ac proinde videndum, vtrum tempus istud 400. annorum sit ad solam afflictionem; an verò etiam ad seruitutem & peregrinationem referendum. *Tertiò* à promissione facta Abrahæ, (quando erat 75. annorum) vsque ad Exodum numerari annos 430. è quibus si 25. subtrahantur, qui ab illa promissione vsque ad natum Isaac effluerunt; remanebunt ab ortu Isaac, ad Exodum anni 405. Quod clarius patebit, ex dicendis, Exodi 12. v. 40.

400. annis supra præsumuntur. Nota 1. Nota 2. Nota 3.

2. Hisce

*Hi 400.
anni sup-
putandi sūt
à natiui-
tate Isaac.*

2. Hisce animaduertis, isti anni ex communi sacræ paginæ interpretum & Chronologorum computo ab ortu Isaac numerandi sunt, ita vt non solum afflictionem, sed & seruitutem ac peregrinationem complectantur. q. d. ab eo tempore, quo Isaac promissum tibi semen natum fuerit, vsque ad tuorum posterorum ex Ægyptiaca seruitute & afflictione egressum fluent anni præter propter 400. quibus Isaac & posterius tui peregrini erunt tum hic in terra Charaan, tum in Ægypto, vbi vltimis annis seruient, & ante suum exitum grauius affligentur. Ita Cornelius, Bonfrerius, Menochius in hunc locum: quam interpretationem iam olim tradiderat S. August. 16. ciuit. 24. hisce verbis: Non quia in eadem seruitute sub Ægyptijs affligentibus quadringentos annos ille populus fuerat peracturus, sed in ipsis quadringentis annis prænunciatum est hoc futurum. Quemadmodum enim scriptum est de Thara patre Abraham (iuxta editionem 70.) Et fuerunt dies Thara in Charan quinque Et ducenti anni: non quia ibi acti sed quia ibi completi sunt. Ita & hoc propterea interpositum est, Et in seruitutem redigent eos, Et affligent 400. annis: quoniam ille numerus completus est, non quia ibi vniuersus peractus est. Hæc S. Augustinus.

Obiectio.

3. Obijci solet: à promissione ad Exodum supputari annos 430. è quibus si 25. tollantur, qui ab anno 75. Abrahamæ ad natiuitatem Isaac intercesserunt, remanebunt 405. à nato Isaac, vsque ad egressum de Ægypto. Cui obiectio occurrentes Hebræi quos Bonfrerius & nonnulli alij sequuntur, putant probabilius esse, annos illos 430. deduci ab anno 70. Abrahamæ, & sic præcisè à nato Isaac ad Exodum numerari annos quadringentos.

Resp. 1.

Resp. 2.

4. Alij verò communi supputatione, à natali Isaac ad exitum de Ægypto annos 405. exactè numerant, & sacræ paginam hoc loco vulgari calculatione interpretantur, qua maiorem summam rotundo numero exprimere solemus pauculis vnitatibus prætermisissis, vt cum 70. Interpretes, 70. Christi discipulos nominamus, licet 72. fuerint. Ita Bellouacensis loco citando, Abulensis, Pererius, Sanctius, Cornelius, Salius, Gordonus, hunc locum interpretantur, qui sequitur Peraius lib. 9. cap. 24. præuio S. Augustino q. 47. in Exodum, sic loquente: Quia scriptum est, in Isaac vocabitur tibi semen, ex anno natiuitatis Isaac, vsque ad annum egressionis ex Ægypto computantur anni 405. Cum ergo de 430. detraxerit 25. qui sunt à promissione vsque ad natum Isaac, non vnum est, si quadringentos & quinque annos, summa solida 400. voluerit appellari Scriptura, qua solet tempora ita nuncupari vt quod de summa perfectioris numeri, paulatim excrescit, aut infra est, non computatur. Idem habet in hunc locum Tostatus. Beda verò in cap. 7. Act. Apost. ait potest sic intelligi, quod à quinto Isaac anno quo, per filli ancille peperit affligi, labor 400. probetur annorum. In idem præcisam horum 400. annorum computationem certendam putant Torneillus & Cornelius, eo quod tunc in domo Abrahamæ solus remanserit Isaac Abrahamæ semen, & promissionum hæres.

à nato Isaac ad Exodum anni 405.

5. Ma

5. Mihi verò, etsi quoad exactam supputationis summam, idem arbitretur; causas tamen minus idoneas iam dicti authores afferre videtur: nam reuera antequam Isaac ab Ismaele vexaretur & separaretur, erat semen Abraham & peregrinum in terra necdum sua, vt aduertit Salianus an. m. 2543 num. 13. Quare magis arripit quod docet S. Augustinus & Vincent. lib. 2. spec. hist. cap. 6. de numero rotundo omiſſis minutis intelligendo, & habet Sactius, nempe paruum quinque annorum spatium hoc idcirco reticere, quod pueri ante quinquennium vix aduertant, an sint peregrini nec ne; quinquennes autem peregrinationis incommoda discernere incipiant.

6. Nicolaus de Lyra in cap. 12. Exodi fatetur quidem à nato Isaac vsque ad Exodum esse annos 405. sed in colligendo eorum numero, hallucinatur, dum moram in Ægypto annos 210. tantum deputat. Nam promissio facta est Abraham, cum esset 75. annorum ante quem annus non incipit habitatio illa, cui in Exodo adscribitur anni 140. Exodi 12. v. 4. Deinde natus est Isaac Abrahamo cetenario; hinc ad descensum in Ægyptum sunt anni 190. quia 60. habebat Isaac quando natus est Iacob, & hic annorum erat 130 cum primus se stitit Pharaoni: vt sacrae literae testantur. Respondet Lyranus nos quidem non nisi 190. supputare: ex fractionibus tamen annorum conſurgere 195. v. g. cum Abraham dicitur fuisse 75. annorum, migrans ex Haran; intelligendum est, inquit, 75. annorum completorum. & dimittitur 7. qui erat incompletus, licet forte tres partes anni illius transissent. Sed hanc responsionem bene confutat Abulensis Exodi 12. q. 54. Quia isti 190. anni à nato Isaac ad descensum in Ægyptum ex duobus duntaxat integris numeris desumuntur, sc. ex annis 60. quos gerebat Isaac nascente Iacobo. & 130. quos exegerat Iacobus, eum in Ægyptum descenderet. Fac etiam aliquam fuisse anni 75. Abraham fractionem: ex tribus tamen istis fractionibus, quinque anni non proueniunt. Adde; si Abraham aliquid de anno 76. delibauerat cum Charris excederet, consequens erit, ab eius aduentu in Chananitidem vsq; ad natum Isaac non effluxisse integros 25. annos: atq; ab hoc aduentu vsq; ad Exodum, non fore numerandos 430. annos, nisi incompletos: multo verò minus ab ortu Isaaci ad descensum 195. posse computari.

GEN. 15. v. 16.

Generatione autem quarta huc reuertentur. 1. Nomine generationis quartae commode quartum saeculum absolutum intelligitur, ita vt quatuor saecula à nato, vel quinquenni Isaaco decursis, posterius Abraham de Ægypto Chananitidem versus regressuri dicatur. Ita Cornelius, Salianus, Menochius, consentit Vatablus, & idoneam hanc interpretationem esse fatetur Abulensis. Nam generationem siue spatium vitae humanae centum annis definit Ecclesiasticus cap. 18. v. 8. numerus dierum hominum, vt multum centum anni. Hoc modo quatuor generationes apprimè congruunt 400. annis iam memoratis, siue initium, siue finem spectes.

O 2

2. Ad

Cur mihi
nata tem
poris hic
omissa.

Error Nic.
de Lyra.

1. Explicatio
sio.

2. *Explicatio.*

2. Addunt Pererius, Cornelius, Salius duce S. Hieronymo hanc generationem capi posse, pro ea, qua pater filium generat, filius nepotem. *Prima* v. generatione in Ægypto Efron Iudæ nepos genuit Ram: *Secunda* Ram genuit Aminadab: *tertia* hic genuit Naason: *quarta* Naason Salmon, cui postegressum de Ægypto Raab Iericuntina nupsit. S. Augustinus q. 50. in Exodum docet utroque hoc modo accipi posse nomen generationis, nimirum & pro centum annis, & pro successione hominum ab ipso Iacobo ad Moysen, ita ut Iacob sit primus, secundus Leui, tertius Caath, quartus Amram, quintus Moyses.

Quomodo Exodum accideris generatio- nis s. iuxta 70.

3. Dices: quomodo igitur septuaginta Exodi 13. v. 18. scribunt quinta progenie sue generatione filios Israël ascendisse de terra Ægypti? Siquidem Deus loquens Abrahamo id quarta progenie futurum prædixerat. Hanc eandem quaestionem sibi à Damaso Papa propositam soluit S. Hieronymus tomo 3. epist. ad Damasum q. 2. & docet utrumque esse verum: sed diuersis generationibus, aut diuersimodè computatis. *Replica*, inquit, *Genealogiam Leui*, Leui genuit Caath, Caath genuit Amram, Amram genuit Aaron, Aaron genuit Eleazar, Eleazar genuit Phinees. Caath cum patre suo Leui ingressus est Ægyptum: rursus Eleazar cum patre Aaron egressus est de Ægypto. A Caath vsque ad Eleazar computantur generationes quatuor: licet quidam velint ab Amram vsque ad Phinees, ut nos in Eleazar secimus peruenire. Si vero volueris disparem numerum ostendere, quomodo secundum Exodum, quinta generatione egressi sunt filij Israël de terra Ægypti, tribus tibi Iuda numeretur. Iuda genuit Phares, Phares genuit Efron, Efron genuit Aram, Aram genuit Aminadab, Aminadab genuit Naason, Naason genuit Salmon. Phares cum patre suo ingressus est Ægyptum: Naason princeps tribus Iuda in deserto describitur, cuius filius Salmon terram promissionis intrauit. Computa à Phares, vsque ad Naason, & inuenies quinque generationes: tametsi nonnulli, ut in tribu Leui ostendimus, in Efron initium faciunt, ut ad Salmon vsque perueniant. Ad id ibidem nonnulla S. Hieronymus, quibus explicet quantum occasione septuaginta Seniores scripserint, quinta generatione: sed ea ad Chronologiam non spectant.

Distinctio temporis completi ab inchoato.

4. Ad apparentes eiusmodi antilogias adhiberi solet distinctio termini inclusi vel exclusi, numeri completi vel inchoati. Dicamus igitur quarta generatione in Ægypto completa, & quinta durante Israëlitas inde in Chananzam reuertisse. Prior autem explicatio, quæ generationis nomen vsurpat pro sæculo planior ac facilius esse videtur: quia iuxta secundam expositionem non constat, à qua persona sumendum sit initium, ad quam vsque persona progrediendum. Quatuor autem sæcula ab ortu Isaac ad egressum Israelitarum de Ægypto effluxerunt, & quinque aani, ut dictura vers. præcedenti.

IN CAPVT XVI.

GEN. v. 3.

Sara tulit Agar. Aegyptiam ancillam suam post annos decem, quam habitare ceperunt; in terra Chanaan. Absoluto decimo, vnde decimus agebatur annus à promissione & aduentu Abrahæ in terram Chanaan: anno vero sequenti natus est Ismael, ait enim Moyses vers. 16. octoginta & sex annorum erat Abram, quando peperit ei Agar Ismaëlem. Atque ita annus 87. Abrahæ, & 12. à promissione est primus vitæ Ismaëlis, vt notat Salianus ad an. m. 2125. Nec refragatur Petauius: nam aduentum Abrahæ in Chanaan idem signat anno periodi Iulianæ 2752. ortum Ismaëlis anno 2763. Dices: quomodo igitur S. Hieronymus qq. Hebr. in Gen. cap. 21. asserit Ismaëlem fuisse 13. annorum, quando natus est Isaac? Hoc enim modo annus quartus decimus Ismaëlis esset primus Isaaci? Resp. S. Hieronymus intellexit particulam *ad minimum*: subdit enim se breuiorem e-lligere ætatem. Porrò annus primus Isaaci pariatur decimo quinto Ismaëlis, & centesimo primo ætatis Abrahæ, vt infra dicam.

Quando
natus Is-
mael.

IN CAPVT XVII.

GEN. v. 11.

Abraham, postquam nonaginta & nouem annorum esse ceperat, &c. Hebræus & Chaldaus paraphrastes seruat proprio idiotismo habent: & sunt Abraham, filius nonaginta nouem annorum, id est, cum Abraham natus esset annos 99. vt habent Figurina, & in simili interpretatus Menoch. Gen. 16. v. 16. nec dissentiunt septuaginta. Non auspicabatur tunc Abram annum ætatis 99. sed eo iam completo centesimum agebat, quo currente contigerunt, quæ nar- rat Moyses cap. 17. 18. 19. 20. Nempe cap. 17. Deus Abrahamo rursus apparet, factus ei de copiosa posteritate & possessione terræ Chanaan promissiones confirmat, eius & Sarai nomen immutat, circumcisionem instituit, filium ex Sara nonagenaria ad quem benedictiones pertineant, bona etiam Ismaëli, in gratiam Abrahæ pollicetur. Abraham vero legem & ritum circumcisionis in se & suis exequitur.

Tunc ab-
soluerat
annum 99.

GEN. 17. v. 24.

Abraham nonaginta & nouem erat annorum, quando circumcidit carnem præputij sui & Ismael filij tredecim annos impleuerat tempore circumcisionis sue. Ita habet vulgata editio consentientibus, Hebræa, Græca, Chaldaica. Suscepit igitur Abraham circumcisionem, cum ageret annum ætatis centesimum. Tunc Isaac necdum conceptus erat, sed paulo post concipiendus, vt ex sacræ historię con-

Quando
Abraham
circumci-
sus.

O 3.

textu

textu patet, ac proinde in annum sequentem cadit ortus Isaac, nempe Abrahami centesimum primum, Ismaelis decimum quintum.

IN CAPVT XVIII. XIX. XX.

GENES.

In his nihil Chronologicum occurrit.

Cap. 18. Abraham Angelos hospitio recipit, qui promissionem de filio in annum proximum ex Sara suscipiendo confirmant. Cladem Sodomorum prædicunt Abrahamo eum sæpius deprecante, si pauculi in ea boni reperiretur.

Cap. 19. Loth Angelis hospitio receptis, grauiam à Sodomorum ciuibus patitur, & ab incendio imminente educitur. Vxor eius in Salis statuam conuertitur. Pentapolis igne cælesti conflatur, filia Loth ex patre concipiunt, vnde Moabitæ, & Ammonitæ genus ducunt.

Cap. 20. Abraham habitat in Getaris, Sara periculo exponitur & eripitur, Deo Regem Abimelech castigante. Hæc omnia referuntur ad annum 100. Abrahami currentem, vt paulo ante monui.

IN CAPVT XXI.

GEN. v. 5.

Quando natus Isaac?

Cum centum esset annorum: hac quippe ætate patris natus est Isaac. Idem est sensus Hebr. Græc. Chald. textus. Ex dictis autem manifestum est hos annos accipi debere completos: siquidem Ismael annos 13. compleuerat, cum Abrahamus 99. transegisset. Ergo anno Ismaelis quinto decimo, & Abrahamæ centesimo primo nascitur Isaac: quo fit, vt annus decimus quintus Ismaelis & centesimus primus Abrahamæ sit primus Isaaci, vt norat Eusebius, Marianus Scotus, Isidorus, Beda, Ado, in suis Chronicis, & Nicephorus Constant. Sulpitius li. 1. sacre hist. Chrysostomus hom. 40. in Gen. Torniellus & Salianus an. m. 2138. & 2139. Smerius in tabulis, quibus accedunt Mercator, Contius, Capellus, Pelicanus.

GEN. 21. v. 8.

Quando ablatus?

Creuit igitur puer, & ab lactatu est. Hoc nonnulli ad annum Isaac 12. referendum putant: sed sine idonea ratione. Tot status Gen. 21. & 22. Lipomanus & Caietanus hic censent id factum, cum Isaac esset dies, aut tres annos natus. Dicebat enim Machabæorum mater: lac triennio dedi. 2. Macha. 7. v. 27. Alij probabilius id anno 5. Isaaci tribuunt, cum S. Hieron. in qq. Heb. Gen. 21. Pererio Del Rio Cornelio, Menochio hic, Saliano in annalib. Nec procul absunt, qui initio anni sexti hoc annotant, vt Torniellus. Cum enim vita hominum longior esset, tardior etiam ablactatio fuisse videtur: præsertim si proles esset vnica, vt aduertit Cornelius. Quod vero Machabæa tres tantum annos filium lactauerit, verum non est; cum annis plusquam 1700. à tempore Isaaci abfuerit.

GEN

GEN. 21. v. 10.

Eijce ancillam hanc & filium eius. S. Hieronymus in hunc locum: Nos, inquit, ut breuiorem eligamus aetatem, post decem & octo annos Ismaelem supputauimus eiectum cum matre. Communior autem sententia est, expulsiōnem Ismaelis, vel eo anno, quo ablaetatus est Isaacus contigisse, vel proximè sequenti. Quare valde probabilis est cōputatio Tornielli & Saliari, qui hoc referunt ad annum sextū Isaaci, quinto iam absoluto, quo Beda in cap. 7. Act. Apost. ait Isācum per filiū ancillae cepisse affligi, & hinc ad Exodum numerat annos 400. quod per commodè fiet, si primus horum 400. annorum cum sexto aetatis Isaaci componatur. Nec dissentit Pererius, dum ait, Ismaēiem tunc non fuisse anno vigesimo minorem. Tostatus in hoc caput, ait Isācum eo tempore fuisse sexcentem, aut septennem, quo Ismaēl eijciebatur: vnde infert Ismaēlem tunc fuisse annorum viginti & vltra. Menochius hic v. 14. putat Ismaēlem tunc egisse annum 17.

Quando eiectus Ismael.

IN CAPVT XXII.

GEN. v. 2.

Tolle filium tuum vnigenitum, quem diligis Isaac. Quæritur hîc primò, quo anni tempore, secundo, cuius tunc aetatis erat Isaacus, quādo immolandus erati.

1. Quod ad primum attinet, traditione ab Hebræis accepta creditur Isaac ad sacrificium ductus die primò septimi mensis: quando post ingressum in terram clangebant Hebræi buccinis, quæ idcirco corneæ erant, ut recoleretur memoria Isaaci seruati, cuius loco immolatus est aries, qui cornibus inter vepres hærebat. Quod admittit S. Hieronymus in hunc locum, referunt, nec reſutant, Tostatus & Pererius hic. Saliarius ad an. m. 2163. num. 4.

Hec consi. 81 m. e. 7.

2. Secundo Hebræi in Seder Olam. Isaac pater noster, inquit, peruenerat ad 37. annum, quando super altare ligatus est. Consentit Genobardus, nec dissentit Tostatus in ea verba Gen. 22. cumq; alligasset Isaac, additque eodem quidem anno mortuam Saram, sed post Isaaci à destinato sacrificio reditum. Verum hæc computatio non videtur amplectenda: nam si dixeris prius mortuam Saram, quam Isaac victimæ destinaretur; histerologiam Moyſi tribues sine sufficienti ratione: prius enim narrat Abrahamum in Bersabee habitasse, quam in Hebron, vbi Sara è viuus excessit. Sin autem viuentē adhuc Sara id contigisse cum Hebræis asserueris; minus temporis relinques, ab Isaaci reditu, vsque ad Saræ obitum, quam res interea gestare requirant. Siquidem Isaac mense septimo immolandus erat, à sacrificio arietis redijt Abraham, & habitauit in Bersabee Genes. 22. vers. 19. indeque migravit in Hebron, vbi tandem Sara viuendi finem fecit: quæ ante mensis duodecimi exitum vix commodè fieri potuisse videntur.

Quidā pu. iani tunc Isaac fuisse 37. annorum.

3. Alij

*Alij 10.
aut 12. annorum.*

3. Alij, & si Bibliandro credimus Hebræorum doctissimi, arbitrantur Isaacum, tunc non nisi decennem, aut duodennem fuisse, tum quia puer ab Abrahamo vocatur, Genes. 22. vers. 5. tum quia existimant Isaacum, vincula sibi ad necem iniecta non passurum fuisse, si ad resistendum vires suppetissent. Si enim sponte victimam se obtulisset, Abrahamum meritis superasset, quod eis absurdum videtur. Ab hac sententia non sunt procul, qui Isaacum, dum à patre ligatus est, putant fuisse 12. aut 13. annorum, vt Bibliander & Bucholeerus vel 15. vt Caluissius. Quorum coniecturæ non multum regent. Nam etiam adultos Scriptura pueros nominat, vt milites illos robore præstantes, de quibus 2. Reg. 2. v. 14. Absalonem etiam iam planè virum David puerum appellat 2. Reg. 18. v. 5. & 12. De is de esto Isaac se sponte vinciri permiserit: vnde constat, sic eum plus apud Deum meruisse, quam parentem eius, qui fortè ardentiori in Deum charitate ducebatur, & nisi diuinum imperium aliquid vrilisset, ipse pro filio mori, quam filium immolare maluisset: aut quis scire potuit, plus in hoc negotio meruisse Abrahamum, quam Isaacum?

Videtur fuisse 25. annorum.

4. Medium inter hos tenet Iosephus. 1. Antiq. 13. Marianus Scorus, Adichomius, Del Rio, Torriellus, Salianus, qui iure etiam Lyranum huc accersunt, apud quem graphico errore in numeros illapso, ponitur annus 35. pro 25. Siquidem Lyranus se Iosephum sequi profitetur, qui cum prædictis authoribus diserte Isaacum tunc 25. annos tribuit. Idem forte quod Lyranus, Fastus Siculis cõtingit. Huic opinioni subscribit Perarius, an. m. 1072. Menochius Gen. 22. v. 3. Bonfrerius probabiliorem asserit: Gen. 22. v. 9. Hæc sententia ordinè reru gestaru, prout eas refert Moyses, & tantu per ætatem virium tribuit Isaac, quantum satis erat, ad iter tridui pedibus conficiendum, & ligna quæ ad holocaustum sufficerent, vel ex quo mons apparuit, vel per ascensum ferenda, vt innuitur Gen. 22. vers. 4. & 6. quod puero 12. aut 15. annorum non conuenit. Denique hoc modo relinquitur à liberato Isaac tempus sufficiens, pro habitatione in Bersabee, migratione in Hebron, morbo & obitu Saræ. Huic conputo fauet Cornelius dum ait Isaac tum fuisse 25. annorum, Gordonus dicit 27. annos, Tostatus in hoc caput arbitratur hæc facta ante istum annum. Brongtonus signat annos 33. Pererius rem in medio relinquit, cum hac de re nihil certi habeamus: sed tantum autoritatem Iosephi, & Hebræorum traditionem.

GEN. 22. v. 4.

Disantia Bersabee à monte Moria.

Die autem tertio, eleuatis oculis vidit locum procul. 1. Quomodo tres dies insumpsit Abraham? Nam è Bersabee euocatus fuerat: vnde vsque ad montem Moria, in quo offerendus erat Isaacus, exiguum est interuallum. Respondet Hieronymus in qq. Hebr. à Geraris, vsque ad montem Moria esse iter triduum dicitur.

dierum, & consequenter Abrahamum eo, die tertia peruenisse, neque tunc ad quercum Mambre habitasse, cum, inquit, inde vsq; ad montem Moria vix vnus dies iter plenum sit. Tostatus è contrario ait Bersabee à monte Moria distare, decem & septem duntaxat miliaribus, siue vt ipsemet interpretatur, octo leucis cum dimidia. & tandem concludit Abrahamum citius quidem iter illud conficere potuisse: sed Deum ita disposuisse vt ad tertium diem via protraheretur, quo magis Abrahæ virtus eluceret, & constantia probaretur, dum rem tam arduam toto eò tempore, animo pertractabat, nec tamen ab obedientiæ norma declinabat. Cornelius Tostati sententiæ adhætere videtur, & tertio demum die Abrahamum ad montem Sion peruenisse autumat: quia onustus erat rebus ad sacrificium necessarijs: atque hoc sensu S. Hieronymum dixisse esse iter tridui. Idem sentit Pererius. Salianus verò & Bonfrerius S. Hieronymi verba rigidè interpretantur tanquam Adrichomij tabulis consona, qui 20. circiter leucis horarijs à Bersabee, vbi tunc agebat Abrahamus, Ierusalem separat. Menochius à Bersabee ad montem Moria ait esse iter vnus diei.

2. Quicquid sit de exacta huius itineris dimensione, Abraham non exijt ex oppido Geraris, sed è loco ad Gerara pertinente, nempe Bersabee: qui etsi breuiori temporis spatio hoc iter absoluere potuisset; lentè tamen processit, non tam propter onus rerum, quas secum ferebat, cum nec iumenta nec famuli deessent: quam quod sacrificij tam insoliti cogitatione quasi absorptus teneretur, hinc præcepto urgente, illinc amore in filium retrahente, hinc affectu, inde fide, hinc præsentium gratia, inde futurorum expectatione, animum eius distrahente, vt bene ex Origene ponderat Cornelius. *Primo igitur die*, res ad hoc negotium necessarias apparat, & viam aggreditur, *secundo*, tardus meditando; constans tamen susceptum iter prosequitur, *tertio demum die* ineunte, locum sacrificio destinatum eminus videt, ac Dei præceptum exequi nititur, eodemque die voluntate à Deo pro facto acceptata arietem pro filio immolat. Tum in Bersabee reuertitur, & ibi habitat. Gen. 22. v. 19.

IN CAPVT XXIII.

GEN. v. 1.

Vixit autem Sara centum viginti septem annis & mortua est. Annus hic 127. Sara congruit cum anno 137. Abrahæ, Isaaci 37. vt notant Tostatus & alij. Ad quem annum referenda sunt, quæ hoc capite narrantur, de sepultura Saræ, & agro, quem ab Ephron emit Abrahamus.

P

IN

IN CAPVT XXIV.

GEN. v. 1.

Isaac duxit Rebekcā **E**Rat Abraham senex: nempe 140. circiter annorum. Cum enim Isaac esset quadraginta annorum duxit uxorem Rebekcam. Gen. 25. v. 20. Intellego completorum, vt hīc asserit Abulensis, & Salius ann. m. 2174. qui cum Pererio & Cornelio bene notat legationem hoc 24. cap. descriptam proximè antecessisse matrimonium Isaaci & Rebekcæ. Nec video cur id à quoquam iure negari possit: qui enim dicunt has nuptias anno 140. Abraham celebratas, de completo intelligendi sunt. Siquidem fatentur Abrahamum Isaaco seniore fuisse, centum annis vt ex S. Augustino monet Cornelius. Supra enim probauimus anno centesimo primo Abraham currenre natum esse Isaacum, qui uxorem duxit triennio à morte Saræ transacto, vt clare habet Tostatus Gen. 23. Cornelius, Salius, nec dissentit Bonfrerius hīc.

IN CAPVT XXV.

GEN. v. 1.

Abraham duxit Ceturam. **1.** Abraham verò aliam duxit uxorem nomine Ceturam. Quæstio est, virum hoc post mortem Saræ contigerit? Dubitat Caeteranus, eo quod Abraham moriente Sara, fuerit ferè 140. annorum, quæ ætas nouis nuptijs contrahendis non censetur idonea. Scripturæ tamen, (vt fatetur) narratio, si rei gestæ ordinem responderet, insinuat hoc factum esse post mortem Saræ.

2. Quod scriptura insinuat, hoc disertè communis authorum sententia tueretur, pura, hæc Abrahami nuptias post obitum Saræ contigisse. Est S. Augustini & Origenis, locis paulo post memorandis, Sulpitij lib. 1. sacre hist. Tostati, Del Rio, Pererij, Cornelij, Bonfrerij, Menochij in hunc locum, Salius anno m. 2179. Petauij an. m. 2093. Probatur communi illo argumento, quo sacri historiographi rerum gestarum ordinem seruare censeantur, nisi idonea ratio aliud suadeat: qualis hīc nulla occurrit. Sicut igitur post mortem Saræ, post nuptias Rebekcæ, Moyses hoc Abrahami matrimonium retulit: ita & reapse contigisse putandum est, vt disertè plerique authorum iam citatorum annotarunt.

Obiitio, **3.** Solum difficultatem ingerit senectus Abrahami: quomodo enim, aut voluit, aut potuit tam graui ætate liberis operam dare? Hebræi fingunt eandem esse Ceturam & Agar, quæ mortua Sara, post multorum annorū diuortium, ad Abrahami consortium redacta sit. Quod commentum cum retulisset S. Hieronimus in qq. Hebr. Verum, ait, quod incertum est relinquamus. Alibi tamen simpliciter illud Hebræorum traditionem asserit nec refutat, nec multum refragatur Lyranus.

4. Cetu

Respon.

4. Certa nihilominus & cōmunis doctrina Ceturam ab Agar distinguit, ut eum S. Aug. Origene, Toftato, Caietano, Del Rio, Pererio, docēt Cornelius, Bōftrius, Menochius, idq; perspicuē intelligitur ex sacro textu, nō modo vulgato, sed etiā Hebræo, Græco, & Chaldæa paraphrasi, quo Abrahā dicitur munita dedisse filijs cōcubinarum. Agaris nimitū & Ceturæ. Nec est, quod hic Enallagen numeri constringamus: hæc enim nō quadrat, ad planā historię seriem, qualis hoc loco à Moysē pertexitur: Imò bene monēt paulo ante nominati auctores, Agarem iam decrepitā fuisse, nec amplius ad prole concipiendam, à viro præsertim sene videri habilē. Fuit ergo Cetura iuencula, cū ex eiusmodi feminis senes facile prole suscipere soleāt. Nec tamē idcirco Abrahamus post mortē Saræ credendus est voluisse nouis nuptijs lasciuire: sed diuino, vel instinctu, vel præcepto, nec line mysterio id fecisse, vt explicat S. August. q. 70. in Gen. & clarius 16. ciuit. 34. his verbis: *Quid sibi vult, quod Abraham post mortē Saræ Ceturā duxit vxorē? ubi absit, vt incontinentiā suspicemur, præsertim illa iā etate, & in illa fidei sanctitate. Et paulo post: Sed profectō sicut Agar & Ismaël, Doctore Apostolo significauerunt carnales veteris testamēti: cur non etiā Cetura & filij eius significant carnales, qui se ad testamentum nouum existimant pertinere? Amba quippe & vxores Abrahæ, & concubinae sunt appellatæ: Sara verd nunquam dicta est concubina, sed vxor tantum. Habent ergo nonnulla munita filij concubinarum: sed non perueniunt ad regnum promissum &c.*

Origenes etiam prolixē hanc historiam prosequens, id ab Abrahamo factū existimat, quod spirituale connubiū mentis humanæ cū Sapientia, nō nisi ætate prouecta fieri soleat. Alij causam huius rei sufficientē, aut saltē secundariā autumant, vt Deus hoc modo cumulatiſſimē satisfaceret promissis, quibus Abrahæ copiosam posterorum multitudinē fuerat pollicitus. Addunt aliqui; vt Abrahamus ab Isaac separatus haberet personā, quæ sui in senectute, & totius familię fidelē curā gereret. Abraham igitur cum iam 140. ætatis annos exegisset, Ceturam ducere voluit vxorem: quia sic Deo placere intellexit. Liberos ad mysterij iam dicti significationem suscipere potuit: quia vires ei Deus suppeditaui.

Rationes pro nouis Abrahamo nuptiis.

GEN. 25. v. 7.

Fuerunt autem dies vitæ Abrahæ centum septuaginta quinque anni. Vltimus vitæ illius annus cōgruit cum an. m. 2213. à diluuiō 557. Vidit Semum, inquit Salianus, primogenitū Noë 120. annis, eius filium Arphaxad 58. Cainan 15. Salen 118. Heberum 175. cum Rehu abauo 18. annis verſatus est, cū proauo Sarug 140. (an potius 141?) cū parēte Thare 75. Hæc Salianus, qui recte monet in scholijs, Chronologiā lōge diuersam reperiri apud Pereriu, eo quod hic è Patriarcharum catalogo Cainan expungat, & natiuitatem Abrahæ ponat anno 70. Thare: quod faciūt Cornelius, Petauius &c. quorum cōputationi addo 50. annos, propter Cainan, cui 30. annos tribuo, & natalem Abrahæ, quam ad annum 130. Thare differendam puro.

Ætas & mors Abrahami

P 2

1. Iuvæ

*Epilogif-
mus vita
Abraha.*

2. Iuvat autem quasi Epiraphij Chronologici loco, breuem vitæ Abrahami Epilogismum, prout authores iam nominati fecerunt attexere. Noë vitæ functus est anno post diluuium 350. Phaleg 370. Nachor 371. antequam Abraham nasceretur annis 382. à diluuiio elapsis. In Chaldæa moratus est vique ad annum ætatis suæ circiter 75. sub idem tempus, euocatus est è patria, acceptæ promissionem, venit in Haran: tum mortuo ibidem parente in terram Chanaan, annos 75. natus. Primis decem annis quibus in Chananitide & Ægypto peregrinatus est, inter cætera hæc ei mirabilia contigerunt. 1. Flagellatio Pharaonis propter abductam Saran. 2. Victoria de quatuor regibus & assertio Lothi. 3. Occursus Melchisedech, benedictio Abrahamæ, sacrificium panis & vini. 4. Memorabilis illa Dei apparitio, in qua renouatæ & confirmatæ sunt promissiones, & ei prædictus post 400. annorum peregrinationem Hebraorum in terram promissionis reditus. Elapso autem decennio, ex quo in Chanaan aduenerat, Agar ancillam ducit vxorem, ex qua anno sequenti, qui erat Abrahamæ 86. inchoatus Ismaëlem suscipit. Annos natus 99. Deo iubente circumciditur cum Ismaële 14. annum agente: mutatur eius nomen Abram, in Abraham, & Sarai vxoris in Sara. Angelos ternos hospitio excipit, qui Isaacum & Sara nasciturum prædicunt: eodem tempore subuertitur Pentapolis, & Sara ab Abimelecheco ablata restituitur. Centum annorum absolutorum erat Abraham cum natus est Isaac, qui post quinquennium ablatatur: mox Agar cum Ismaele expellitur. Ad annum Abrahamæ 125. Isaac iubetur immolari. Anno moritur Sara, annum vitæ 127. gerens. Exacto inde triennio, Abraham 140. annorum, senex Rebeccam filio, sibi Ceturam connubio iungit. Interiecit deinceps annis 20. cum Isaac sexaginta, Abraham 160. annos haberet, Rebecca gemellos parit, Esau & Iacob, qui cum ad annum 15. adoleuissent, auus eorum Abrahamus tandem vitæ suæ annorum 175. periodum emensus naturæ debitum soluit.

*Varia
Chrono-
graphia.*

3. His commodè addit Cornelius: A morte Abraham, inquit, vsque ad desinsum Iacobi in Ægyptum, qui contigit anno ætatis Iacobi 130. fluxerunt anni 115. A morte vero Abrahamæ, vsque ad egressum Moysis, & Hebraorum ex Ægypto fluxerunt anni 115. Cum ergo Moyses tunc in egressu Hebraorum ex Ægypto esset octogenarius, hinc sequitur eum natum esse 250. annis post mortem Abrahamæ.

Quoto ante aram Christianam anno obierit Abraham, variæ sunt opinioniones, Torriellus & Salianus putant, anno circiter 1840. Cornelius 1877. Pezauus 1862. Bucholcerus 1874. Ego 1827.

GEN. 25. v. 17.

*Ætas &
mors Is-
maelis.*

Et facti sunt dies vitæ Ismaelis centum triginta septem, deficiensq; mortuus est. Promissio Abrahamæ facta est annis vndecim antequam nasceretur Ismael, quod adu-

adionxeris ad 137. quos idem vixit, comperies vltimum annum vite Ismaelis respondere anno à promissione 148.

GEN. 25. v. 26.

Sexagenarius erat Isaac, quando nati sunt ei paruuli. Erat is annus Abrahami 161. à promissione, siue aduentu in Chanaan 86.

Or. 2. Iacob
& Ejan.

IN CAPVT XXIX.

GENES.

1. **Q**uæritur quando nati sint 12. Patriarchæ Iacobi filij: Iacob è 4. vxoribus duodecim filios totidem tribuū Patriarchas suscepit, hoc ordine. 1. Ruben ex Lia. 2. Simeonem ex eadem. 3. Leui ex eadem. 4. Iudam ex eadem. 5. Dan ex Bala. 6. Nephtali ex eadem. 7. Gad ex Zelpha. 8. Issachar ex Lia. 9. Aser ex Zelpha. 10. Zabulon ex Lia, tum Dinam ex eadem. 11. Ioseph ex Rach. 12. Benjamin ex eadem, vt pater cap. 29. Geneleos & sequentibus.

12. Patriarcha nati
ex 4. vxoribus Iacobi.

2. Hinc sacro textu considerato deducitur, Liam septem filios & filiam, intra septennium concepisse & peperisse, ita vt aliquanto etiam tempore diceretur parere desijisse. Nam Iacobus vno duntaxat mense post suum ad Laban aduentum, iniit cum eo septennalis seruitij pactum, quo Rachelem acciperet vxorem. Gen. 29. ver. 14. Transacto hoc septennio, mox Lia, deinde post dies septem Rachel Iacobo nubit, ibid. v. 20. 27. 28. Iosephum autem post suos fratres nõ vterinos natum esse ostendit, tum ordo narrationis, quem tenuit Moyse Gen. 29. & cap. 30. Tum quod Israel plus Iosephum, quam illos dilexerit, eo quod in sua senectute, nempe post filios Liæ, Zelphæ, Balæ eum genuisset. Gen. 37. v. 3. Atqui non nisi circa finem anni 14. aut initium 15. seruitutis Iacobæ natus est Ioseph. Gen. 30. v. 26. Hoc enim nato, cum vellet Iacobus Chanaanitidem repetere, mansit nihilominus sex alios annos in Mesopotamia: atque ita Labano seruiuit annos 20. pro vxoribus quidem 14. pro gregibus autem sexcentium. Gen. 31. v. 38. & 41. Cui Chronologiæ diserte subscribit Tostatus Gen. 29. q. 3. additque cap. 24. Dinam & Iosephum eodem anno natos. Vnde manifestum euadit totam Liæ sobolem non prius hanc lucem aspexisse, quam annos circiter 14. Iacobus Labano seruiisset, è quibus 7. ante nuptias cum Lia celebratas effluxerant. Neque verò hic opus est, ad partus septimestres recurrere, aut contra apertam sacræ paginæ narrationem gemellos inducere. Satis constabit temporum ratio, si probabiliter dicamus cum Demetrio apud Eusebium 9. præpar. 4. Torniello & Saliano, ad ann. m. 228. singulis demens mensibus solaribus concepisse ac peperisse. Sic à nuptijs ad Iudam quarto loco natum, quadraginta menses transuerint; inde Lia cessauerit parere. Gen.

Fecunditas
Lia.

29. v. 35. per 14. menses, quorum decursu Zelpha conceperit, & postea enixa sit Gad: deinde Aser conceperit. Deniq; triginta mensium interuallo concepti & nati sint Issachar, Zabulon & Dina, qui menses in vnam summam collecti dant 84. quot mensibus duodecim anni solares absoluuntur. Qua ratione fieri dum erit vna vice contigisse vt Lia bis vno eodemq; anno pareret: quando verò Bala ancilla Rachelis Dan & Nephtali pepererit, non vsquequaque constat. Videntur hi ante Gad nati, forte post Iudam.

Quando
nati Pa-
triarcha
10.

3. Porro, quoto quisque anno vitæ Iacobi hi Patriarchæ editi sint, non est facile ad vnguè determinare. Cornelius Gen. 29. v. 35. ait anno 85. Iacobi nati Ruben; 86. Simeonem, 87. Leui. 88. Iudam. Ad finem anni 85. vitæ Iacobi Rubenis ortum referunt Demetrius apud Eusebium, Marianus Scorus, Sacerdotius, Salianus: quibus suffragatur Abulensis hic q. 3. dum ait Iacobum 84. annorum fuisse, quando petiuit uxorem à Laban, absoluto nimirum septennio seruitutis Petauius lib. 9. c. 19. nec non an. m. 2192. & sequentibus hæc diligenter rimatus, anno vndecimo quâ Iacob in Mesopotamiam venerat, natos putat, Iudam & Dan, cū annis præcedentibus suscepti essent Ruben, Simeon, Leui. An. 12. Nephtali & Gad: an. 13. è Zelpha Aser. Ineunte eodē anno ex Lia Issachar, exeunte vero Zabulon. An. 14. ex Lia Dinā, ex Rachele Ioseph hū eodē mense teste Demetrio.

Iosephi
Natalis
certior
ceteris.

4. Iosephi Natalem, magis illustant sacrarum literarum monimenta. Hæc enim cum 30. esset annorum, somnium Pharaoni interpretatus principatum in Ægypto obtinuit. Gen. 41. v. 46. Inde effluxerunt anni septem fertilitatis, & duo famis, donec parentem suum Iosephus in Ægyptum accerseret, cum adhuc quinque anni famis superessent, Gen. 45. v. 11. Descendit igitur in Ægyptum Iacobus anno 3. famis inchoato, cum Iosephus esset 39. Ioseph autem 140. annorum. Gen. 47. v. 10. Et sic tandem annus 131. Iacobi pariabitur anno 40. Iosephi, vt docet S. Aug. tomo 4. q. 122. in Gen. & q. 47. in Exodum, additque Iosephum vixisse post descensum Iacobi annos 71. qui si addantur ad 39. quot Ioseph Iacobo in Ægyptum descendente habebat, consurgunt anni vitæ Iosephi, qui fuere 110. Gen. 5. v. 25. Ex quibus colligimus annum primum ætatis Iosephi, maiore sui parte respondere anno 92. vitæ Iacobi. Similia habent Cornelius, Gen. 30. v. 25. Petauius lib. 9. cap. 19. Salianus an. m. 2289. Tostatus Gen. 37. v. 3. & cap. 35. Vincentius lib. 1. spe& hist. cap. 118. vbi annum 40. Iosephi componit cum anno Iacobi 121.

GEN. XXIX. v. 15.

Postquam completi sunt dies mensis vnus. Hinc manifestum euadit, Iacobum post suum aduentum mense, pactum cum Labano de septennali seruitio pro Rachele inijsse, & hinc annos seruitutis Iacobæ initium capere,

GEN

GEN. 29. v. 27.

Imple hebdomadam dierum huius copula, & hanc quoque dabo tibi pro opere quo seruis-
turus es mihi septem annis alijs. Acquirent placito, & hebdomada transacta Rach. l. duxit
uxorem. Iosephus tradit Rachelem septennio post nuptias Liae, Iacobo in ma-
nam venisse. cui subscribere videtur S. Chryl. hom. 76. in Gen. Sed textus iam
allegatus reclamat, & clarè significat, non nisi septem dies inter Liae nuptias, &
Rachelis cum Iacobo matrimonium intercessisse, vt notat S. Hieron. in Trad.
Hebr. S. Augustinus q. 89. in Gen. Alcuinus, Toftatus, Eugabinus, Genebr.
Pererius, del Rio, Aben Ezra, Cornelius, Bonfrerius, Menochius, Salianus, Se-
der Olam, Fauet Peravius in tabulis, dum Liae & Rachelis nuptias eidem anno
adscribit.

Iacob du-
cit Liam
& Rache-
lem eodem
anno.

IN CAPVT XXX. GEN. v. 25.

Nato Ioseph, dixit Iacob socio suo: dimitte me. Hinc patet natam esse Iosephum
vel ad finem anni 14. ab aduentu Iacobi in Mesopotamiam Syriæ, vt no-
tant Toftatus, Pererius, Bonfrerius, in hunc vers. & Salianus an. m. 2289. nam.
1. vel anno illo decimo quarto, quam Iacob seruire cæperat iam expleto, vt ha-
bent Cornelius, Menochius, Torniellus, Petavius in tabulis, Chronicum A-
lexandrinū. Tunc enim transactum erat tempus, quo Iacob Labano pro vxori-
bus seruire ex pacto debebat, & instabat sexcentium seruitutis pro gregibus.

Quando
natus sit
Ioseph.

GEN. 31. v. 38.

Idcirco viginti annis fuis tecum? His verbis confirmatur, quod iam de nato Iose-
pho dicebam: hæc enim protulit Iacob, cum in patriam reuertens à socio in
monte Galaad esset deprehensus. Nec est, quod Labano pluribus annis, quam
10. Iacobum seruiuisse quispiam suspiceretur, siquidē disertis verbis ait v. 41. Per
viginti annos in domo tua seruiui tibi, quatuordecim pro filiabus, & sex pro gregibus tuis.
Constat autem ex capite præcedenti, non nisi nato Iosepho de gregibus inter
eos conuentum.

Iacob La-
bano ser-
uiuit 20.
annis.

GEN. 33. v. 17.

Et venit Iacob in Socoth: vbi adificata domo, & fixis tentorijs &c. Hic & sequentes
versiculi indicant Iacobum aliquanto tempore moratum in Socoth, & iuxta
Sichem non transeûtes sicut solent viatores alicubi quiescere, sed diutius in istis
duobus locis habitasse, donec adoleceret Dina, quæ cū Iacobus è Mesopota-
mia discederet, non nisi sexennis erat: cū autē oppressi fuit, erat 15. aut 16. annorū,
vt infra dicā. Iacobum in Socoth sesquiannū habitasse volant Hebræi, cui con-
sentiant Bonfrerius, hic & Salianus an. m. 2298. Pererius præfat. in hoc caput.
Petavius autē in tabulis duos circiter annos. Iuxta Salem 8. circiter annos man-
sit cum suis Patriarcha, vt constabit ex ijs quæ iam de Dina afferemus.

Iacob ha-
bitat in
Socoth fere
2. annis,
iuxta Sa-
lem 8.

GEN.

GEN 34. v. 1.

Quando
casus Dina
acciderit.

Egressa est Dina filia Lia. Casum hunc accidisse mox ab aduentu Iacobi ad Sichem putavit Tostatus ex eo, quod Emor, post facinus patratum Sichemitis alloquens id insinuare videatur. Confirmat Torniellus, quia Dina ingressa est in videtur mulieres regionis illius: quas sine dubio iam pridem vidisset, si ante septennium, aut octennium huc cum parentibus aduenisset. Verum id cum communis authorum doctrina non congruit, qui moram Iacobi in Socoth non vltra biennium extendunt: Tostatus ad annum octavarum producit. Neque Emor dum suos ciues ad circumcissionem hortatur, significat Israelitas eo recens abuenisse: quin potius insinuat, tanto eos tempore ibi moratos, vt constaret esse pacificos, nec tam facile Sichemitis persuasisset, in vnum populum cum peregrinis coalescere, si nuper admodum aduenissent, moresque & ingenia eorum necdum perspecta fuissent.

Iam diu
tunc Iacob
ad Sichem
habitauerat.

Dina iam pridem Sichemitas viderat: sed tunc celebritas erat, qua magis & apparatu & numero mulieres comparebant, quo spectaculo ipsa frui volebat: quia forte antea simile placuerat. Iosephus & Tostatus festum vocant: quia forte antea simile placuerat. Iosephus & Tostatus festum vocant: quia forte antea simile placuerat. Iosephus & Tostatus festum vocant: quia forte antea simile placuerat. Theodoretus *panegyrim*. Theodorus apud Eusebium 9. *prap*. Euang. cap. *mercatum*, vt aduertit Salius ann. m. 2305. Aliam causam affert S. Augustinus 9. 108. in Genes. nimirum Dinam, cum ad eam venisset aetatem, vt amicas iam habere posset, condiscere voluisse filias cuiusdam loci illius. Quod apte conuenit cum fonte Hebraeo. Nam $\eta\kappa\gamma$ *raa*, non solum aspicere, sed etiam considerare & explorare significat, vt patet Gen. 37. v. 14. 1. Paralip. 21. v. 12. Psal. 33. v. 9 quibus in locis septuaginta habent $\epsilon\delta\iota\mu$: hic verò $\kappa\alpha\tau\alpha\mu\alpha\beta\epsilon\upsilon$. Quamobrem verius esse hunc casum euenisse paulo ante quam Iacob ex Sichem vbi octo circiter annos haeserat, moueret in Bethel. Caietanus creditur quidem Dinam iam tunc natam fuisse: quando quidem eius connubium petebat Sichem: sed tardius corruptam opinatur, quia tardius natam. Verum ex dictis cap. 29. colligimus natam eodem anno, quo Ioseph, & quidem ante ipsum, cum nulla ratio appareat, cur ibi Moyses histerologia vti voluerit, ordine temporis praetermissa.

Dina tunc
erat 16.
circiter
annorum.

Quoad aetatem Dinæ, ea annorum 16. circiter fuisse videtur. Nam sexcenta erat antequam Iacob è Melopotamia digrederetur, & ipse 10. circiter annis partim in Socoth, partim ad Sichem habitauit, antequam Dina raperetur. Pererius, & Torniellus aiunt eam tunc fuisse annorum 15. Cornelius circiter Menochius fortè 15. Petrius circiter 16. Bonferius 15. aut 16. Salius annorum 2305. subscribit Demetrii rationibus apud Eusebium l.c. qui prout in Genes. legitur, disertè asserit eam corruptam fuisse cum annos 16. haberet, & 4. menses, Ruben peruenisset ad ann. 22. & duos menses, Simeon ad 21. & 4. menses Leui ad 20. & 6. menses. Additque Iacobum tunc fuisse annorum 107.

verò Hebræi, Chaldæi, Græci, S. Augustinus & alij, qui Iosepho, cum videretur 17. annos tribuunt, de currentibus loquuntur, ita vt labente anno ætatis suæ 17. Ioseph à suis fratribus venditus sit, ætatis Iacobi 108. iuxta S. Augustin. q. 122. in Genesin, & Chronicon Alexandrinum. Repromissionis 93. supra centesimum vt notat Eusebius, decimo tertio antequam ipse Ioseph carcere Ægyptiaco solutus Pharaoni sisteretur, vt cõputat Demetrius apud Eusebium. In hâc Chronologiam pleriq; omnes, maximè recentiores conspirant. Pererius, Samerius, Tornielius, Gordonus, Cornelius, Bonfretius, Petavius, quos inter tam exigua est de annis iam recensitis discrepantia, vt pro nulla merito haberi possit. Aliud est de annis mundi, à diluuiio, ante Christum ad hanc venditionem relatis.

CAPVT XXXVIII. V. 1.

*De Coniugio Iudæ
vria certa.*
1. **E**odem tempore, descendit Iudas. Certum est primò, ea, quæ de Iudæ coniugio hic narratur, contigisse antequam Iacob cù sua familia in Ægyptum descenderet: quæ enim hoc cap. 38. referuntur gesta sunt in terra Chanaan, ad quos Iacob & Iuda non sunt reuersi, ex quo in Ægyptum à Iosepho vocati, sese contulerant. Deinde filij Iudæ Her & Onan coniuges Thamar, in Chanaan mortui sunt, Gen. 46. v. 12. ergo aliquot annis antè nati fuerant, quam eorum parens & auus è Chanaan in Ægyptum descenderent.

2. Certum est secundò, ab anno 17. ætatis Iosephi, quo labente ipse venditus est, exclusiue, vsque ad descensum Iacob in Ægyptum effluxisse annos 27. Inter enim Ioseph, cum Pharaoni, somnium eius interpretaturus sisteretur, triginta annorum, Gen. 41. v. 46. mox septennium vt ætatis, tum sterilitatis biennium intercessit, quoad Iacob in Ægyptum à Filio accerseretur. Gen. 45. v. 6. Et tempore Cathodi Iosephi expleto 39. ætatis anno, quadragesimum agens Subductis igitur 17. annis, ad quos Iosephus cum venderetur peruenerat, remanebunt anni 23. à tempore quo Iosephus venditus est ad descensum Iacob in Ægyptum.

3. Certum etiam mihi videtur, Iudam, vt hic narratur, vxorem duxisse, id ferè tempus, quo Ioseph abductus est: hoc enim indicant verba illa prima huius capitis. Eodem tempore, quibus Moyses hanc auspiciatur historiam. Cõsentiunt Hebræus, Latinus, Chaldæus, nec dissentit Græcus dum ait: *ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ*: verum autem paucis annis, ante, vel post; disputari potest.

*De tempore huius
coniugij
vria certa.*
4. Nonnulli, vt Tornielius ita verba prima huius capitis interpretantur, Iudas anno circiter 13. ætatis suæ genuerit Her, mox anno sequenti Onan, ad annum 15. Selam: anno Iudæ 27. Thamar nupsit primum Her, deinde mortuo Onan, hoc etiam è viuis sublato, Thamar vidua vsque ad annum 27.

Iudæ iam propè desinètem nuptias cum Sela expectauerit, quibus frustrata, se factum suo locero prostituerit, & gemellos ex eo pepererit, Phares & Zaram, anno 29. Iudæ mense circiter septimo. Phares annum vitæ 13. ingressus, ducta vxore successiue spatio decem & nouem mensium genuerit Hamul & Helston, ita vt posterior paulo antequam Iacob descenderet in Aegyptum nasceretur.

5. Duo autem potissimum huic opinioni obsistunt. 1. Quod Moyses scribat, *Refusus dupliciter.* eodè tempore, Iudæ nuptias contigisse, quo Iosephi abductione: hæc autè opinio, Iudæ connubiū septennio circiter anteuertit, & violenta interpretatione prima huius cap. verba, ad medium duntaxat tempus refert, quod à nuptijs Iudæ, vsq; ad natiuitatem Phares decurrit. *Alterum*, quod creditu difficile sit Iudam & filios eius in tantilla ætate liberis operam dedisse, & tam crebro ex vna vxore prolem suscepisse. Vult enim Torniellus an. m. 2306. num. 6. Iudam anno 13. ætatis suæ sub finem mensis decimi suum primogenitum suscepisse; anno sequenti mense circiter octauo, alterum filium; tertio anno, qui erat Iudæ 17. natum esse tertium filium sexto circiter mense. Quæ sanè mira videntur.

6. Si Iudas ante proditum Iosephum duxit vxorem, quod fieri potuisse insinuat S. August. q. 128. in Gen. id non nisi de exiguo tēporis spatio cōcedi debet. Siquidem Liam non nisi septennio circiter antequam Iosephus nasceretur duxit Iacobus, & quarto demū partu, ex eadē Iudā suscepit, ac proinde haud multo ultra triennium Iudas ætate Iosephum anteuertit. Hic autem veditus est, anno vitæ suæ 17. cum Iudas esset 20. circiter annorum, & dicitur eodem tempore, quo scilicet nuper admodū Ioseph abductus est, duxisse vxorē filiā Sue. Gen. 38. v. 1.

7. Quare verius, vt arbitror, censent alij, connubium Iudæ initum eodē anno (non antè) quo Iosephum sui fratres vendiderunt. Ita contra Aben Esra Testatus hic, Pererius disp. 1. Del Rio, Cornelius, Bonfrerius, Menochius, Saliarius an. m. 2306. Addunt plerique diserte Iudam tunc fuisse 20. circiter annorū. Probant 1. Quia nulla vel apparens occurrit ratio, cur hoc loco Moyses tēporis ordinem inuerteret. Nam cap. 37. historiam de Iosepho orditur, ab eius in Aegyptum abductione: deinde cap. 38. de Iuda narrationem instituit. Capite 39. & sequentibus, ea persequitur, quæ maxime ad Iosephum spectant. Quod si prius matrimonium iniisset & liberos suscepisset Iudas, quam Iosephus traderetur, id sine dubio prius enarrasset, vt res deinde à Iosepho gestas vno historie filo sine interruptione aut capitis tricesimi octauo interpositione absolueret. Idem probant duobus argumentis, quæ iam contra priorem opinionem attuli, & breuè huius rei Chronotaxin hoc fere modo componunt. Cū Iacobum de Iosepho recens perditō in tērentem sui filij consolarentur in Hebron, dimissus à cæteris Iudas descendit Odollam & inde coniugem duxit filiā Sue, eo fere tempore, quo Ioseph in Aegyptum abductus est, Tū Iudas erat 20. fere

Q 2

anno

annorum, vtpotè triennio ante Iosephum in lumen editus. Intra annum à Iude coniugio natus fuerit Her, nec multo post Onan, tercio circiter anno Sela. Sic anno decimo octavo à nuptijs Iudæ, Her ad annum 17. ætatis suæ prouectus, Thamar vxorem duxerit, ac paucis mensibus exactis interierint, Thamar biennio, si placet, Selam futurum maritum expectarit. Tum fraudulento concubitu Phares & Zaram ex Iuda conceperit, ac anno sequenti ante descensum in Ægyptū pepererit. Sic non incommodè ea omnia fieri potuerunt, quæ à vendito Ioseph vsque ad ortum Phares & Zaræ cap. 38. narrantur. Hinc sequitur Hamul & Hefron, non in Chananitide, sed in Ægypto natos; quomodo verò id non pugnet, cum numero personarum, quæ cum Israëlè, in Ægyptum descendisse dicuntur, dicam cap. 46.

CAPVT XXXIX.

GEN. v. 7.

*De Iosepho
ab hera
solicitato.*

Post multos itaque dies, iniecit Domina oculos suos in Ioseph. Hebræi in suo Seder Olam cap. 2. asserunt Iosephum 12. menses in herili domo mansisse, totidem annos carcere Ægyptio detentum: imò ad annos 13. Iosephi carcerem extendere videntur, Demetrius apud Eusebium & S. Chrysostomus hom. 6. in Genesim, & hom. 8. in Epist. ad Ephesios, nisi forte vincula & carceres coniungo seruitutis confundant. Fauet Philo in libro de Ioseph, quem *vea viros* vocat, dum ad facinus prouocabatur. S. Hieronymus in Pl. 104. ait Iosephum 13. annos natum, ad matrem esse à Domina. Verum alij communiter censent Iosephum non vltra triennium fuisse in vinculis, vt paulo post declarabo. Longiori enim quam 12. mensium spatio probanda fuit à Putiphare Iosephi industria, prudentia, vitæ integritas, antequam totius familiæ, & rerum suarum gubernatione emptio seruo committeret, antequam videret agros & fortunas suas Iosepho gubernante plurimum auctas, antequam fidem Iosephi ita haberet perspectam, vt nihil cognosceret Putiphar, nisi panem, quo vesceretur. Gen. v. 6. Etsi verò Iosephi indoles ea fuerit, vt benevolentiam & amorem Domini statim conciliaret: non est tamen credibile, eum amorem in turpitudinis suam exarsisse. Nemo derepente fit pessimus. Nec refert, quod voceretur *vea viros*: hoc enim non solum ad ætatem teneriorem Iosephi, vt cum esset aut 18. annorum, sed etiam ad singularem morum facilitatem, ac amabilem ingendi rationem accommodari potest. Taceo S. Paulum cum annorum triginta excessisset appellari *vea viros*, siue adolescentem. Act. 7. v. 57. Ita Ioseph videtur à sua hera sollicitatus, cum ipse esset circiter

27. annorum.

CAPVT XLI.

GEN. v. 1.

Quot annos Iosephus in carcere fuerit.

Post duos annos vidit Pharaos somnium. Hos duos annos videtur Iosephus computare, ab eo tempore, quo impudicæ mulieris fraudibus Ioseph circumventus in carcerem impactus fuerat. Verum communis interpretum huius loci sententia est, horum duorum annorum initium, ab illo tempore sumendam, quo regius pincerna officio suo restitutus, & pistor in patibulum actus est. Ita Procopius, Del Rio, Pererius Cornelius, Bonfrerius, Menochius, in hunc locum, Gordonus, Torniiellus, Salius, Petavius. Consentiunt plerique heterodoxorum, Caluissius, Capellus &c. Sic enim, nec aliter congruunt inter se finis cap. 40. Geneleos, cum initio sequentis, ita, vt post duos annos, quàm pincernæ & pistori sua somnia, Ioseph interpretatus fuerat, Pharaoni oblatum sit in somnium de his septem spicis fertilitatis, & sterilitatis indicibus. Antequam vero isti duo regij serui in vincula conijcerentur, Iosephi virtutes ita iam innotuerant, vt ei careeris Praefectus vinctorum custodiam prudenter committeret, vt patet ex fine cap. 39. Eam enim decursu temporis de Iosepho experientiam ceperat Princeps carceris, vt eius fidei duos illos Pharaonis famulos credere auderet. Gen. 40. v. 1. & 4. qui tamen non nisi exiguo temporis spatio, in carcere detenti videntur. ibid. v. 4. 12. 18. Quibus omnibus rite animaduersis colligit Pererius, Gen. 39. vers. 8. videri Iosephum ab insaniante hera tentatum fuisse, triennio ferme antequam è carcere in Aulam Pharaonis educeretur. Sic Iosephus carceris miserias tribus circiter annis pertulit, nempe ætatis suæ 28. 29. 30. vel latius deducunt authores iam laudati.

Ioseph tres annos in carcere.

Quomodo anni fertilitatis & famis ad Iosephi ætatem accommodentur.

GEN. 41. v. 29.

Ecce septem anni venient fertilitatis. Hos annos mox ab interpretatione somniorum Pharaonis cepisse innuit textus Hebræus: Ecce septem anni venientes, siue veniant & v. 32. quod autem vidisti secundo ad eandem rem pertinens somnium, firmitati iudicium est, eo quod fiat sermo Dei, & velocius impleatur. Quare existimo primum ubertatis annum iniisse fluente 31. ætatis Iosephi: cum vero iam essent transacti septem anni abundantia, & duo penuria, Iosephus 39. annos natus, parentem accersit, diserte asserens, quinque annos famis adhuc esse residuos. Genes. 45.

Annus 1. ubertatis inijt anno Iosephi 31.

Q 3

vers. 11.

verf. 11. Currente ergo anno 3. inopia Jacob in Ægyptum descendit, anno suo 131. Iosephi quadagesimo, vt habet Demetrius apud Eusebium lib. 9. præp. cap. vltimo, Peraius anno m. 2237. Nec obstat, quod S. Augustinus, Eusebius, Syncellus, Marianus Scotus dicant Jacob in Ægyptum descendisse anno 2. firmis: id enim de completo intelligitur, quod satis indicat ipse S. Augustinus, q. 128. in Genesin sic scribens: Euidenter autem Scriptura dicit, triginta annorum fuisse Ioseph, quando inuoluitur Pharaoni. Cum ergo ipse anno 17. et atis sue venditus fuisset, datur, tredecim annos peregerat in Ægypto ignotus Pharaoni: ad hos autem 13. annos, accesserunt 7. anni vbertatis, & facti sunt anni 20. His addantur, 2. quia secundo anno Ioseph intrauit in Ægyptum cum filijs suis, & inueniuntur 22. anni, quibus absuit Ioseph à patre & fratribus suis. Hæc S. Doctor: qui sicut annum 17. Iosephi completum accipit, dum ab eo ad tricesimum numerat annos 13. ita annum secundum vbertatis Ioseph, annos vbertatis computat. Idem habet lib. 18. de ciuit. cap. 4. vbi ab anno trigesimo vitæ Iosephi exclusiue, vsque ad descensum in Ægyptum computat annos 7. fertilitatis, & biennium sterilitatis. Idem docet Peraius Gen. 41. disput. 6. §. Tertia causa. Salius an. m. 2329. à quo non discrepat Peraius lib. 9. cap. 24. vbi ait Iosephum egisse annum quadagesimum, quando patrem cum suis venientem suscepit.

CAPVT XLVI.

GEN. v. 15.

Regula
Notanda.

HI sunt filij Lia, quos genuit in Mesopotamia Syria. Aliqui in Ægypto nati habentur, capite inter eos recensentur, quos sacra eloquia natos referunt in Mesopotamia ante descensum in Ægyptum, vt Hefron & Hamul. Quia dum Scriptura plures in vnam summam aut catalogum colligit, solet quandoque de ijs ita loqui, vt id quod omnibus & singulis quodammodo tribuere videtur, plerisque tantum conueniat, & aliqui è numero reuera excipiendi sunt. Scilicet Gen. 35. v. 26. cum Moyses filios Iacobi recensuisset, addit: *Hi sunt filij Iacobi nati sunt in Mesopotamia Syria: excepto scilicet Beniamino, quem constat natus esse, post Iacobi è Mesopotamia reditum in terram Chanaan, vt notant alij dem interpretes.*

Eodem sensu intelligi potest, quod isti Hefron & Hamul, alijque nonnulli hoc capite numerati dicuntur ingressi cum Iacobo in Ægyptum. Quamquam & aliter id explicari potest, nempe quatenus erant in lumbis & virtute generatiua parentum in Ægyptum descendentium; quo sensu Leui dicitur Melchisedech decho decimas dedisse. Heb. 7. verf. 9. Addunt plerique descensum suum in Ægyptum.

sum Iacobi in Aegyptum, extendi ad annos 17. quos Iacob in Aegypto vixit: imò vsque ad obitum Iosephi, eo quod procurante & vocante Iosepho, Israël in Aegyptum descenderit. Ita Abulensis, Pererius, Del Rio, Cornelius, Bonfrerius, Menochius in cap. 46. Gen. ex S. Aug. q. 173. in Genesin, consentit Sallianus an. m. 2; 29. num. 11. Petavius lib. 9. sub finem cap. 19.

CAPVT XLVII.

GEN. v. 9. & 18.

Dies peregrinationis meae centum triginta annorum sunt. Huius ætatis erat Iacob cum in Aegyptum à Iosepho annos 39. nato accersitus venit, tota Israëlitarum, quæ tunc erat comitante progenie, exceptis Iosepho & filijs eius, qui iam erant in terra Aegypti. Id accidit anno 2. famis exacto, ab Orbe condito, ut a bitur corrente anno 2; 29. à diluio 673. ætæ Babylonicæ 522. à promissione 216. instante vel ineunte: ante Exodum 215, ante ingressum in terram promissionis 255. ante regnum Davidis 651. ante templum Salomonis 694. ante regnum Israël 731. ante Christi æram 1712. Cum verò Scriptura dixisset, Iacob in Aegypto vixisse 17. annos; subdit, v. 28. *falsiq; sunt omnes dies vite illius centum quadraginta septem annorum.* quod ex dictis manifestum est. Addit Sallianus in Epitaphio Iacobi, eum 84. annos cœlibem vixisse, cum Abrahamo aut 15. tres & sexaginta cum Ismaële patruo, centum & viginti cum patre suo Isaac: quæ omnia perspicuè exhibent tabulæ nostræ expansæ, quæ obitum Iacobi anno ante Christum 1695. repræsentant.

Quando Iacob in Aegyptum descendit

P. Philippi
Chronologia
Testamenti
A IV
17

CAPVT L.

GEN. v. 25.

Ioseph mortuus est expletis centum decem vite sue annis. Vixit cum patre & fratribus suis vsque ad annum vitæ suæ 17. deinde in herili domo & seruitute annos 10. in carcere 3. in principatu 80. post descensum in Aegyptum 71. Morde Iosephi clauditur liber Geneleos, qui continet annos 2399. ex eorum sententia qui Cainan iuniorem agnoscunt, & ortum Abrahamæ ad annum 130. Thare dilatam putant.

Ætas & obitus Iosephi.

* * *

IN